

توجه‌ابنیه

Toseh Abnieh Social and Economic Quarterly

فصلنامه اجتماعی اقتصادی - شماره ۲۳ | Social and Economic Quarterly | قیمت ۷۰۰۰۰۰ ریال | Price 700000 Rials

دهبید لند

دهبید - شهرک صنعتی دهبید - فاز ۱ و ۲
انبار: ابتدای حکیم - بعد از پل المپیک
بازار سنگ تهران - واحد ۹

سرزمین سنگ دهبید

DEHBID LAND STONE

شماره تماس: ۰۹۱۲۲۸۹۵۴۱۹ - ۰۲۱۴۴۱۴۰۰۱۵

بزرگترین دپوی سنگ در غرب تهران

تولید انواع سنگ های ساختمانی نما و کف

(تراورتن مرمریت دهبید چینی گرانیت مرمر)

در سایز های اسلب تایل و طولی با بهترین متد روز دنیا

افتخار همکاری با پروژه های خصوصی و دولتی

در ایران و خارج از ایران

**DEHBID
LAND**

RESIDENTIAL TOWER

AGROS

بنج مسكونی زاگرس

Comencement of Construction
of ZAGROS residential project

دفتر فروش: تهران، ساحل شرقی دریاچه چیتگر، پروژه لکسون

02144755719-23-24 | 02144710097 | 0214784

09123118190 | 09121011061 | 09121003623

توجه ابنيه
TOSEH ABNIEH Social and Economic Quarterly

فهرست

۰۶	بازار مسکن
۱۶	بازار ارز
۲۴	بازار ارز دیجیتال
۳۶	بازار بودجه
۴۲	بازار طلا
۴۸	بازار انرژی
۶۶	بازار فلزات
۷۴	بازار سرمایه
۸۲	بازار پول و اقتصاد ایران

صاحب امتیاز: حامد مهري

مدیر مسئول: شهرام پروین جهرمی

سر دبیر: حامد مهري

مدیر اجرایی: رضا شعبان زاده

دبیر گروه اقتصادی: وحید پا افشار

دبیر گروه عمران و معماری: روشنک میرحسینی

هیات تحریریه: امیر اسماعیل تبریزی - شهرام پروین جهرمی - پرویز جعفری

رسول میر قادری - حمید پرهیزکار - رضا شعبان زاده

مشاوران: محمد قاسمی - فرخ مسلمی - علیرضا فراهانی - حامد آراسته - رضا ملک

حمیدرضا دادگر - شهرزاد معصومی - روح الله شمسی - مهدی یاسور عینی - وحید قاسمی

طراح گرافیک: سمانه اسلامی ثمرین

روابط عمومی: مهران جعفرشعار

آدرس: تهران، شهرک گلستان، بلوار امیرکبیر، خیابان گلفام، پلاک ۷، واحد ۳، تلفن: ۴۲۷۵۵۷۴۴
آدرس چاپخانه: کرج - منطقه ۹ - بلوار هفتم تیر - چاپخانه نقش الماس البرز، تلفن: ۰۲۱۷۱۰۵۷۳۲۸

نوسانات پاییزه مسکن در سال ۱۴۰۰

طرح یک میلیون مسکن

یکی از شعارهای رییس جمهوری در انتخابات، طرح یک میلیون مسکن در سال بود، که در ابتدای پاییز به مرحله فراخوان عمومی رسید. اما گویا نکاتی در ساخت مورد توجه سیاستگذار نیست، هزینه تامین آب و برق را برای هر واحد بیش از ۲۰ میلیون تومان است و میانگین هزینه ساخت مسکن (بدون احتساب بهای زمین) از ۷ میلیون تومان نشان از آن دارد که نمی توان در سال جاری مسکنی را ساخت که بهای هر واحد آن ۳۰۰ میلیون تومان باشد. یا به عبارتی دیگر برای ساخت یک خانه ۸۰ متری بدون احتساب زمین و با هزینه های جاری نزدیک به ۶۰۰ میلیون تومان هزینه در بر خواهد داشت. که نظر می رسد نیمه پنهان طرح مسکن ملی و طرح ساخت سالانه یک میلیون واحد مسکونی را نشان می دهد. براساس اعلام متولی مسکن در اواخر سال ۹۸ و اوایل ۹۹ میانگین هزینه ساخت هر مترمربع مسکن ملی حول و حوش ۳ میلیون تومان برآورد شد. همچنین اعلام شد مساحت ناخالص واحدهای مسکونی (شامل زیربنای واحد مسکونی به علاوه مشاعات و فضاهای عمومی و...) به طور متوسط ۱۰۰ مترمربع در نظر گرفته شده است. با احتساب هزینه ساخت مترمربعی ۳ میلیون تومانی و مساحت ۱۰۰ مترمربعی، اعلام شد هزینه ساخت هر کدام از این واحدها حول و حوش ۳۰۰ میلیون تومان خواهد بود

که ۱۰۰ میلیون تومان از آن از طریق پرداخت وام بانکی و ۲۰۰ میلیون تومان دیگر از طریق آورده متقاضیان تامین خواهد شد. پس یک سال پس از اولین دعوت نامه پیامکی خطاب به مالکان برای «اعلام تعداد املاک و نحوه نگهداری آنها» پیامک دوم با متن متفاوت و معنادار ارسال شد. سیاستگذار مسکن با «شکست چندباره در به کارگیری مالیات دست چهارم» یکبار دیگر قصد کرده است مسیر مه آلود و بدون مقصد را برای مقابله با سفته بازی ملک، به مسیر اصلی و کوتاه ترجیح دهد. پاییز پارسال از مالکان خواسته شد با شیوه «خوداظهاری» تعداد خانه های خالی خود را اعلام کنند؛ طرحی که طبق هشدار کارشناسان، بعید بود به سرانجام برسد. اکنون با ارسال پیامک «درخواست از مالکان برای تدقیق اطلاعات ملک»، ناکامی مسوولان اثبات شد؛ چون داده ها برای «دریافت مالیات»، ناقص و غیرقابل استناد است. دولت ها در کشورهای مختلف برای مهار سفته بازی ملک، به جای آنکه «معطل خوداظهاری های ناقص و غیرواقعی» بمانند، سراغ مالیاتی رفته اند که بدون ذره ای حرکت فرسایشی، باعث افزایش عرضه می شود. آیا دولت برای باز کردن گره «گران ترین خرید ضروری مردم»، «مالیات موثر» را فعال می کند؟ دیوان محاسبات کشور، گزارشی در خصوص میزان پیشرفت فیزیکی طرح اقدام ملی مسکن منتشر کرده است و در این گزارش تاکید کرده است که آمارهای مربوط به روند پیشرفت فیزیکی این پروژه در دو سال اخیر نشان از پیشرفت میانگین ۱۲ درصدی این طرح در سراسر کشور دارد. براساس این گزارش، طرح اقدام ملی مسکن یکی از موضوعات اولویت دار حسابرسی است که در تحقق شعار «رونق تولید، پشتیبانی ها و مانع زدایی ها» مورد بررسی و نظارت دیوان محاسبات کشور قرار گرفته است. نگاهی گذرا به جدول ارائه شده از میزان پیشرفت فیزیکی این طرح در دو سال گذشته نشان دهنده عدم پیشرفت مناسب این طرح از زمان شروع (سال ۱۳۹۸) تا پایان تیر ماه ۱۴۰۰ است. البته در برخی از استان ها به دلیل ادغام طرح مسکن مهر و انتقال واحدهای آماده یا با پیشرفت بالا به طرح ملی مسکن، درصد پیشرفت بالایی قید شده است، ولی در عمل طرح اقدام ملی مسکن در این استان ها هم به تنهایی پیشرفت چندانی نداشته است. این آمارها مشخص می کند خانه سازی دولتی ۲۰ سال طول خواهد کشید. دیوان محاسبات در بررسی های کارشناسی، عوامل دخیل در عدم پیشرفت فیزیکی و عملی این طرح را نیز مورد موشکافی قرار داده و برخی از مهم ترین آنها را بیان کرده است. یکی از این عوامل سیاست گذاری های مقطعی در تامین مسکن مانند طرح اسکان ضربتی ۷۷، طرح استیجاری، طرح مسکن مهر، اجاره داری ۵ ساله و نیز طرح اقدام ملی مسکن است که باعث بلا تکلیفی دستگاه های اجرایی و مردم شده است. نرخ بالای تسهیلات (۱۸ درصد) نیز تزریق مالی پروژه ها و روند احداث آنها را دچار مشکل کرده است.

مسکن بانقض پاییزی

برای عقب‌نشینی قیمت ملک تا سطح متعارف فراهم است. سقوط تورم نقطه‌به نقطه مسکن در ۶ کلان‌شهر اصفهان، شیراز، اهواز، قم، کرج و مشهد و حرکت بازار معاملات مسکن این کلان‌شهرها به سمت احیای رابطه از دست رفته قیمتی با تهران (نسبت میانگین قیمت مسکن تهران به میانگین قیمت مسکن در ۶ کلان‌شهر) سناریوی احتمال توقف رشد قیمت مسکن در این کلان‌شهرها را پررنگ‌تر کرد.

داده بدست آمده از بانک مرکزی ایران حاکی از آن است سطح فعلی قیمت آپارتمان در ۶ کلان‌شهر نسبت قیمت مسکن تهران به قیمت املاک کلان‌شهرها عدد ۲ شده است. این نسبت در سال ۹۷- آغاز جهش قیمت ملک در پایتخت- تا عدد ۸/۴ پیش رفت؛ اما اکنون برگشته است. سطح فعلی این نسبت با دوره‌های پساجهش در دهه‌های ۷۰ و ۸۰ برابری می‌کند و به نظر می‌رسد شرایط درونی بازار

مالیات بر خانه‌های خالی

می‌آید. با این حال به نظر می‌رسد، دولت قصد دارد رکورد جهانی «بدترین شکل استفاده از بهترین ابزار مالیاتی» را به نام ایران ثبت کند؛ چراکه شکل استفاده از این ابزار مالیاتی بر اساس آیین‌نامه اجرایی آن که به‌تازگی ابلاغ شده، اشکالات عمده ای دارد که عملاً این ابزار مالیاتی را بی‌فایده کرده است. مهم‌ترین اشکال شیوه مالیات‌ستانی در حوزه املاک در ایران ناظر بر نرخ غیرموثر آن است. آیین‌نامه اجرایی مالیات بر واحدهای مسکونی گران قیمت در سال ۱۴۰۰ در واقع نرخ زیر کف جهانی را برای گران‌ترین املاک کشور در نظر گرفته و به عبارت دیگر، ارزان‌ترین مالیات متعارف را برای گران‌ترین و لوکس‌ترین خانه‌ها در ایران پیش‌بینی کرده است. در حالی که حداقل نرخ متعارف مالیات سالانه املاک در جهان ویژه املاک بسیار ارزان قیمت که متعلق به اقشار کم‌درآمد است، سالانه به طور میانگین ۰/۱۶ درصد از ارزش روز ملک تعیین شده است، در ایران برای املاک لوکس ۱۰ تا ۱۵ میلیارد تومانی تقریباً نصف این ضریب در محاسبه مقدار مالیات سالانه در نظر گرفته شده است. به این ترتیب قرار است، مالیات مذکور با نرخ زیر کف جهانی در ایران اجرایی شود.

پس از سالها کش و قوص در نهایت مالیات بر خانه‌های خالی طرح ریزی شد. و در نهایت پایین‌ترین نرخ جهانی مالیات بر گران‌ترین املاک ایران اکران شد، یا به عبارتی طعنه آمیز مالیاتی کمر شکن بر ساختمان‌های لوکس گذاشته شد! پس از چندین سال انتظار بدترین نسخه از «بهترین مالیات ملکی» دنیا، در بازار مسکن ایران اکران شد. مالک یک آپارتمان ۱۵ میلیارد تومانی که در متن ابلاغیه، «ملک لوکس» معرفی شده است، مشمول پرداخت فقط ۵ میلیون تومان مالیات سالانه می‌شود. که در مقیاس جهانی مالیات آن حدود ۲۲۵ میلیون تومان محاسبه می‌شود. مالیات سالانه املاک، موثرترین ابزار ضدسفته‌بازی در دنیاست و ابزار دست‌اول مالیاتی برای تنظیم بازار مسکن به شمار

تدوین استراتژی حمایت از اجاره‌نشین‌ها

شده است. این سیاست با توجه به پروسه ساخت، به معنای «انتقال زمان حل مشکل مستاجرها به سال ۱۴۰۲» است؛ ضمن آنکه موتور تورم اجاره با آن سیاست از کار نخواهد افتاد. چکاپ ساده بازار مسکن کاملاً مشخص می‌کند، معادل حداقل ۲ برابر تیراژ مدنظر دولت برای ساخت مسکن اجاره‌ای، «آپارتمان بلااستفاده» و آماده عرضه برای اجاره وجود دارد که اگر «معافیت مالیاتی ملاکان» از طریق «اخذ مالیات سالانه بر ملک» پایان یابد، واحدها به فوریت روانه بازار می‌شود. این مالیات ترمز تورم مسکن را می‌کشد. سال گذشته متوسط اجاره‌بهای مسکن در شهر تهران ۴۰ درصد افزایش یافت. این در حالی است که سقف مجاز اعلام شده از سوی متولی مسکن برای افزایش اجاره‌بها ۲۵ درصد تعیین شده بود. در کشور نیز اجاره‌بهای مسکن ۳۷ درصد رشد کرد. در حالی که سقف افزایش اجاره‌بها در شهرهای بزرگ ۲۰ درصد و در سایر شهرها ۱۵ درصد تعیین شده بود.

همواره تحلیل‌گران اقتصادی در تمامی بازارها مداخله دولت را نمی‌پسندند، با بررسی مداخله دولت در تمامی بخش‌ها فقط یک نتیجه یافت می‌شود و آن هم اشتباه دولت در ورود به این ماجراست. سال گذشته دولت برای مهار رشد اجاره‌بها «سقف» تعیین کرد؛ اما به دلیل غفلت دولت از ریشه صعود اجاره‌بها و کوتاهی در به‌کارگیری ابزار اصلی مهار صعود - خطای اول - میانگین اجاره‌بهای خانه در تهران و سایر شهرها به ترتیب تا ۱/۶ برابر و ۱/۳ برابر «سقف کاغذی» جهش کرد. امسال نیز با تداوم رشد تند هزینه اجاره‌نشینی، سیاست «ساخت مسکن اجاره‌ای» تدارک دیده

عدم استقبال از وام مسکن

پیشران اصلی اقتصاد چین باشد. ولی به‌طور همزمان، عینا مثل ایران، عامه مردم نه توان خرید مسکن و پرداخت اقساط دارند و نه توان پرداخت اجاره‌بها. ۶۵ درصد مردم چین اکنون شهرنشین شده‌اند و به مسکن شهری نیازمندند. اما در شهرهایی چون شانگهای و پکن آمار خانه‌های خالی فروش‌رفته بسیار بالا گزارش شده است. در همه شهرهای بزرگ چین آپارتمان‌ها، هتل‌ها و فروشگاه‌های خالی بسیار است. بیش از ۶۵ میلیون واحد مسکونی در سال ۲۰۱۷ در چین خالی گزارش شده است (بیش از ۲/۵ برابر کل واحدهای مسکونی در ایران). وجود شهرهای خالی از سکنه یا شهر ارواح بیانگر تکیه چین بر بخش املاک و مستغلات به مثابه بخش پیشران اقتصاد آن کشور است. از این رو می‌توان نتیجه گرفت که ساخت و ساز نیز پیرو قوانینی نا نوشته است که در صورت تخطی از آن صدمات بسیار زیادی به بدنه اقتصاد خواهد زد.

داده‌های بدست آمده از معاملات مسکن در ۲۲ منطقه تهران نشان از آن دارد که خریده‌ها در جنوب شهر طی مهر ماه با رکود سنگین‌تر از مناطق بالا مواجه شد. اگر وام‌ها قابلیت استفاده در بین خانه‌اولی‌ها را داشت، حجم معاملات با رشد مثبت همراه می‌شد. این وام‌ها برای خرید آپارتمان در پایین‌شهر، یکی از دو شرایط بدیهی را ندارد و برای استفاده در مناطق متوسط رو به بالا نیز فاقد شرط دیگر است. مراجعه متقاضیان وام‌دار به بنگاه‌ها زیاد شده؛ اما خروجی، ضعیف است. نکته حایز اهمیت در این گزارش استقبال سرد در مناطق مختلف شهر تهران از وام جدید مسکن در پایتخت است. به گزارش «دنیای اقتصاد»، اواخر شهریور ماه بود که خبر دو برابر شدن سقف وام خرید مسکن در کشور منتشر شد و به دنبال ابلاغ آن به شعب بانک عامل مسکن حدود دو هفته پس از انتشار این خبر، حدود یک ماه است که شرایط برای دریافت این وام از سوی متقاضیان خرید خانه فراهم شده است. به نظر می‌رسد که سیاستگذار باید با مسئله مسکن به شکلی دیگر روبرو شود، حل معضل مسکن با وام‌های ناچیز حل نخواهد شد و از سوی دیگر پس از تولید با مشکلات عدیده مبحث فروش نیز بسیار مشکل ساز است. به عنوان یک تجربه جهانی در کشور چین بخش عظیم املاک و مستغلات در چین که نزدیک به ۳۰ درصد تولید ناخالص داخلی آن کشور را تشکیل می‌دهد، آن‌چنان با مازاد ساخت روبرو است که مقامات نگرانند بخش ساخت‌وساز دیگر نتواند

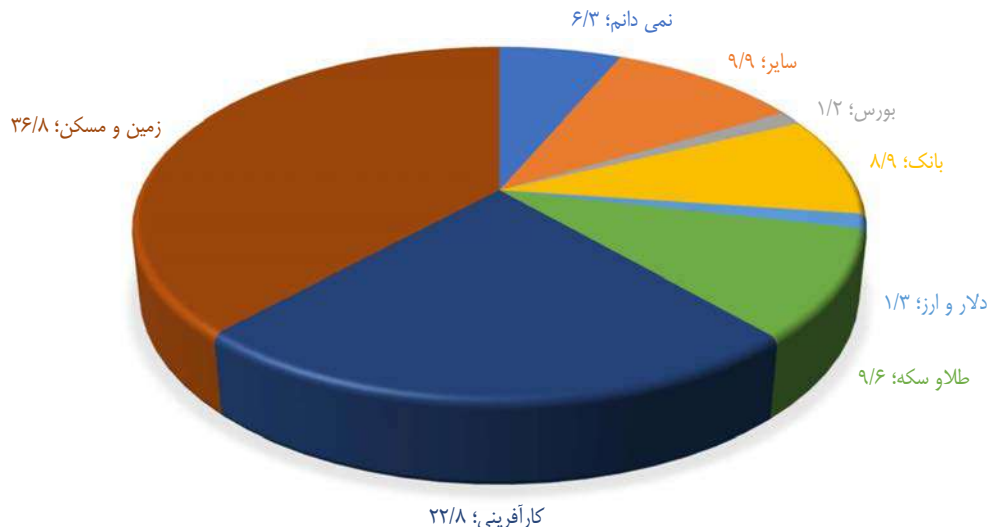

معضل مسکن گرانی خانه‌های خالی است؟ یا کمبود عرضه

«تنظیم‌گر» تغییر داد. دولت چین طی یک دهه گذشته بدون توجه به «جنس تقاضای مسکن» در مناطق بیرون از شهرها، «خانه‌سازی دولتی با تیراژ نجومی» راه انداخت به خیال اینکه «عرضه زیاد به دست دولت در حومه» مشکل خانه‌دار شدن مردم را حل می‌کند. ۱۵ میلیون واحد مسکونی در سال ساخته شد - بیش از ۲ برابر تیراژ ساخت در آمریکا- اما این مداخله دولت نتیجه عکس در بازار داشت. به نظر این تجربه تاریخی بسیار جای تعمق و تفکر دارد. همواره تمرکز سیاستگذار بر افزایش عرضه و تولید مسکن است اما آیا تمام کار به اینجا ختم می‌شود بدون اینکه به سایر مشکلات عرضه و تقاضا و مسائل مرتبط با کارکرد نادرست بازار توجه شود. این توجه بیش از حد به افزایش عرضه مسکن همواره بار مالی سنگینی بر دوش دولت گذاشته است. هزینه‌های مربوط به واگذاری زمین، تامین مالی، پیامدهای اقتصادی ناشی از تامین مالی نادرست و... نمونه‌ای از هزینه‌های ناشی از اجرای این‌گونه سیاست‌ها است. در حال حاضر نیز ثبت‌نام برای طرح نهضت ملی مسکن در حال انجام است که قرار است طی چهار سال چهار میلیون مسکن تولید و عرضه شود. هرچند ضرورت تولید مسکن ارزان‌قیمت و قابل استطاعت برای اقشار ضعیف (حداقل دو دهک اول) بر کسی پوشیده نیست، اما مسائل بازار مسکن نباید صرفاً به مساله عرضه مسکن تنزل کند و موجب غفلت دولت و سیاستگذاری عمومی از سایر مسائل بازار مسکن شود. ضمن اینکه در حال حاضر مشکل بازار مسکن در ایران کمبود عرضه نیست.

معضل مسکن گرانی خانه خالی یا عرضه کنند نیست چند شاخص کلیدی در این بخش وخامت اوضاع متقاضیان را تشریح می‌کند اما شناسایی معضل تمام درمان نیست جمعیت دچار فقر در کشور ایران معادل ۱/۸ برابر نرخ جهانی و شاخص دسترسی به خانه اول است. به عبارت دیگر می‌توان گفت که این شاخص در ایران حداقل سه برابر جهانی است. اما در سوی دیگر مازاد حدود ۱۰ درصدی واحدهای مسکونی جای بسی تأمل و تفکر را دارد. دوگانه فقر مسکن و مازاد عرضه به عنوان یک معضل در بازار ملک مسیر را برای سیاست‌گذاران همی‌ناهموار نموده است. یک راه متعادل و متعارف همان طرح انبوه سازی است که شاید نتوان دلایلی منطقی بر انجام آن آورد به این دلیل که هنوز معضل مازاد مسکن حل نشده است. تهران و ایران بدلیل عدم سیاست‌گذاری صحیح در شرایط مطلوبی به سر نمی‌برد و این موضوع از رصد تحلیل‌گران جهانی دور نمانده است ایران در رنکینگ ۱۰۹ کشور و همچنین تهران در رتبه بندی ۴۸۰ شهر جهان به عنوان یکی از بدترین بازارهای مسکن دنیا معرفی شده‌اند. در این تحلیل مولفه‌هایی بسیاری مورد بررسی قرار گرفته شده است. به عنوان مثال از یک تجربه جهانی می‌توان بهره برد. کارگردان «اختلال» در بازار مسکن چین سرانجام با چرخش بزرگ سیاستی، نقش خود را از «مداخله‌گر» به

نظر سنجی از مقصدهای سرمایه گذاری

سنت‌ها حرکت می‌کنند از این رو اقشار مختلف جامعه نیز پیرو آنها دست به سرمایه‌گذاری می‌زند و اصحاب رسانه نیز این موضوعات را به شدت گسترش می‌دهند. اما واقعیت کمی با اتفاقات در این بازار متفاوت است. از این رو مشاهده یک نظرسنجی درباره مقصد سرمایه‌گذاری در ایران خالی از لطف نیست.

حال با توجه به مباحث فوق می‌توان به این موضوع به شکلی دیگر نگاه کرد، حال که ما مشکل مسکن نداریم و عرضه به اندازه کافی هست چرا سیاستگذار به دنبال ساخت خانه برای اقشار مردم است؟ پاسخ این طرح ساده‌ترین مسیر برای پرورش اقتصاد و اشتغال‌زایی است. بسیاری از سیاستگذاران در سراسر دنیا پیرو

ترافیک و آلودگی شهر

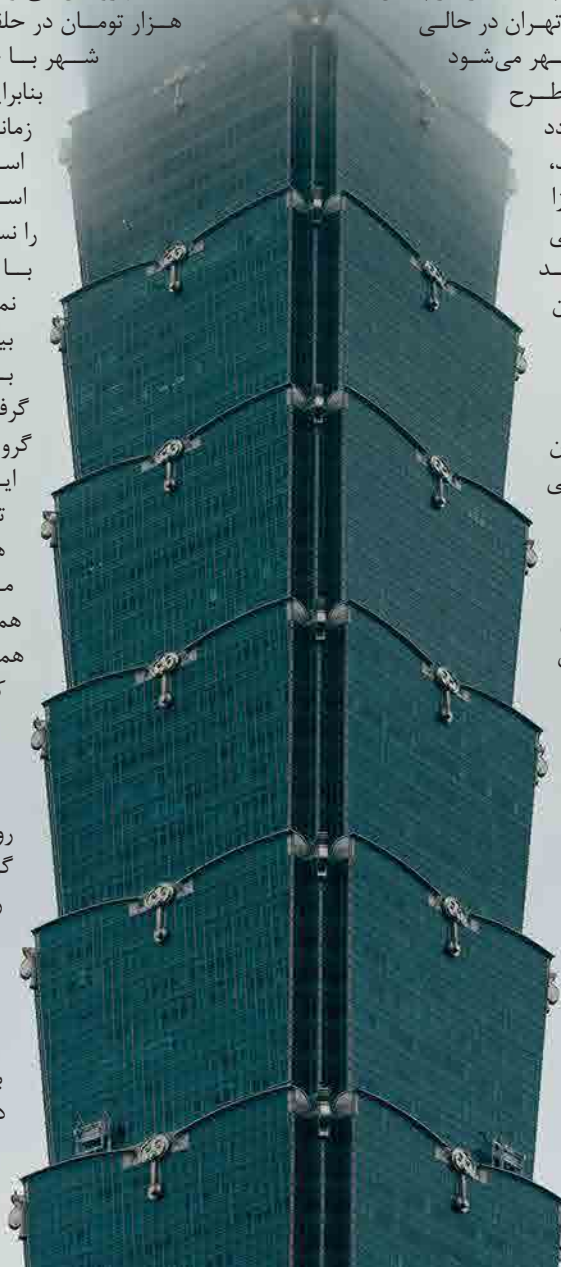
طرح ترافیک کرونایی طی حدود دو سال اخیر عملاً سبب شده در میان

روز، شهروندان به انجام سفرهای غیرضروری و غیرشغلی با خودروی شخصی ترغیب شوند. ماجرا از این قرار است که یک بازه چهار ساعته از شبانه‌روز (در حال حاضر در فاصله ساعات ۱۰:۳۰ تا ۱۴:۳۰) با عنوان «غیر اوج» در نظر گرفته شده که شهروندان می‌توانند با پرداخت حدود ۱۰ تا ۲۰ هزار تومان در حلقه اول یا دوم محدوده مرکزی شهر با خودروی شخصی تردد کنند.

بنابراین عوارض ترافیک در این بازه زمانی به‌طور میانگین نصف هزینه استفاده از تاکسی‌های اینترنتی است و چنین رقمی بازدارندگی لازم را نسبت به انجام سفر غیرضروری با خودرو به مرکز شهر ایجاد نمی‌کند. هوای شهر تهران در بیست و چهارمین روز از آذرماه به دلیل تداوم آلودگی و شدت گرفتن آن در وضعیت ناسالم برای گروه‌های حساس قرار گرفت. در این روز شاخص کیفیت هوای تهران روی عدد ۱۴۸ قرار گرفت. هوای تهران روز گذشته به مرز وضعیت قرمز (ناسالم برای همه گروه‌ها) رسید. روز گذشته همچنین ۱۹ ایستگاه سنجش کیفیت هوای شهر تهران در شرایط قرمز و ناسالم برای همه گروه‌ها بود. هوای شهر تهران در حالی برای چندمین روز متوالی در وضعیت ناسالم قرار گرفته است که رئیس پلیس راهور تهران بزرگ، دیروز از اعزام بیش از ۳ هزار خودروی دودزا در تهران به تعمیرگاه در یک ماه گذشته خبر داد و گفت: از ابتدای سال تاکنون بیش از سه میلیون خودروی دودزا در تهران جریمه شده‌اند.

هر سال زمستان شرایط آلودگی شهر تجدید می‌شود، طرح‌های ترافیکی، سوخت مازوت، ساخت پارکینگ، کاهش و افزایش معابر، پیاده‌روی، مسیرهای دوچرخه و طرح ریزی برای کنترل آلودگی همه و همه در این بازه از زمان در دستور کار دولت قرار می‌گیرد. مدیریت ترافیک تهران دومین نسخه غلط برای مهار ترافیک در پایتخت را در پیش گرفته است. این روزها شهرداری تهران در حالی مهبای نهضت پارکینگ‌سازی در شهر می‌شود

که به اذعان کارشناسان این طرح بیش از اینکه به کاهش بار تردد خودروها در سطح معابر بینجامد، مشوق خودروسواری و ترافیک‌زا خواهد بود. نهضت ترافیک‌زایی در حالی قرار است در تهران کلید بخورد که تهرانی‌ها آلوده‌ترین روزهای ۱۴۰۰ تاکنون را پشت سر می‌گذارند. اگرچه هدف آن روی کاغذ کاهش بار تردد خودروها و گشایش قفل ترافیکی تهران است، اما مطالعات و تجربه جهانی اثبات کرده در عمل عکس این نتیجه حاصل می‌شود. نسخه جدید مدیران شهری برای حل معضل ترافیک، شروع نهضت ساخت یک میلیون «جای پارک خودرو» در سطح پایتخت است. نسخه‌ای که پیش از این برای مهار ترافیک تدارک دیده شده بود و اجرای آن در دو سال اخیر که تهران درگیر پاندمی کرونا شده است، ترافیک‌زا بودن آن بیش از پیش عیان شد، طراحی چهار ساعت تهاجمی در ترافیک تهران در قالب نسخه کرونایی طرح ترافیک بوده است. شهرداری تهران با در نظر گرفتن چهار ساعت غیرپیک در بازه روزانه اجرای

آن است که از مجموع ۵۴۷۱ واحد مسکونی معامله شده، واحدهای تا ۵ سال ساخت با سهم ۳۳ درصد بیشترین سهم را به خود اختصاص داده اند. سهم مذکور در مقایسه با مهرماه سال قبل حدود ۴ واحد درصد کاهش یافته و در مقابل به سهم واحدهای با قدمت بالا در گروه های «۶ تا ۱۰»، «۱۱ تا ۱۵» و «با بیش از ۲۰» سال ساخت افزوده شده است. در آبان ماه از مجموع ۷۳۰۴ واحد، واحدهای تا ۵ سال ۳۲ درصد، که در مقایسه با آبان ماه سال قبل حدود ۶/۹ واحد درصد کاهش یافته و در مقابل به سهم واحدهای با قدمت بالا در گروه های «۶ تا ۱۰»، «۱۱ تا ۱۵» و «با بیش از ۲۰ تا ۱۶» سال ساخت افزوده شده است. در آذر از مجموع ۹۷۷۲ واحد، واحدهای تا ۵ سال ۳۳/۲ درصد، که در مقایسه با آذرماه سال قبل حدود ۵/۹ واحد درصد کاهش یافته و در مقابل به سهم واحدهای با قدمت بالا در گروه های «۶ تا ۱۰»، «۱۱ تا ۱۵» و «با بیش از ۲۰ تا ۱۶» سال ساخت افزوده شده است.

گزارش تحولات مسکن در پاییز ۱۴۰۰ به روایت بانک مرکزی ایران در پاییز سال ۱۴۰۰، تعداد معاملات آپارتمان های مسکونی شهر تهران به ترتیب ۵/۵، ۷/۳ و ۹/۸ هزار واحد مسکونی رسید. در مهرماه ارقام بدست آمده نسبت به ماه قبل و ماه مشابه سال قبل به ترتیب معادل ۲۹/۸ و ۳۶/۸ کاهش نشان داد. اما در آبان ماه نسبت به ماه قبل و ماه مشابه قبل به ترتیب معادل ۳۳/۵ و ۶۳/۵ درصد افزایش را نشان داد. در آذر ماه نیز این ارقام ۳۳/۸ و ۲۸۲/۵ درصد افزایش را نشان دادند. در پاییز متوسط قیمت خرید و فروش یک متر مربع زیربنای واحد مسکونی معامله شده از طریق بنگاه های معاملات ملکی شهر تهران به ترتیب ۳۱۶/۳، ۳۲۰/۱ و ۳۲۵/۹ میلیون ریال بود که نسبت به ماه قبل به ترتیب ۰/۲ درصد کاهش، ۱/۲ و ۱/۸ درصد افزایش را نشان داد. بررسی توزیع تعداد واحدهای مسکونی معامله شده در شهر تهران به تفکیک عمر بنا در مهرماه سال ۱۴۰۰ حاکی از

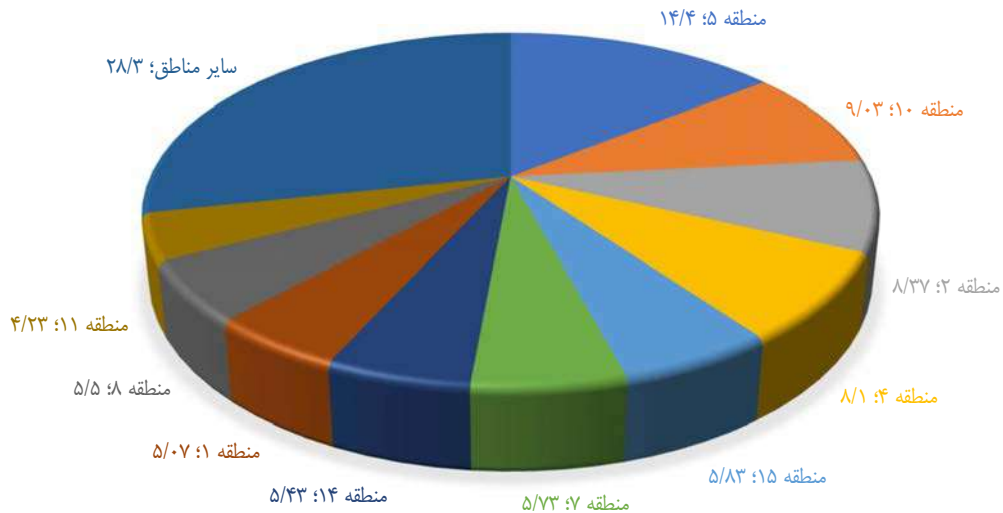
توزیع تعداد آپارتمانهای مسکونی معامله شده در شهر تهران بر حسب عمر بنا در پاییز ۱۴۰۰									
۱۴۰۰			۱۳۹۹			۱۳۹۸			عمر بنا
آذر	آبان	مهر	آذر	آبان	مهر	آذر	آبان	مهر	
۳۲۴۷	۲۳۳۵	۱۸۰۵	۱۰۰۰	۱۷۳۶	۳۲۰۵	۴۰۶۱	۱۷۰۷	۱۴۲۶	تا ۵ سال
۲۰۴۲	۱۶۶۸	۱۱۹۲	۵۳۰	۷۸۲	۱۵۷۱	۱۸۴۲	۷۶۹	۶۶۸	۶ تا ۱۰ سال
۱۲۸۴	۱۰۳۷	۷۵۲	۳۱۵	۵۴۲	۱۱۲۹	۱۲۱۸	۵۵۰	۴۳۰	۱۱ تا ۱۵ سال
۱۸۰۶	۱۳۳۴	۱۰۰۴	۳۸۸	۷۹۰	۱۶۴۲	۱۴۹۳	۶۶۶	۵۲۰	۱۶ تا ۲۰ سال
۱۲۹۳	۹۳۰	۷۱۸	۳۲۲	۶۱۶	۱۱۰۹	۹۲۳	۳۷۲	۳۵۷	بیش از ۲۰ سال
۹۷۷۲	۷۳۰۴	۵۴۷۱	۲۵۵۵	۴۴۶۶	۸۶۵۶	۹۵۳۷	۴۰۶۴	۳۴۰۱	مجموع

توزیع تعداد معاملات انجام شده بر حسب مناطق مختلف شهر تهران در اولین ماه پاییز نشان می دهد که از میان مناطق ۲۲گانه شهر تهران، منطقه ۵ با سهم ۱۴/۵ درصدی از کل معاملات، بیشترین تعداد قراردادهای مبیعه نامه را به خود اختصاص داده است. همچنین مناطق ۲ و ۱۰ به ترتیب با اختصاص سهم های ۹ و ۸/۳ درصدی در رتبه های بعدی قرار گرفته اند. در آذر ماه منطقه ۵ با سهم ۱۴/۳ درصدی از کل معاملات، بیشترین تعداد قراردادهای مبیعه نامه را به خود اختصاص داده است. همچنین مناطق ۱۰ و ۲ به ترتیب با اختصاص سهم های ۱۰/۱ و ۸/۵ درصدی در رتبه های بعدی قرار گرفته اند.

توزیع تعداد معاملات انجام شده بر حسب مناطق مختلف شهر تهران در اولین ماه پاییز نشان می دهد که از میان مناطق ۲۲گانه شهر تهران، منطقه ۵ با سهم ۱۴/۵ درصدی از کل معاملات، بیشترین تعداد قراردادهای مبیعه نامه را به خود اختصاص داده است. همچنین مناطق ۲ و ۱۰ به ترتیب با اختصاص سهم های ۹/۹ و ۹/۲ درصدی در رتبه های بعدی قرار گرفته اند. در مجموع ۷۳/۷ درصد از کل تعداد معاملات انجام شده در شهر تهران در مهرماه سال ۱۴۰۰ مربوط به ۱۰ منطقه شهر (به ترتیب بیشترین فراوانی شامل مناطق ۵، ۲، ۱۰، ۴، ۷، ۸، ۱۴، ۱۵، ۱۱ و ۱۰ بوده و ۱۲ منطقه باقیمانده

توزیع مناطق شهر تهران برحسب سهم از تعداد معاملات انجام شده در پاییز سال ۱۴۰۰

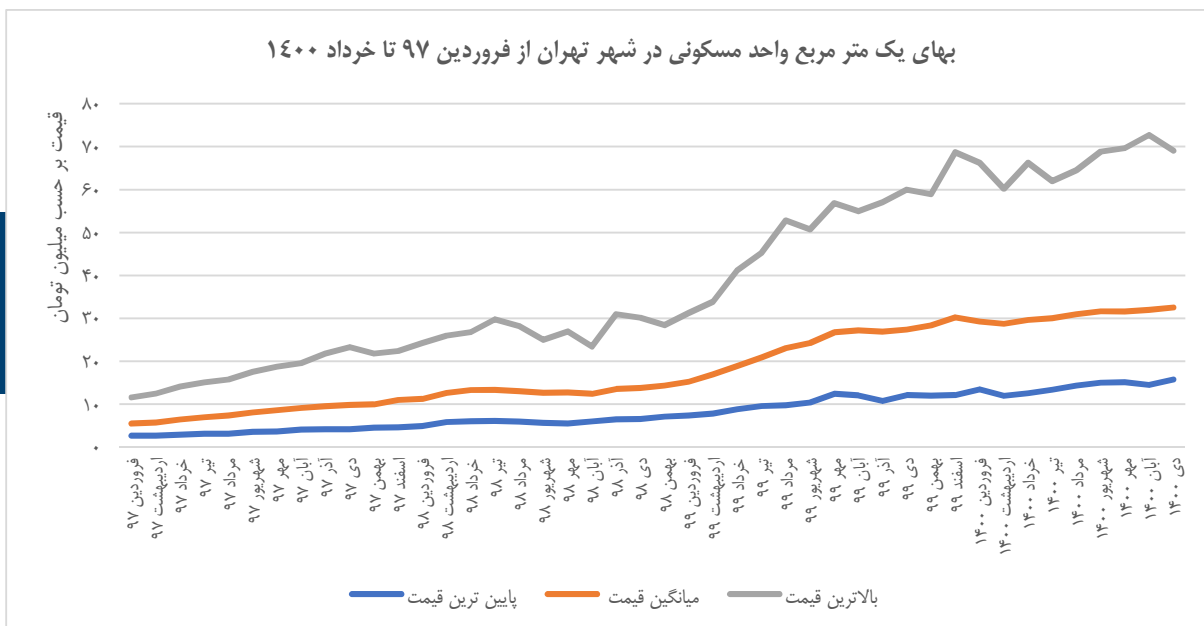
اما در آبان ماه این رقم ۳۲۰/۱ میلیون ریال بود که نسبت به ماه قبل و ماه مشابه سال قبل به ترتیب ۱/۲ و ۱۷/۷ درصد افزایش نشان داد. همچنین در آذرماه این رقم ۳۲۵/۹ میلیون ریال بود که نسبت به ماه قبل و ماه مشابه سال قبل به ترتیب ۱/۸ و ۲۱/۱ درصد افزایش نشان می دهد.

در مهرماه سال ۱۴۰۰، متوسط قیمت یک متر مربع زیربنای واحد مسکونی معامله شده از طریق بنگاه های معاملات ملکی شهر تهران ۳۱۶/۳ میلیون ریال بود که نسبت به ماه قبل ۰/۲ درصد کاهش و نسبت به ماه مشابه سال قبل ۱۸/۴ درصد افزایش نشان می دهد.

درصد تغییر نسبت به ماه مشابه سال قبل	درصد تغییر نسبت به ماه قبل			۱۴۰۰			۱۳۹۹							
	مهر	آبان	آذر	مهر	آبان	آذر	مهر	آبان	آذر					
	۲۸۲/۵	۶۳/۵	-۳۶/۸	۳۳/۸	۳۳/۵	-۲۹/۸	۹۷۷۲	۷۳۰۴	۵۴۷۱	۷۷۸۹	۲۵۵۵	۴۴۶۶	۸۶۵۶	تعداد معاملات (واحد مسکونی)
	۲۱/۱	۱۷/۷	۱۸/۴	۱/۸	۱/۲	-۰/۲	۳۲۵۹۰۸	۳۳۰۰۹۰	۳۱۶۳۱۱	۳۱۷۰۳۴	۲۶۹۰۵۵	۲۷۱۹۳۱	۲۶۷۲۰۰	متوسط قیمت هر مترمربع (هزارریال)

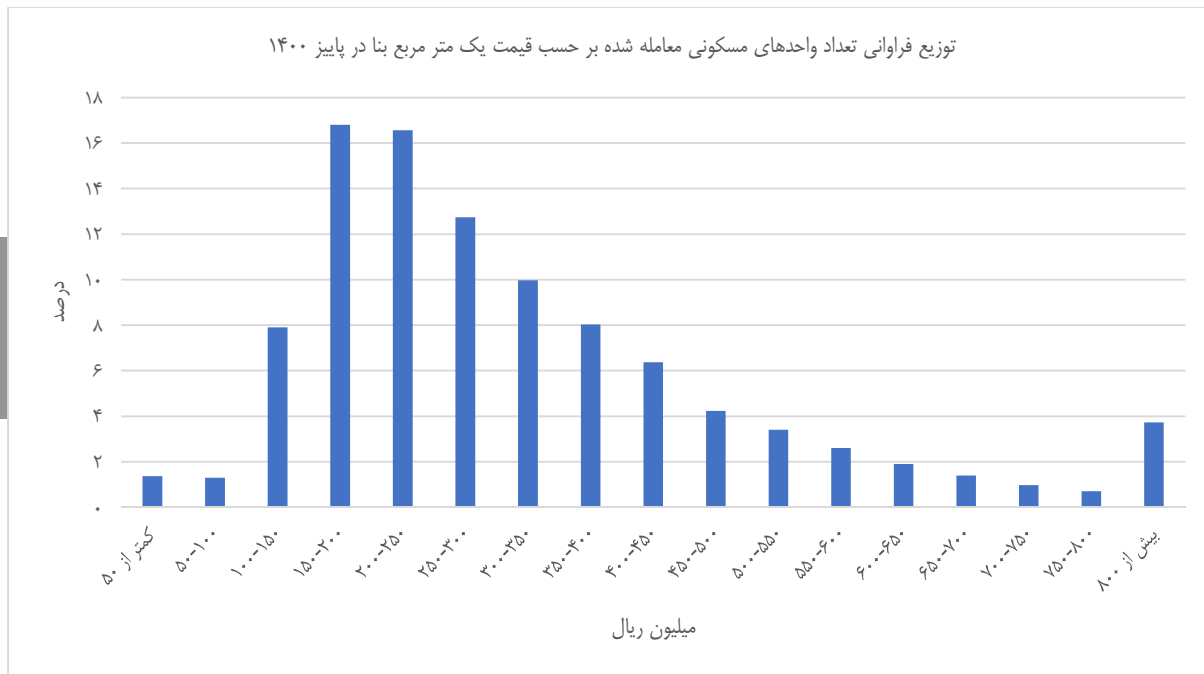
۱۴۰۰ حاکی از آن است که واحدهای مسکونی در دامنه قیمتی «۱۵۰ تا ۲۰۰» میلیون ریال به ازای هر متر مربع بنا با سهم ۱۷ درصد، بیشترین سهم از تعداد معاملات شهر تهران را به خود اختصاص داده است و دامنه های قیمتی «۲۰۰ تا ۲۵۰» و «۲۵۰ تا ۳۰۰» میلیون ریال به ترتیب با سهم های ۱۵/۹ و ۱۲/۱ درصد در رتبه های بعدی قرار گرفته اند. در این ماه، توزیع حجم معاملات به گونه ای بوده است که ۶۰ درصد واحدهای مسکونی با قیمتی کمتر از متوسط قیمت هر متر مربع واحد مسکونی شهر تهران (۳۱۶/۳ میلیون ریال) معامله شده اند. در آبان ماه واحدهای در دامنه قیمتی «۱۵۰ تا ۲۰۰» میلیون ریال به ازای هر متر مربع بنا با سهم ۱۷/۲ درصد، بیشترین و دامنه های قیمتی «۲۰۰ تا ۲۵۰» و «۲۵۰ تا ۳۰۰» میلیون ریال به ترتیب با سهم ها به گونه ای بوده است که ۶۱/۶ درصد واحدهای مسکونی با قیمتی کمتر از متوسط قیمت هر متر مربع واحد

در میان مناطق ۲۲گانه شهرداری تهران، بیشترین متوسط قیمت یک متر مربع زیربنای مسکونی معامله شده معادل ۶۹۶/۷ میلیون ریال به منطقه ۱ و کمترین آن با ۱۵۱/۴ میلیون ریال به منطقه ۱۸ تعلق داشته است. ارقام مزبور نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۹ به ترتیب ۲۲/۵ و ۲۱/۹ درصد افزایش نشان می دهند. در آبان این رقم ماه معادل ۷۲۷/۵ میلیون ریال به منطقه ۱ و کمترین آن با ۱۴۵/۲ میلیون ریال به منطقه ۱۸ تعلق داشته است. ارقام مزبور نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۹ به ترتیب ۳۲/۲ و ۲۰/۶ درصد افزایش نشان می دهند. این رقم در آذر ماه معادل ۶۹۰/۸ میلیون ریال به منطقه ۱ و کمترین آن با ۱۵۸/۲ میلیون ریال به منطقه ۱۸ تعلق داشته است. ارقام مزبور نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۹ به ترتیب ۲۱ و ۴۶/۳ درصد افزایش نشان می دهند. توزیع فراوانی تعداد واحدهای مسکونی معامله شده بر حسب قیمت یک متر مربع بنا در مهرماه سال

میلیون ریال به ترتیب با سهم های ۱۶/۲ و ۱۳/۸ درصد در رتبه های بعدی قرار گرفته اند. در این ماه، توزیع حجم معاملات به گونه ای بوده است که ۶۱/۹ درصد واحدهای مسکونی با قیمتی کمتر از متوسط قیمت هر متر مربع واحد مسکونی شهر تهران (۳۲۵/۹ میلیون ریال) معامله شده اند.

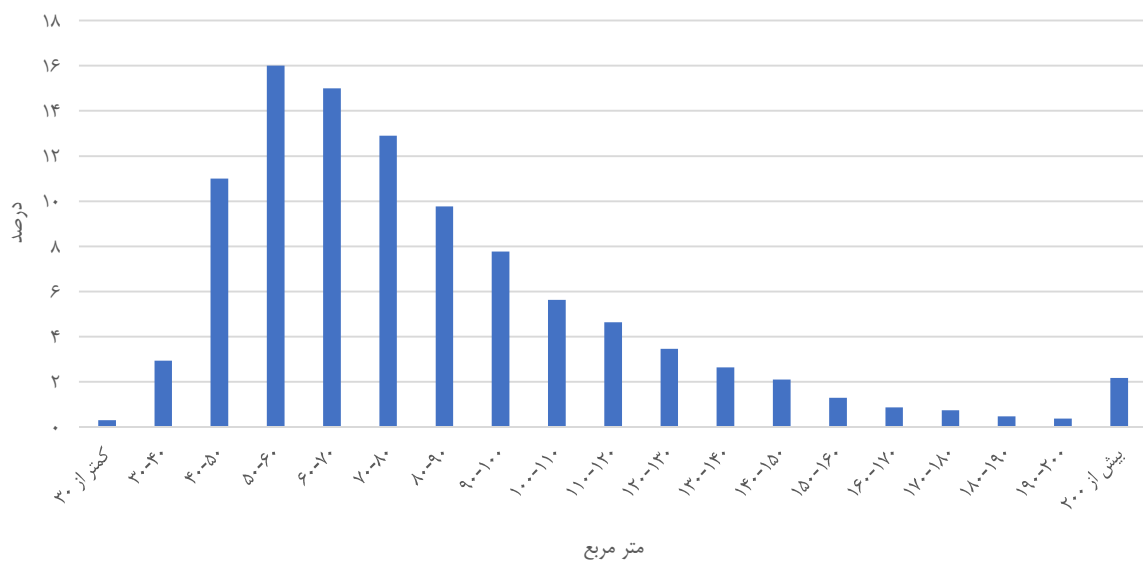
مسکونی شهر تهران (۳۲۰/۱ میلیون ریال) معامله شده اند. در آذرماه واحدهای در دامنه قیمتی «۲۵۰ تا ۲۰۰» میلیون ریال به ازای هر متر مربع بنا با سهم ۱۶/۸ درصد، بیشترین سهم از تعداد معاملات شهر تهران را به خود اختصاص داده است و دامنه های قیمتی «۱۵۰ تا ۲۰۰» و «۲۵۰ تا ۳۰۰»

دارای زیربنای «۶۰ تا ۷۰» و «۷۰ تا ۸۰» متر مربع به ترتیب با سهم های ۱۵/۷ و ۱۲/۳ درصدی در رتبه های بعدی قرار گرفته اند. در مجموع در این ماه، واحدهای مسکونی با سطح زیربنای کمتر از ۸۰ متر مربع، ۵۹ درصد از معاملات انجام شده را به خود اختصاص دادند. در آذر ماه واحدهای با زیربنای «۵۰ تا ۶۰» متر مربع با سهم ۱۵/۹ درصد اختصاص داشته است. واحدهای دارای زیربنای «۶۰ تا ۷۰» و «۷۰ تا ۸۰» متر مربع به ترتیب با سهم های ۱۵/۱ و ۱۲/۸ درصدی در رتبه های بعدی قرار گرفته اند. در مجموع در این ماه، واحدهای مسکونی با سطح زیربنای کمتر از ۸۰ متر مربع، ۵۸ درصد از معاملات انجام شده را به خود اختصاص دادند.

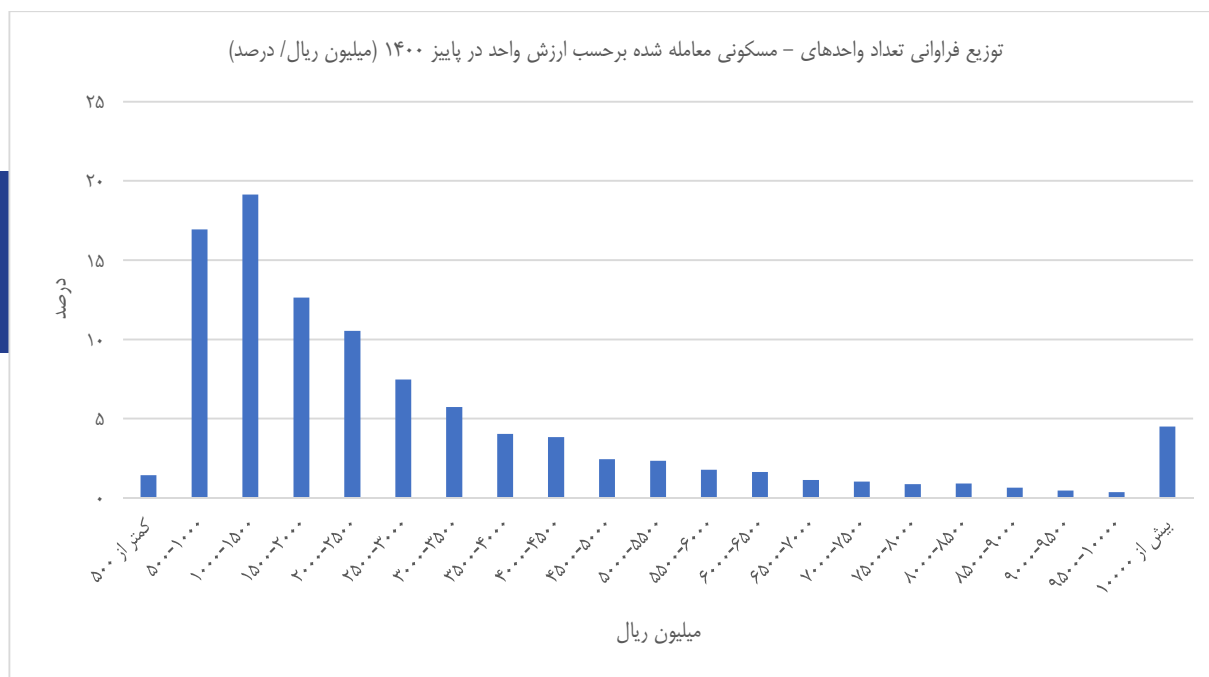
توزیع فراوانی تعداد واحدهای مسکونی معامله شده بر حسب سطح زیربنای هر واحد مسکونی در مهرماه سال ۱۴۰۰ نشان می دهد، بیشترین سهم از معاملات انجام شده به واحدهای مسکونی با زیربنای «۵۰ تا ۶۰» متر مربع با سهم ۱۶ درصد اختصاص داشته است. واحدهای دارای زیربنای «۶۰ تا ۷۰» و «۷۰ تا ۸۰» متر مربع به ترتیب با سهم های ۱۴/۲ و ۱۳/۶ درصدی در رتبه های بعدی قرار گرفته اند. در مجموع در این ماه، واحدهای مسکونی با سطح زیربنای کمتر از ۸۰ متر مربع، ۵۷/۴ درصد از معاملات انجام شده را به خود اختصاص دادند. با زیربنای «۵۰ تا ۶۰» متر مربع با سهم ۱۶/۱ درصد اختصاص داشته است. در آبان ماه واحدهای

توزیع فراوانی تعداد واحدهای - مسکونی معامله شده بر حسب سطح زیربنا در پاییز ۱۴۰۰ (متر مربع / درصد)

در مهرماه سال ۱۴۰۰، توزیع فراوانی تعداد واحدهای مسکونی معامله شده بر حسب ارزش هر واحد حاکی از آن است که در میان دامنه های قیمتی مورد بررسی، واحدهای مسکونی با ارزش «۱۰ تا ۱۵» میلیارد ریال با سهم ۱۹/۳ درصد، بیشترین سهم از معاملات انجام شده را به خود اختصاص داده اند. واحدهای دارای ارزش «۵ تا ۱۰» و «۱۵ تا ۲۰» میلیارد ریال به ترتیب با اختصاص سهم های ۱۶/۹ و ۱۱/۵ درصدی در رتبه های بعدی قرار گرفته اند. در مجموع در این ماه، حدود ۴۹/۵ درصد از معاملات به واحدهای مسکونی با ارزش کمتر از ۲۰ میلیارد ریال اختصاص داشته است. در آبان ماه واحدهای مسکونی با ارزش «۱۰ تا ۱۵» میلیارد ریال با سهم ۱۸/۹ درصد، بیشترین و واحدهای دارای ارزش «۵ تا ۱۰» و «۱۵ تا ۲۰» میلیارد ریال به ترتیب با اختصاص سهم های ۱۷/۸ و ۱۳/۳ درصدی در رتبه های بعدی قرار گرفته اند.

ماه، حدود ۴۹/۶ درصد از معاملات به واحدهای مسکونی با ارزش کمتر از ۲۰ میلیارد ریال اختصاص داشته است. بررسی شاخص کرایه مسکن اجاری در شهر تهران و کل مناطق شهری در مهرماه سال ۱۴۰۰ نشان دهنده رشد به ترتیب معادل ۴۸/۴ و ۵۱/۳ درصد نسبت به ماه مشابه سال قبل بود. در آبان ماه رشد به ترتیب معادل ۵۱/۶ و ۵۴/۹ درصد نسبت به ماه مشابه سال قبل بود. در آذرماه نیز رشد به ترتیب معادل ۵۱/۲ و ۵۴/۲ درصد نسبت به ماه مشابه سال قبل نشان داده شد.

در مجموع در این ماه، حدود ۵۱/۳ درصد از معاملات به واحدهای مسکونی با ارزش کمتر از ۲۰ میلیارد ریال اختصاص داشته است. در آذر ماه واحدهای مسکونی با ارزش «۱۰ تا ۱۵» میلیارد ریال با سهم ۱۹/۲ درصد، بیشترین و واحدهای دارای ارزش «۵ تا ۱۰» و «۱۵ تا ۲۰» میلیارد ریال به ترتیب با اختصاص سهم های ۱۶/۱ و ۱۳/۱ درصدی در رتبه های بعدی قرار گرفته اند. در مجموع در این

منابع

بانک مرکزی ایران، مرکز آمار ایران، شهرداری تهران، دنیای اقتصاد

بازار ارز

ارز پاشی بانک مرکزی در ۶ ماهه نخست سال ۱۴۰۰

بودجه بخشی از منابع بودجه را از طریق مالیات بر واردات تامین می‌کند که در سه ماه ابتدایی سال جاری، کمتر از یک‌چهارم رقم پیش‌بینی شده در این مدت محقق شده است. ظاهراً این بار هم پای ارز ترجیحی در میان است و محاسبه ارزش ریالی تمام کالاهای وارداتی براساس ارز ۴۲۰۰ باعث می‌شود تا ارزش محموله وارداتی کم‌ارزش‌تر برآورد شود و مالیات تعلق‌گرفته به آن با کاهش روبه‌رو شود. نتیجه این اقدام که زیرپا گذاشتن قانون نیز محسوب می‌شود، آن است که این منبع پیش‌بینی شده در بودجه محقق نشود و به کسری بودجه افزوده شود. این موضوع از معایب و مشکلات ارز ترجیحی است که کمتر به آن پرداخته شده است. در نهایت اینکه خلاصه سازوکار اختصاص ارز ترجیحی، هدف اصلی خود را که حمایت از مصرف‌کنندگان و تثبیت قیمت کالاهای اساسی است، محقق نکرده و در مقابل انحراف‌های تخصیصی و فسادهای گسترده‌ای را در اقتصاد ایران دامن زده است. سوال مشخص این است که اگر این دلارها باعث کنترل تورم نشده است، این سیاست چرا همچنان ادامه پیدا می‌کند و هیچ اراده‌ای برای برخورد با اتلاف منابع گسترده ناشی از آن وجود ندارد؟ اگر خواهیم به صورت تخمینی میزان خسارت ناشی از اختلاف ریالی دلار ۴۲۰۰ و نرخ روز بازار را محاسبه کنیم، متوجه می‌شویم که از این ناحیه بیش از ۲۰۰ هزار میلیارد تومان رانت ایجاد می‌شود. اصرار بر ادامه این سیاست شکست‌خورده در سال جاری، آن هم درحالی‌که تجربه سال‌های قبل موجود است و در شرایطی قرار داریم که کشور درگیر تحریم و بحران کرونا و کسری بودجه گسترده است، هرچه باشد، نشان از تدبیر ندارد.

بر اساس آمار منتشر در ۶ ماه ابتدایی به میزان ۹/۵ میلیارد دلار برای کالاهای اساسی، دارو و واکسن تامین ارز شده است. این در حالی است که مطابق با آمارها این حجم از دلار ترجیحی، معادل کل مصرف سال گذشته بوده است. در سال گذشته مقرر شده بود که سیاست ارز ترجیحی تا نیمه‌اول سال ۱۴۰۰ ادامه داشته باشد و در نیمه دوم حذف شود، شیوا راوشی مدیرکل عملیات و تعهدات ارزی بانک مرکزی در گفت‌وگوی تلویزیونی به اعلام جزئیات تامین ارز کالاهای اساسی و ضروری در ۶ ماهه نخست سال جاری پرداخت، و تشریح کرد، سایر اقلام کالاهای واسطه‌ای و مورد نیاز تولیدکنندگان و همه وارداتی که مشمول ارزهای غیرترجیحی و نیمایی می‌شوند نیز بیش از ۱۸ میلیارد دلار تامین ارز صورت گرفته است. مدیرکل عملیات و تعهدات ارزی بانک مرکزی خاطرنشان کرد: این سیاست و اقدامات دولت و بانک مرکزی، مدیریت عرضه ارز را برای نیازهای واقعی برای ۶ ماه آینده و سال‌های بعد به‌طور هدفمند و برنامه‌ریزی شده پیش می‌برد و وقتی نیاز واقعی مدیریت شود با تامین و عرضه واقعی در این صورت مشکل و نگرانی بروز نخواهد کرد. با بررسی تاثیر این سیاست بر کنترل قیمت کالاهای اساسی می‌توان تورم نقطه‌ای آنها را مورد بررسی قرار داد. براساس آخرین گزارش مرکز آمار ایران از تورم در شهریور ماه، گروه «روغن‌ها و چربی‌ها» در یک سال گذشته ۹۷/۶ درصد افزایش قیمت را تجربه کرده‌اند. گروه عمده «شیر، پنیر و تخم‌مرغ» نیز طی این مدت ۷۲/۵ درصد افزایش قیمت را تجربه کرده است. دو گروه «گوشت قرمز و گوشت ماکیان» و «نان و غلات» به ترتیب ۵۴/۲ و ۴۷/۷ درصد افزایش را تجربه کرده‌اند. با ارقام به‌دست‌آمده به نظر نمی‌رسد تکرار سیاست تخصیص ارز ۴۲۰۰ در سال جاری را بتوان موفق نامید و این سیاست طبق معمول با شکست مواجه شده است. اثر مخرب دیگر این سیاست، در افزایش میزان کسری بودجه هویدا می‌شود. بنا بر آمارهای رسمی دولت در قانون

رئیس کل جدید از سیاست‌های ارزی خود گفت

مجوزهای قانونی ۱/۵ میلیارد دلار بیش از مصوبه مجلس به کالاهای اساسی ارز ۴۲۰۰ تومانی اختصاص داده شده است. علاوه بر این به میزان ۱/۵ میلیارد دلار افزون بر ارز تخصیصی به کالاهای اساسی، برای واردات واکسن پرداخت شده است. این در حالی است که میزان ارز ترجیحی تخصیص داده شده در کل سال گذشته ۱۰ میلیارد دلار و قرار بود این سیاست در پایان ۶ ماه نخست سال دیگر ادامه نداشته باشد. در این راستا محمد مخبر معاون اول رئیس‌جمهور اعلام کرد: «ارز ترجیحی را برای کشور مفید نمی‌دانم». سیاست دلار ۴۲۰۰ با توجیه حمایت از اقشار آسیب‌پذیر در دستور کار قرار گرفت؛ اما نتیجه آن برعکس شد و آثار مخرب آن در اقتصاد کشور (از جمله در افزایش میزان کسری بودجه) خیلی وقت است که هویدا شده است. فشار کسری بودجه، رفته‌رفته دولت را از دلار ۴۲۰۰ تومانی دور می‌کند. آخرین اظهارنظر معاون اول رئیس‌جمهور در روز یکشنبه (۳۰ آبان) نشان می‌دهد که دولت سیزدهم بر باخت «۴۲۰۰» مهر تأیید زد. بر این اساس جدیدترین بخشنامه بانک مرکزی در ارتباط با ساماندهی بازار ارز منتشر شد. این نهاد پولی در بخشنامه‌ای که به شبکه صرافی‌های کشور ابلاغ کرده، ضمن تأکید بر تداوم روند تخصیص ارز به صورت اسکناس با مصارف خدماتی ۲۵ گانه، از شبکه صرافی‌های کشور خواسته است در صورتی که متقاضیان درخواست خرید ارز برای مصارفی، به‌جز مصارف تعریف شده در فهرست مذکور دارند، به بانک مرکزی اعلام کنند.

رئیس کل بانک مرکزی سیاست‌های ارزی دوره جدید خود را تشریح کرد. دریافتی‌های منابع ارزی سه‌برابر شد، تخصیص ۱۱ میلیارد ارز ترجیحی، نقشه سیاستگذار در بازار ارز، راهکارهای سیاستگذار برای مهار تورم، تأکید بر مالیات به منظور جبران کسری بودجه، فروش اوراق بدون افزایش نرخ سود، برنامه‌های حمایتی از بازار سرمایه، حمایت از قانون جدید چک، راهکارهای سیاستگذار برای جهش تولید مسکن از مهمترین سخنان این مقام مسئول در بانک مرکزی بود. وی با بیان سه نکته مهم در خصوص وضعیت درآمدهای ارزی کشور بیان کرد که وصول ارزی دولت در هفت‌ماه نخست سال جاری در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته، سه برابر افزایش یافته است. این موضوع حاکی از وضعیت مناسب ارزی کشور است و اینکه سیاستگذار به لحاظ ذخایر ارزی، دست بالا را دارد. دیگر اینکه استراتژی سیاستگذار در بازار ارز، تعادل‌بخشی به این بازار است؛ نه تثبیت نرخ ارز. به عبارت دیگر، این نهاد پولی در بازار ارزی مداخله نمی‌کند، اما زمانی که نیاز باشد، بانک مرکزی به‌عنوان بازارگردان در بازار حضور می‌یابد؛ به این نحو که اگر بازار نیاز به عرضه داشته باشد، اقدام به عرضه و در صورتی که نیاز به تقاضا داشته باشد، مبادرت به تقاضا می‌کند. در نهایت اینکه در بازه زمانی یادشده، به میزان ۹/۵ میلیارد دلار ارز به کالاهای اساسی اختصاص یافته و معامله شده است. در این خصوص با توجه به

مورد نیاز برای شرکت در دوره‌های آموزشی و پژوهشی نیز از ۲ هزار یورو به ۲ هزار و ۲۰۰ یورو افزایش یافته است. رئیس سازمان برنامه و بودجه اعلام کرد که تخصیص دلار ۴۲۰۰ تومانی به شیوه کنونی در سال آینده متوقف خواهد شد. کنار گذاشتن ارز ترجیحی، پیش‌تر نیز طی لایحه‌ای که از سوی دولت به مجلس ارسال شد، مطرح شده بود، اما با واکنش «طرفداران دلار ۴۲۰۰ تومانی» مواجه شد. از نگاه این گروه، سیاست حذف دلار ۴۲۰۰ تومانی اثر تورمی قابل توجهی خواهد داشت که البته اکثر اقتصاددانان این اظهار نظر را رد می‌کنند. حال رئیس سازمان برنامه و بودجه در یک روایت رسمی و براساس محاسبات کارشناسی، آثار حذف ارز ترجیحی را اعلام کرد. به گفته میرکاظمی، توقف عرضه دلار ۴۲۰۰ تومانی به شیوه کنونی باعث خواهد شد تورم به میزان ۷/۶ درصد رشد کند؛ اما سیاستگذار با جمع‌آوری نقدینگی به دلیل فروش نرخ دلار به قیمت بالاتر می‌تواند به میزان ۶/۹ درصد از این افزایش را خنثی کند. از سوی دیگر، دولت عواید حاصل از حذف ارز ترجیحی را به شکل یارانه نقدی بازپرداخت خواهد کرد و یارانه نقدی با توجه به سطح درآمد افراد به ۹۰ تا ۱۲۰ هزار تومان افزایش می‌یابد.

بنا بر گزارش‌های رسمی سرفصل‌های خدماتی که مشمول تخصیص ارز می‌شوند شامل ارز مسافرتی، زیارتی، درمانی، دانشجویی و دانش‌آموزی، هزینه شرکت‌های هواپیمایی ایرانی، هزینه شرکت‌های بیمه ایرانی، هزینه شرکت در نمایشگاه‌های خارجی، هزینه حقوق و مزایای کارکنان خارجی شاغل در ایران، رانندگان ترانزیت، برگزاری همایش‌های بین‌المللی و اعطای جوایز جشنواره‌ها، آزمایش‌های علمی و گواهی‌نامه‌های بین‌المللی، خرید امتیاز پخش فیلم، فرصت مطالعاتی، حق عضویت و ثبت‌نام در سازمان‌های بین‌المللی و چاپ مقالات علمی، شرکت‌های اعزام‌کننده زائران به عتبات‌عالیات و عمره مفرده، ثبت‌نام در آزمون‌های بین‌المللی، حق‌الوکاله دعاوی خارجی، هزینه اشتراک شبکه‌های اطلاعاتی، شرکت در دوره‌های آموزشی و پژوهشی خارج از کشور، شرکت در امتحانات علمی و تخصصی خارج از کشور، خدمات کنسولی سفارتخانه‌های خارجی، هزینه‌های ارزی شرکت‌های مسافرتی و گردشگری، هزینه‌های حمل و ترانزیت و توزیع محموله‌های پستی و تبدیل مانده ریالی ناشی از خرید ارز اتباع خارجی و ارز ماموریتی، همچون گذشته و بدون تغییر در شرایط فروش ارز ادامه دارد، ضمن اینکه میزان

نوسانات پاییزه ارز

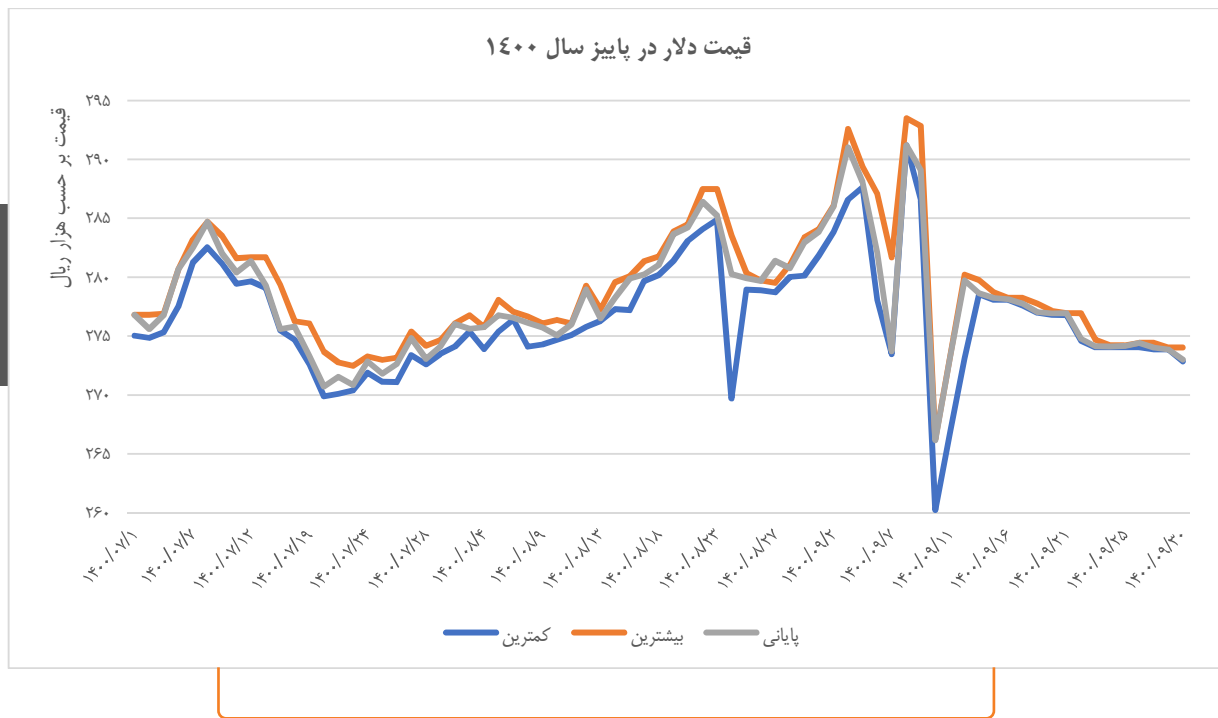
برنامه اتمی‌اش خطرناک‌تر شود، خطر بروز یک بحران عمده بزرگ‌تر خواهد شد.» این صحبت‌ها از این جهت برای بازار مهم بود که نشان می‌داد قرار نیست وضعیت بلا تکلیف یک ماه گذشته ادامه پیدا کند. در دهمین روز از مهرماه، نخستین کاهش قیمت دلار پس از ۴ رشد متوالی رخ داد. روز شنبه اسکناس آمریکایی ۲۵۰ تومانی از ارزش خود را از دست داد بر اساس اظهار نظر فعالان، برخی از معامله‌گران تحت تاثیر صحبت‌های مسوول سیاست خارجی اتحادیه اروپا فروش‌های خود را بالا بردند. جوزپ بورل در مصاحبه با «العربیه» عنوان کرد که «گمان نمی‌کنم مذاکرات وین درباره پرونده هسته‌ای ایران شکست بخورد». صحبت‌های این مقام اروپایی برای معامله‌گران به معنای آن بود که هم امکان مذاکره وجود دارد و هم اینکه برخی از طرفین مذاکرات امیدوار هستند که توافق صورت بگیرد. در نیمه مهر ماه دلار از کانال ۲۸ هزار تومانی پایین آمد و ۳۰ روز در کانال ۲۷ هزار تومانی قرار داشت. از پانزدهم مهرماه تا ۱۵ آبان قیمت دلار در این کانال نوسان داشت. اما از ۱۵ آبان نوسانات شدید دلار آغاز شد. بیشتر معامله‌گران عامل تعیین‌کننده قیمت دلار در شرایط آتی، وضعیت مذاکرات هسته‌ای است. گفته می‌شود اگر مذاکرات هسته‌ای طی هفته‌های آتی آغاز نشود، خریداران احتیاطی بیشتری وارد بازار خواهند شد. در واقع بخشی از معامله‌گران تصور می‌کنند در صورتی که مذاکرات هسته‌ای آغاز نشود، فشارهای تحریمی آمریکا بر ایران افزایش خواهد یافت.

در اولین روز از پاییز قیمت هر دلار ۲۷ هزار و ۶۸۱ تومانی معامله شد. کانال ۲۷۰۰۰ تومانی در مدت ۵ روز برای دلار باقی ماند. در ششمین روز مهر ماه هر دلار قیمت ۲۸ هزار و ۷۱ تومانی معامله شد. این قیمت برای دلار یک رکورد محسوب می‌شود. معامله‌گران ارزی در برابر نزول بیشتر این ارز مقاومت می‌کردند اما در ابتدای این روز یعنی پنجم مهر ماه خبری از فروشندگان سنگین در بازار ارز نبود و به عبارت دیگر تمایل برای خرید بیشتر شده بود. در این بازه تقاضای حواله برای در هم زیاد شده این ارز نیز در محدوده ۳۶۰۰ تومانی معامله می‌شود. برخی از فعالان باور دارند که اظهارات رئیسی می‌تواند زمینه‌ساز افت قیمت دلار شود. ابراهیم رئیسی به بانک مرکزی دستور داده ارزهای خارج از کشور را به داخل برگرداند. با این حال، این خبر تا عصر روز دوشنبه اثر کاهشی در بازار و معاملات پشت خطی نداشت. به نظر می‌رسد معامله‌گران در انتظار این می‌مانند که چه مقدار از خواست رئیس‌جمهور محقق خواهد شد. برخی گزارش‌ها حاکی از آن است که شایعات افزایشی نیز در بازار ایجاد شده و این مساله در برگشت دلار در روز یکشنبه نقش داشته است. این موضوعات از یک سو و از سوی دیگر معامله‌گران ارزی با جوسازی پیرامون بیانیه آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، قیمت دلار را به بالای ۲۸ هزار تومانی بردند. تحلیل‌گران فنی عنوان می‌کنند در صورت تثبیت دلار بالای محدوده ۲۷ هزار و ۸۰۰ تومانی، جسارت خریداران در بازار بیشتر خواهد شد و اسکناس آمریکایی به سوی کانال ۲۸ هزار تومانی خواهد رفت. دلار در سال ۱۴۰۰ تنها موفق به شکست کانال ۲۸ هزار و ۱۰۰ تومانی نشده است و در صورت شکست آن، راه برای صعودی‌های بازار ارز هموارتر نیز خواهد شد. تحلیل‌گران باور دارند که وضعیت متغیرهای پولی به گونه‌ای است که احتمال رشد دلار را در ذهن بازیگران ارزی زنده می‌کند. با این حال، مذاکرات هسته‌ای در ماه‌های اخیر جنبه تعیین‌کننده انتظارات تورمی را به خود گرفته بود. تا زمانی که بازار تصور می‌کرد، قرار است مذاکرات از سر گرفته شود و تحریم‌ها در معرض لغو قرار بگیرد، انتظارات تورمی محدود بود و بازیگران ارزی با احتیاط رفتار می‌کردند. با این حال، اختلاف‌های اخیر ایران با آژانس و اظهارات وزیر امور خارجه فرانسه و مقامات آمریکایی موجب شد احتمال شروع دوباره مذاکرات برای بازیگران ارزی کاهش پیدا کند. به طور مشخص برخی فعالان باور داشتند که اظهارات وزیر امور خارجه فرانسه زمینه‌ساز تغییر انتظارات برجای می‌شد. لودریان در سخنانش در مجمع عمومی سازمان ملل متحد در نیویورک عنوان کرده است: «ایران دیگر نمی‌تواند فکر کند که زمان به نفعش است، زیرا هر چه

دولت سیزدهم برنامه جدیدی برای بازشدن گره ارزی دارد؛ یا بخشی از تحریم‌ها لغو خواهد شد، یا دسترسی به منابع جدید ارزی ایجاد شده یا مکانیزم‌های تازهای برای افزایش درآمدهای ارزی طراحی شده است. وی پس از استماع سخنان نمایندگان بخش خصوصی به برنامه این وزارتخانه برای اعزام رایزنان بازرگانی اشاره کرد و گفت: برای سال بعد ۶۰ رایزن و برای سال ۱۴۰۲، ۱۲۰ رایزن بازرگانی به کشورهای مختلف اعزام خواهیم کرد. همچنین کارها برای تمدید موافقت‌نامه اتحادیه اوراسیا شروع شده و ما به دنبال دائمی کردن عضویت ایران در این اتحادیه هستیم. وزیر صمت درباره تجارت بین‌المللی گفت: من معتقد هستم که باید به جای صادرات از تجارت بین‌المللی سخن بگوییم؛ ما باید در جای مناسب در زنجیره تامین بین‌المللی قرار بگیریم. چه اشکالی دارد که برنج را از پاکستان به عراق صادر کنیم یا لوازم‌خانگی را از یک کشور به کشورهای عربی یا در اروپا واحد تجهیزات پزشکی داشته باشیم. افق ما باید توسعه تجارت بین‌المللی باشد؛ این هم واردات است و هم صادرات و هم واسطه‌گری. در پایان همراه می توان گفت که سه عامل در رشد قیمت دلار اثرگذار بودند. نخستین عامل، تعویق مذاکرات ایران با طرف اروپایی بود.

شاید به نوعی بتوان گفت که این روند نخستین عامل، عدم اعلام زمان شروع مذاکرات هسته‌ای بود. برخی از معامله‌گران انتظار داشتند که پس از مذاکرات ایران با یکی از نمایندگان اتحادیه اروپا، شرایط مذاکرات احتمالی آتی به صورت شفاف اعلام شود. با این حال، پس از دیدار انریکه مورا با مقامات ایرانی عنوان شد که قرار است مذاکرات در بروکسل ادامه پیدا کند. رئیس‌جمهوری برای خنثی کردن فعالیت دلان برای بی‌ثباتی بازار، درباره ضرورت نظارت بر فضای مجازی و بازار ارز صحبت کرد و به بانک مرکزی و دستگاه‌های مربوطه دستور داد از فضا سازی‌های کاذب در قیمت ارز و کالا، با جدیت جلوگیری کنند. در ادامه خبری از سوی رئیس‌جمهور جدید بانک مرکزی منتشر شد. به گفته صالح‌آبادی، نه تنها هیچ‌گونه کمبودی در بازار ارز در سامانه‌های مبادلاتی کشور وجود ندارد و حتی در بعضی از این سامانه‌ها با مازاد عرضه ارز روبه‌رو هستیم. این نخستین اظهار نظر رسمی سکندار جدید بانک مرکزی درباره فضای حاکم بر بازار ارز است. کارشناسان اقتصادی بر این باورند که این اظهار نظر در کوتاه‌مدت می‌تواند در بازار ارز موثر باشد؛ اما به‌طور قطع همان‌طور که رووسای پیشین بانک مرکزی نیز تجربه کردند، ثبات بخشی به بازار ارز تنها با تکیه بر اظهار نظرهایی از این دست، صورت نمی‌گیرد و نیازمند اقدامات اصلی از سوی سیاستگذار پولی است. سیدرضا فاطمی‌امین وزیر صمت در جمع فعالان اقتصادی وعده داد که افزایش درآمد ارزی را در برنامه خواهیم داشت. او ابراز امیدواری کرد که از اوایل تابستان سال آینده به کمک فعالان اقتصادی مشکلات درآمدهای ارزی برطرف شود. از صحبت‌های وزیر چنین می‌توان برداشت کرد که

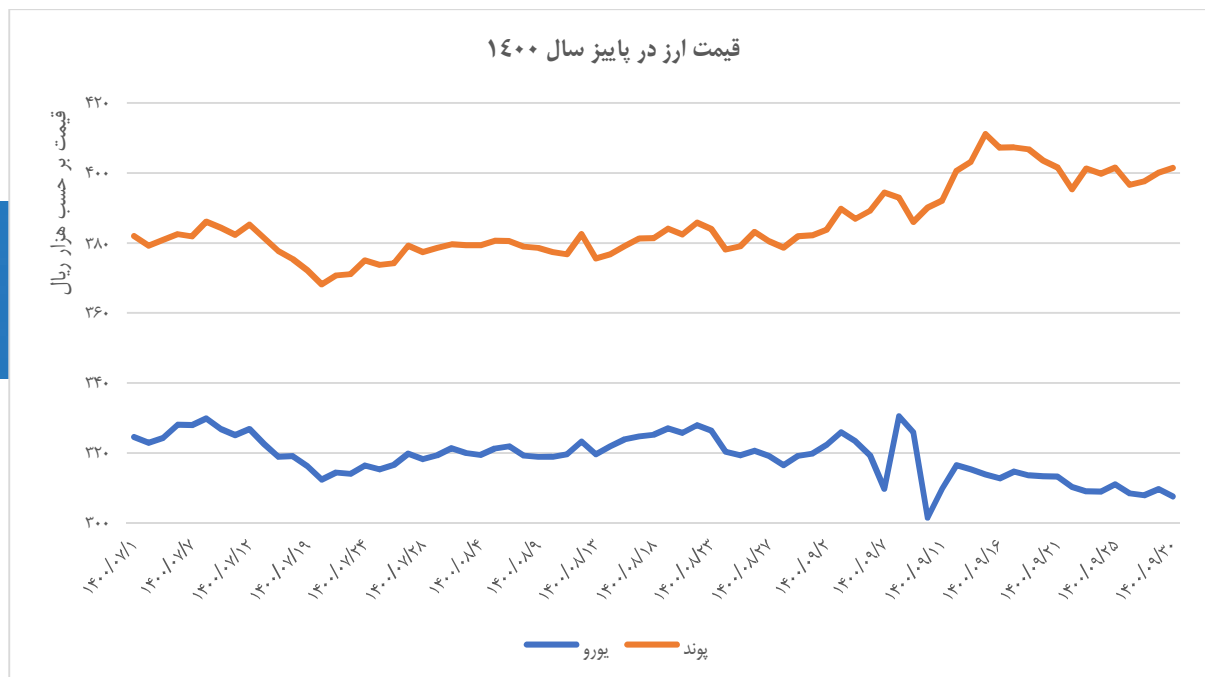

که دو کشور در ابتدای امسال در شرایطی که ایران کمی از مواضع خود عقب‌نشینی کرده بود، به توافق نرسیدند. در نتیجه با پیشروی خواسته‌های ایران و احتمال رد آنها از سوی آمریکا، برای برخی از معامله‌گران، دورنمای رسیدن به توافق، بیشتر از قبل دور از ذهن می‌رسد. این در حالی است که گروه دیگری از فعالان اعتقاد دارند روش پیشین به نتیجه نرسیده است، ولی با پیشرفت‌های اخیر هسته‌ای ایران، طرف‌های غربی حاضر به دادن امتیاز خواهند شد. احمد عراقچی، معاون اسبق ارزی بانک مرکزی در گفت‌وگویی دلایل نوسان ارزی در دوره خود را تشریح کرد. به گفته او، «سیاست‌های اقتصادی، مالی و تجاری دولت در سال ۹۶ و سال‌های قبل از آن به شدت متضاد بود و آثار مخرب این سیاست‌های متضاد در سال ۹۶ بروز کرده بود و معلوم بود که وضعیت به این شکل قابل ادامه نیست. قیمت ارز هم مانند هر کالای دیگری متأثر از عرضه و تقاضا است. از یکسو مدیریتی بر تقاضای ارز وجود نداشت و از سوی دیگر چشم‌انداز عرضه ارز در کشور، ناشی از صادرات نفت و گاز و میعانات و همچنین صادرات غیر نفتی به هیچ‌وجه مناسب نبود. نه تنها چشم‌انداز مثبتی وجود نداشت، بلکه با تهدیدات ترامپ و بحث خروج از برجام و کاهش صادرات نفت، پیش‌بینی‌ها از کاهش عرضه ارز حکایت می‌کرد. از سویی دیگر اصرار بر ثابت یا به تعبیری پایین نگه داشتن نرخ اسمی ارز بود.» این صحبت‌های عراقچی تایید می‌کند که در آن زمان اصرار به ایجاد لنگر دلاری با ثابت نگه داشتن نرخ ارز بوده است.

که سخنگوی اتحادیه اروپا اعلام کرد که در بروکسل با ایران درباره از سرگیری مذاکرات درباره برجام گفت‌وگویی برگزار خواهند کرد. بعدتر اعلام شد که این مذاکرات به هفته آتی منتقل شده است. به باور برخی معامله‌گران، بازار ارز تحت تاثیر احتمال شروع دوباره مذاکرات هسته‌ای به صورت هیجانی با فشار فروش مواجه شد و در مسیر کاهش قرار گرفت. به نظر می‌رسد هر چقدر مذاکرات به تعویق بیفتد، بخشی از معامله‌گران، ارزهای فروخته شده را جایگزین خواهند کرد. در آخرین روز مهر، اسکناس آمریکایی در مسیر افزایشی قرار گرفت، ولی علامت بازدهی ماهانه آن، منفی باقی ماند. روز پنج‌شنبه، دلار ۱۱۰ تومان افزایش قیمت را به ثبت رساند و در محدوده ۲۷ هزار و ۴۰۰ تومان قرار گرفت. با وجود این رشد، میزان بازدهی اسکناس آمریکایی در مهر در محدوده منفی ۶ درصد قرار گرفت. این نخستین بار از ماه اردیبهشت بود که دلار بازدهی منفی را در مقیاس ماهانه تجربه کرد. در نخستین روز آبان ماه، دلار به بالای سطح حساس ۲۷ هزار و ۵۰۰ تومانی رفت. روز شنبه، اسکناس آمریکایی ۱۳۰ تومان افزایش را به ثبت رساند و در محدوده ۲۷ هزار و ۵۳۰ تومان قرار گرفت. این موضوع از نگاه شماری از معامله‌گران به معنای آن است که حتی در صورت شروع مذاکرات هسته‌ای، کار دشواری برای رسیدن به یک توافق محکم وجود دارد. اندیشکده کوئینسی عنوان کرده است که آمریکا تصور می‌کند حتی از نگاه دولت جدید ایران، دیگر تعهد سه یا چهار ساله ایالات‌متحده کافی نیست. گزارش‌ها حاکی از آن است

وی ادامه داد وقتی نقدینگی رشد می‌کند و تورم بالا می‌رود، اگر قیمت ارز مصنوعی پایین نگه داشته شود، تقاضا برای ارز زیاد می‌شود تا جایی که کنترل آن از دست دولت خارج شود. این خلاصه و ساده‌شده استدلال گزارش ما در شهریور ماه ۹۶ بود. در نیمه آبان ماه و در پی واکنش به برخی اخبار سیاسی، در معاملات پشت خطی، قیمت دلار تا آستانه مرز ۲۸ هزار تومانی بالا رفت. این اتفاق موجب شد امیدهای افزایشی در بازار بسیار بالا برود و عده زیادی انتظار داشته باشند که اسکناس آمریکایی کار خود در روز پنج‌شنبه را بالای خط ۲۸ هزار تومان آغاز کند. در روزهای ۱۶ و ۱۷ آبان دلار افزایش قیمت را تجربه کرد و بالای محدوده حساس قرار گرفت. با رشد تقاضا، اسکناس آمریکایی توانست کانال ۲۷ هزار تومان را کنار زده و به کانال ۲۸ تومان برود. پس از این تنها در روزهای ۲۵ و ۲۶ آبان دلار در کانال ۲۷ هزار تومان قرار گرفت و این مدار در همان کانال ۲۸ هزار تومان وارد آذر ماه شد. در سومین روز آذر دلار در پی نوسانی دیگر توانست مرز روانی ۲۹ هزار تومان را نیز رد کند اما این کانال تنها یک روز دوام داشت. در بازار ارز دو اتفاق مهم رخ داد. از یکسو، بهای دلار در بازار داخلی توانست به بالای سطح حساس ۲۸ هزار و ۵۰۰ تومان برود و در سوی دیگر، سکه امامی مرز ۱۲ میلیون و ۵۰۰ هزار تومانی را از دست داد. عامل مهمی که زمینه‌ساز حرکت ناهمسوی دلار و سکه شد، ریزش بهای اونس طلا در بازارهای جهانی بود. طلای جهانی از بعدازظهر روز دوشنبه در مسیر نزولی قرار گرفت و حتی مرز حساس هزار و ۸۰۰ دلاری را از دست داد. با توجه به چنین سقوطی، سکه در روز سه‌شنبه موقعیت دشواری داشت و با فشار فروش معامله‌گران در نهایت تا ساعت ۳ بعدازظهر، ۱۲۰ هزار تومان از ارزش خود را از دست داد و در محدوده ۱۲ میلیون و ۴۶۰ هزار تومان قرار گرفت. فعالان بازار پس از نزدیک شدن دلار به کانال ۳۰ هزار تومانی، فضای معاملاتی با کاهش هیجان روبه‌رو شده است. این موضوع از روند قیمت اسکناس آمریکایی نیز مشخص است. یکی از دلایلی که زمینه‌ساز آرامش ارزی روز یکشنبه شد، سودگیری بخشی از معامله‌گران ارزی بود. بخشی از معامله‌گران ارزی در دوران مذاکرات هسته‌ای اقدام به خرید ارز کرده بودند و با نزدیک شدن دلار به کانال ۳۰ هزار تومانی، شماری از خریدهای ارزی خود را به فروش رساندند و کسب سود کردند. اما در روزهای پایانی آذر ماه اسکناس آمریکایی نتوانست قله‌های خود را تثبیت کند و به کانال ۲۷ هزار تومانی بازگشت.

یکسو، بهای دلار در بازار داخلی توانست به بالای سطح حساس ۲۸ هزار و ۵۰۰ تومان برود و در سوی دیگر، سکه امامی مرز ۱۲ میلیون و ۵۰۰ هزار تومانی را از دست داد. عامل مهمی که زمینه‌ساز حرکت ناهمسوی دلار و سکه شد، ریزش بهای اونس طلا در بازارهای جهانی بود. طلای جهانی از بعدازظهر روز دوشنبه در مسیر نزولی قرار گرفت و حتی مرز حساس هزار و ۸۰۰ دلاری را از دست داد. با توجه به چنین سقوطی، سکه در روز سه‌شنبه موقعیت دشواری داشت و با فشار فروش معامله‌گران در نهایت تا ساعت ۳ بعدازظهر، ۱۲۰ هزار تومان از ارزش خود را از دست داد و در محدوده ۱۲ میلیون و ۴۶۰ هزار تومان قرار گرفت. فعالان بازار پس از نزدیک شدن دلار به کانال ۳۰ هزار تومانی، فضای معاملاتی با کاهش هیجان روبه‌رو شده است. این موضوع از روند قیمت اسکناس آمریکایی نیز مشخص است. یکی از دلایلی که زمینه‌ساز آرامش ارزی روز یکشنبه شد، سودگیری بخشی از معامله‌گران ارزی بود. بخشی از معامله‌گران ارزی در دوران مذاکرات هسته‌ای اقدام به خرید ارز کرده بودند و با نزدیک شدن دلار به کانال ۳۰ هزار تومانی، شماری از خریدهای ارزی خود را به فروش رساندند و کسب سود کردند. اما در روزهای پایانی آذر ماه اسکناس آمریکایی نتوانست قله‌های خود را تثبیت کند و به کانال ۲۷ هزار تومانی بازگشت.

از سویی دیگر اصرار بر ثابت یا به تعبیری پایین نگه داشتن نرخ اسمی ارز بود. «این صحبت‌های عراقچی تایید می‌کند که در آن زمان اصرار به ایجاد لنگر دلاری با ثابت نگه داشتن نرخ ارز بوده است. وی ادامه داد وقتی نقدینگی رشد می‌کند و تورم بالا می‌رود، اگر قیمت ارز مصنوعی پایین نگه داشته شود، تقاضا برای ارز زیاد می‌شود تا جایی که کنترل آن از دست دولت خارج شود. این خلاصه و ساده‌شده استدلال گزارش ما در شهریور ماه ۹۶ بود. در نیمه آبان ماه و در پی واکنش به برخی اخبار سیاسی، در معاملات پشت خطی، قیمت دلار تا آستانه مرز ۲۸ هزار تومانی بالا رفت. این اتفاق موجب شد امیدهای افزایشی در بازار بسیار بالا برود و عده زیادی انتظار داشته باشند که اسکناس آمریکایی کار خود در روز پنجشنبه را بالای خط ۲۸ هزار تومان آغاز کند. در روزهای ۱۶ و ۱۷ آبان دلار افزایش قیمت را تجربه کرد و بالای محدوده حساس قرار گرفت. با رشد تقاضا، اسکناس آمریکایی توانست کانال ۲۷ هزار تومان را کنار زده و به کانال ۲۸ تومان برود. پس از این تنها در روزهای ۲۵ و ۲۶ آبان دلار در کانال ۲۷ هزار تومان قرار گرفت و این مدار در همان کانال ۲۸ هزار تومان وارد آذر ماه شد. در سومین روز آذر دلار در پی نوسانی دیگر توانست مرز روانی ۲۹ هزار تومان را نیز رد کند اما این کانال تنها یک روز دوام داشت. در بازار ارز دو اتفاق مهم رخ داد. از

منابع

بانک مرکزی ایران، مرکز آمار ایران، سامانه سنا

طراحی شده است تا اطلاعات محدودی را ذخیره کرده و به آنها دسترسی پیدا کند. در مقابل، پایگاه داده طراحی شده است تا حجم قابل توجهی از اطلاعات را در اختیار داشته باشد که به سرعت و به راحتی توسط تعدادی از کاربران قابل دسترسی، فیلتر و دستکاری باشد. پایگاه داده‌های بزرگ با دستیابی به اطلاعات روی سرورهایی که از رایانه‌های قدرتمند ساخته شده‌اند به

این امر دست می‌یابند. این سرورها گاهی اوقات می‌توانند با استفاده از صدها یا هزاران کامپیوتر ساخته شوند تا قدرت محاسباتی و ظرفیت ذخیره سازی لازم برای دسترسی همزمان بسیاری از کاربران به پایگاه داده را داشته باشند. اما بلاک چین چه تفاوتی با پایگاه داده دارد؟

ارزوز: بلاک چین پیچیده به نظر می‌رسد و قطعاً می‌تواند پیچیده هم باشد، اما مفهوم اصلی آن واقعاً بسیار ساده است. بلاک چین نوعی پایگاه داده است. برای اینکه بتوانید blockchain را درک کنید، ابتدا باید بدانید که پایگاه داده چیست.

پایگاه داده مجموعه‌ای از اطلاعات است که به صورت الکترونیکی در یک سیستم کامپیوتری ذخیره می‌شود. اطلاعات یا داده‌های موجود در پایگاه‌های داده معمولاً در قالب جدول طراحی شده‌اند تا امکان جستجو و فیلتر آسان برای اطلاعات خاص را فراهم کنند. تفاوت بین شخصی که از اکسل برای ذخیره اطلاعات به جای پایگاه داده استفاده می‌کند، چیست؟ صفحات گسترده برای یک نفر یا گروه کوچکی از افراد

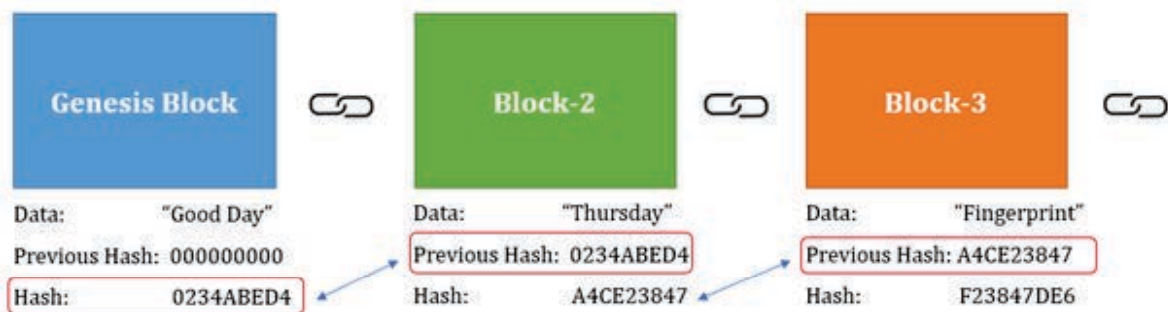
فناوری بلاک چین چیست؟

چه چیزی آن را بسیار مهم می‌کند؟

ساختار ذخیره‌سازی داده‌ها

از نامش پیداست، داده‌های خود را به صورت بلوک‌های به هم زنجیره شده، شکل می‌دهد. این باعث می‌شود که همه blockchain ها پایگاه داده باشند اما همه پایگاه‌های داده بلاک چین نیستند. این سیستم همچنین به طور ذاتی یک جدول زمانی برگشت ناپذیر از داده‌ها را در صورت پیاده سازی به صورت غیرمتمرکز ایجاد می‌کند. هنگامی که یک بلوک پر می‌شود، بخشی از این جدول زمانی می‌شود. به هر بلوک که به زنجیره اضافه می‌شود، یک زمانبندی دقیق داده می‌شود

یک تفاوت اساسی بین پایگاه داده معمولی و blockchain ساختار ذخیره سازی داده‌ها است. یک بلاکچین اطلاعات را در گروه‌هایی جمع‌آوری می‌کند که به آنها بلوک گفته می‌شود. هر بلوک مجموعه‌ای از اطلاعات را در خود جای می‌دهد. بلوک‌ها دارای ظرفیت ذخیره سازی خاصی هستند و وقتی پر می‌شوند، به بلوک قبلی زنجیر می‌شوند. زنجیره‌ای از این بلوک‌های داده، "بلاک چین" را تشکیل می‌دهند. یک پایگاه داده داده‌های خود را به جداول تبدیل می‌کند. یک بلاکچین، همانطور که

سیستم غیر متمرکز

به منظور درک بلاک چین، چگونگی استفاده از آن در بیت کوین کمک بزرگی خواهد بود. مانند یک پایگاه داده، بیت کوین نیز برای ذخیره بلاکچین خود به مجموعه ای از رایانه‌ها نیاز دارد. برای بیت کوین، blockchain فقط یک نوع پایگاه داده خاص است که هر تراکنش بیت کوینی را که ذخیره می‌کند، در مورد بیت کوین و برخلاف اکثر پایگاه‌های داده، این رایانه‌ها همه زیر یک سقف نیستند و هر کامپیوتر یا گروهی از رایانه‌ها توسط یک فرد یا گروهی از افراد اداره می‌شود.

هر رایانه یا گروهی از رایانه‌هایی که بلاک چین خود را نگه می‌دارند در موقعیت جغرافیایی متفاوتی قرار دارند و همه آنها توسط افراد یا گروه‌های جداگانه ای اداره می‌شوند. به این رایانه‌هایی که شبکه بیت کوین را تشکیل می‌دهند گره (Node) می‌گویند. در این مدل، blockchain بیت کوین به صورت غیر متمرکز استفاده می‌شود.

زنجیره‌های جانبی

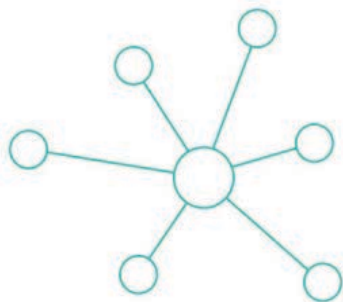
سایدچین یک بلاکچین است که موازی با زنجیره اصلی است. این به کاربران امکان می‌دهد دارایی‌های دیجیتال را بین دو بلاک چین مختلف جابجا کنند و مقیاس پذیری و کارایی آن را بهبود می‌بخشد. یک مثال از sidechain شبکه لیکوتید است.

شفافیت

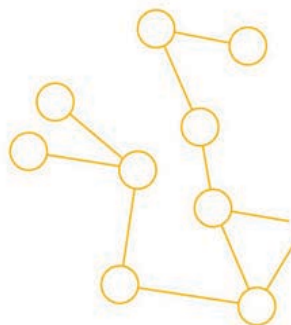
به دلیل ماهیت غیر متمرکز بودن بلاک چین بیت کوین، همه معاملات را می‌توان با داشتن یک گره شخصی یا با استفاده از کاوشگران بلاکچین که به هر کسی امکان می‌دهد معاملات را به صورت زنده مشاهده کند، بصورت شفاف مشاهده کرد. هر گره دارای نسخه خاص خود از زنجیره است که با تأیید و اضافه شدن بلوک‌های جدید به روز می‌شود. این بدان معناست که اگر بخواهید، می‌توانید بیت کوین را هر جا که می‌رود ردیابی کنید

مدل شبکه متمرکز و غیر متمرکز

متمرکز

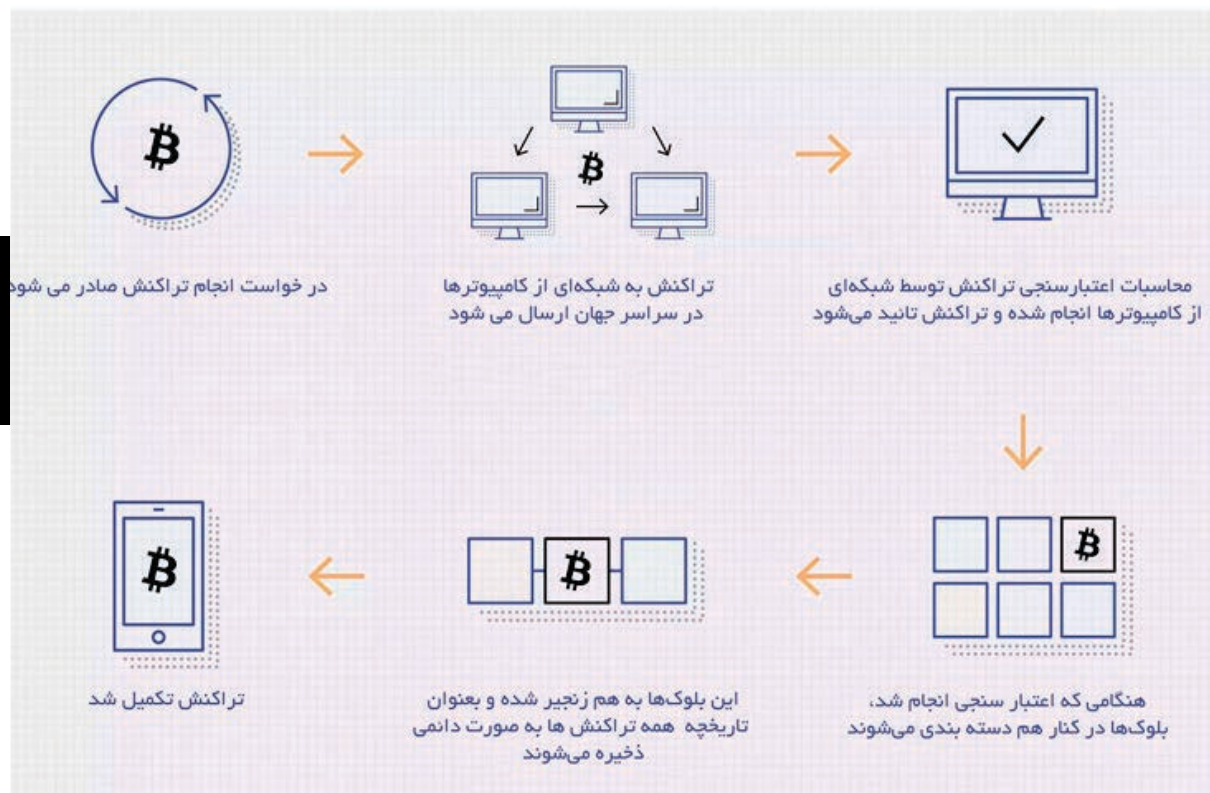
غیر متمرکز

چین بیت کوین را تشکیل می‌دهند، برگشت ناپذیر است. اگر یک کاربر در تراکنش بیت کوین دستکاری کند، همه گره‌های دیگر به یکدیگر رجوع می‌کنند و به راحتی گره دستکاری شده را تشخیص می‌دهند. برای بیت کوین، این اطلاعات لیستی از تراکنش‌ها است، اما همچنین ممکن است یک بلاک چین اطلاعات مختلفی مانند قراردادهای قانونی، شناسه‌های دولتی یا موجودی محصولات یک شرکت را نیز در اختیار داشته باشد.

در یک بلاکچین، هر گره دارای یک نسخه کامل از داده‌هایی است که از ابتدا در بلاک چین ذخیره شده است. برای بیت کوین، داده‌ها تاریخچه کل تراکنش‌های بیت کوین هستند. اگر یک گره در داده‌های خود خطایی داشته باشد، می‌تواند از هزاران گره دیگر به عنوان یک نقطه مرجع برای اصلاح خود استفاده کند. به این ترتیب، هیچ گره ای در شبکه نمی‌تواند اطلاعات موجود در شبکه را تغییر دهد. به همین دلیل، سابقه معاملات در هر بلاک که بلاک

فرآیند تراکنش

انواع بلاک چین

بلاک چین عمومی

Blockchain های عمومی شبکه های باز و غیر متمرکز رایانه هایی هستند که برای هر کسی که مایل انجام یا اعتبارسنجی تراکنش است قابل دسترسی است. ماینرها که معاملات را تأیید می کنند پاداش دریافت می د. بلاک چین های عمومی از مکانیزم های اثبات کار یا اثبات سهام استفاده می کنند. دو نمونه رایج از blockchain های عمومی شامل بیت کوین و اتریوم است.

بلاک چین خصوصی

Blockchain خصوصی باز نیست و محدودیت دسترسی دارد. افرادی که مایل به عضویت هستند نیاز به مجوز از مدیر سیستم دارند. آنها معمولاً توسط یک نهاد اداره می شوند، به این معنی که متمرکز هستند. به عنوان مثال، Hyperledger یک بلاک چین خصوصی و دارای مجوز است.

بلاک چین های ترکیبی یا

کنرسیومها

کنرسیومها ترکیبی از blockchain های عمومی و خصوصی هستند و دارای ویژگی های متمرکز و غیرمتمرکز هستند. به عنوان مثال، Energy Web Foundation، Dragonchain.

واحد پول

بلاک چین بستری ارزهای رمزنگاری شده مانند بیت کوین را تشکیل می‌دهد. دلار آمریکا تحت کنترل فدرال رزرو است. بر اساس این سیستم مرجع مرکزی، داده‌ها و ارز کاربر از نظر فنی به اختیار بانک یا دولت آنهاست. در صورت هک شدن بانک کاربر، اطلاعات خصوصی مشتری در خطر است. بلاک چین با گسترش عملیات خود در شبکه‌ای از رایانه‌ها، به بیت کوین و سایر ارزهای رمزنگاری شده اجازه می‌دهد بدون نیاز به مرجع مرکزی فعالیت کنند. این نه تنها ریسک را کاهش می‌دهد بلکه بسیاری از هزینه‌های پردازش و معامله را نیز حذف می‌کند. همچنین می‌تواند به کشورهایی که دارای ارزهای ناپایدار یا زیرساخت‌های مالی هستند، پول با ثبات تری با کاربردهای بیشتر و شبکه گسترده تری از افراد و موسسات که می‌توانند با آنها در داخل و خارج تجارت کنند، بدهد. استفاده از کیف پول‌های رمزنگاری شده برای حساب‌های پس‌انداز با به عنوان وسیله‌ای برای پرداخت برای کسانی که فاقد شناسه دولتی هستند، برخی از کشورها ممکن است جنگ زده باشند یا دولتهایی داشته باشند که هیچگونه زیرساخت واقعی برای ارائه شناسنامه ندارند. شهروندان چنین کشورهایی ممکن است به حساب‌های پس‌انداز یا کارگزاری دسترسی نداشته باشند و بنابراین، راهی برای ذخیره امن ثروت ندارند.

مراقبت‌های بهداشتی

ارائه دهندگان مراقبت‌های بهداشتی می‌توانند از بلاک چین برای ذخیره ایمن پرونده پزشکی بیماران خود استفاده کنند. هنگامی که یک پرونده پزشکی ایجاد و امضا می‌شود، می‌توان آن را در بلاک چین نوشت، که به بیماران این اطمینان را می‌دهد که پرونده قابل تغییر نیست. این پرونده‌های بهداشتی شخصی را می‌توان با یک کلید خصوصی در بلاک چین رمزگذاری و ذخیره کرد، به طوری که فقط توسط افراد خاصی قابل دسترسی است و در نتیجه حریم خصوصی را تضمین می‌کند.

آیا بلاک چین امن است؟

فناوری بلاک چین مسائل امنیتی و اعتماد را از چند جهت مورد بررسی قرار می‌دهد. اول، بلوک‌های جدید همیشه به صورت خطی و زمانی ذخیره می‌شوند. یعنی، آنها همیشه به "انتهای" بلاک چین اضافه می‌شوند. اگر نگاهی به بلاک چین بیت کوین بیندازید، خواهید دید که هر بلوک دارای موقعیتی در زنجیره است که "ارتفاع" نامیده می‌شود. تا نوامبر ۲۰۲۰، ارتفاع بلوک به ۶۵۶،۱۹۷ بلوک رسیده بود. پس از افزودن بلوکی به انتهای بلاک چین، بازگشت و تغییر محتویات بلاک بسیار دشوار است مگر اینکه اکثریت برای این امر به توافق برسند. این به این دلیل است که هر بلوک دارای هش مخصوص به خود، همراه با هش بلوک قبل از آن، و همچنین مهر زمانی است که قبلاً ذکر شد. کدهای هش توسط یک تابع ریاضی ایجاد می‌شود که اطلاعات دیجیتالی را به رشته‌ای از اعداد و حروف تبدیل می‌کند. اگر این اطلاعات به هر طریقی ویرایش شود، کد هش نیز تغییر می‌کند.

هک بلاک چین

همچنین به مقدار زیادی پول و منابع نیاز دارد، زیرا آنها باید همه بلوک‌ها را دوباره بسازد زیرا آنها در حال حاضر دارای برچسب زمانی و کدهای هش متفاوتی هستند. با توجه به اندازه شبکه بیت کوین و سرعت رشد آن، هزینه برای دستیابی به چنین موفقیتی نه تنها بسیار گران، بلکه احتمالاً بی نتیجه خواهد بود. این کار را بدوم جلب توجه نیز نمی‌توان انجام داد. اعضای شبکه در جریان چنین تغییرات فاحشی در بلاک چین قرار خواهند گرفت. سپس اعضای شبکه نسخه جدیدی از زنجیره را که تحت تأثیر قرار نگرفته است، ارائه می‌دهند.

فرض کنید یک هکر می‌خواهد بلاک چین را تغییر داده و بیت کوین را از دیگران سرقت کند. اگر آنها بخواهند نسخه واحد خود را تغییر دهند، دیگر با نسخه دیگران هماهنگ نخواهد شد. وقتی بقیه نسخه‌های خود را در برابر یکدیگر ارجاع می‌دهند، می‌بینند که این نسخه دستکاری شده و به عنوان نسخه نامعتبر کنار گذاشته می‌شود. دستیابی به چنین هکی مستلزم آن است که هکر همزمان ۵۱ درصد از نسخه‌های بلاک چین را کنترل و تغییر دهد تا نسخه جدید آنها تبدیل به اکثریت کپی و در نتیجه زنجیره مورد توافق شود. چنین حمله‌ای

بیت کوین و بلاک چین

در حال حاضر، طیف گسترده‌ای از پروژه‌های مبتنی بر بلاک چین وجود دارد که به دنبال پیاده‌سازی بلاک چین به منظور کمک به جامعه به غیر از ثبت تراکنش‌ها هستند. یک مثال خوب این است که از بلاک چین به عنوان راهی برای رای دادن در انتخابات دموکراتیک استفاده می‌شود.

موارد مورد استفاده از بلاک چین

همانطور که اکنون می‌دانیم، بلاک‌های ذخیره شده در بلاک چین بیت کوین در مورد تراکنش‌های پولی ذخیره می‌شوند. اما به نظر می‌رسد که بلاک چین در واقع راهی مطمئن برای ذخیره داده‌ها در مورد انواع دیگر معاملات نیز است.

هدف بلاک چین این است که اجازه دهد اطلاعات دیجیتالی ثبت و توزیع شوند، اما ویرایش نشوند. فناوری بلاکچین برای اولین بار در سال ۱۹۹۱ توسط دو محقق استوارت هابر و دلیو اسکات استورنتا پیاده‌سازی شد. آنها در تلاش برای ایجاد سیستمی بودند که در آن زمان بندی مدارک دستکاری نشود. اما تقریباً دو دهه بعد، با راه‌اندازی بیت کوین در ژانویه ۲۰۰۹، اولین بلاک چین در دنیای واقعی کاربرد داشت. پروتکل بیت کوین بر اساس یک بلاک چین ساخته شده است. ساتوشی ناکاموتو، نام مستعار خالق بیت کوین، در مقاله‌ای در زمینه معرفی ارز دیجیتال، از آن به عنوان "یک سیستم نقدی الکترونیکی جدید که کاملاً همتا و بدون شخص ثالث و قابل اعتماد است" نام برد.

سوابق املاک

اگر تا به حال زمانی را در دفتر ثبت اسناد گذرانده اید، می‌دانید که روند ثبت حقوق مالکیت هم کند و هم ناکارآمد. امروز، یک سند فیزیکی باید به کارمند دولت در دفتر ثبت اسناد تحویل داده شود، جایی که به صورت دستی در پایگاه داده مرکزی وارد می‌شود. در صورت بروز اختلاف در اموال، اثبات آن زحمت زیادی به همراه خواهد داشت. این فرایند نه تنها پرهزینه و زمان بر است بلکه مملو از خطای انسانی است، جایی که هرگونه نادرستی باعث می‌شود ردیابی مالکیت اموال کمتر کارآمد باشد. بلاک چین می‌تواند نیاز به اسکن اسناد و پیگیری پرونده‌های فیزیکی در یک دفتر ثبت اسناد را برطرف کند. اگر مالکیت املاک در بلاک چین ذخیره و تأیید شود، صاحبان می‌توانند اطمینان داشته باشند که سند آنها دقیق و ثبت شده است.

قراردادهای هوشمند

قرارداد هوشمند یک کد کامپیوتری است که می‌تواند در بلاک چین تعبیه شود تا تسهیل، تأیید یا مذاکره شود. قراردادهای هوشمند تحت مجموعه‌ای از شرایط عمل می‌کنند که کاربران با آن موافقت می‌کنند. وقتی این شرایط برآورده شود، شرایط توافق به طور خودکار اجرا می‌شود. تصور کنید که یک مستاجر می‌خواهد با استفاده از یک قرارداد هوشمند، یک آپارتمان را اجاره دهد. صاحبخانه موافقت می‌کند که به محض پرداخت وثیقه توسط مستأجر کد درب آپارتمان را بدهد. هم مستاجر و هم صاحبخانه قسمت‌های مربوط به معامله خود را به قرارداد هوشمند ارسال می‌کنند. این امر هزینه‌ها و فرایندهایی را که معمولاً با استفاده از دفتر اسناد رسمی، واسطه شخص ثالث یا وکالت مرتبط است، حذف می‌کند.

زنجیره تامین

تأمین کنندگان می‌توانند از بلاک چین برای ثبت منشاء موادی که خریداری کرده‌اند، استفاده کنند. این به شرکت‌ها اجازه می‌دهد تا اصالت محصولات خود را بررسی کنند. همانطور که توسط Forbes گزارش شده است، صنایع غذایی به طور فزاینده‌ای از بلاک چین برای ردیابی مسیر و ایمیونی غذا در طول سفر از مزرعه به کاربر استفاده می‌کنند. برخی از شرکت‌هایی که قبلاً از بلاک چین استفاده کرده‌اند عبارتند از: Walmart، Pfizer، AIG، Siemens، Unilever و بسیاری دیگر. به عنوان مثال، IBM بلاک چین Food Trust خود را ایجاد کرده است تا بتواند سفری را که محصولات غذایی برای رسیدن به مکان‌های موردنظر انجام می‌دهند، ردیابی کند. چرا این کار را می‌کنند؟ صنایع غذایی شیوع بی شماری و همچنین مواد خطرناکی را که به طور تصادفی به غذاها وارد شده‌اند، را رصد می‌کنند. در گذشته، هفته‌ها طول کشید تا منبع شیوع یا علت بیماری از آنچه مردم می‌خورند پیدا شود.

رای گیری

یک سیستم رای گیری می‌تواند به گونه‌ای عمل کند که به هر شهروند یک کشور یک ارز رمزنگاری یا توکن واحد صادر شود. سپس آدرس کیف پول مشخصی به هر نامزد داده می‌شود و رای دهندگان رمز یا رمزنگاری خود را به آدرس هر نامزدی که مایل به رای دادن هستند ارسال می‌کنند. ماهیت شفاف و قابل ردیابی بلاک چین نیاز به شمارش آرا توسط انسان و همچنین توانایی بازیگران بد در خرابکاری را از بین می‌برد. استفاده از بلاک چین در انتخابات میان دوره ای نوامبر ۲۰۱۸ در ویرجینیای غربی آزمایش شد.

بانکداری و امور مالی

BANKING AND FLANANCE

شاید هیچ صنعتی بیشتر از بانکداری از ادغام بلاک چین در عملیات تجاری خود سود نبرد. موسسات مالی فقط در ساعات اداری و پنج روز در هفته فعالیت می‌کنند. این بدان معناست که اگر سعی کنید در ساعات غیر اداری پولی واریز کنید می‌بایست تا بازگشایی مجدد بانک منتظر بمانید. با یکپارچگی بلاک چین در سیستم بانکی، مصرف‌کنندگان می‌توانند تراکنش‌های خود را در کمتر از ۱۰ دقیقه مشاهده کنند. از طریق برنامه‌های مبتنی بر بلاک چین صرف نظر از روزهای تعطیل یا زمان روز یا هفته. با بلاک چین، بانک‌ها همچنین این فرصت را دارند که سریعتر و ایمن‌تر وجه بین موسسات را مبادله کنند.

بلاک چین مزایا و معایب

B L O C K C H A I N

با وجود همه پیچیدگی‌ها، پتانسیل بلاک چین به عنوان یک ساختار غیر متمرکز برای ثبت سوابق تقریباً بدون محدودیت است. از حریم خصوصی بیشتر و امنیت بیشتر گرفته تا هزینه پردازش کمتر و خطاهای کمتر، فناوری بلاک چین ممکن است برنامه‌هایی فراتر از موارد ذکر شده در بالا را مشاهده کند. اما معایبی نیز وجود دارد.

مزیت

- بهبود دقت با حذف دخالت انسان در اعتبارسنجی
- کاهش هزینه‌ها با حذف تأیید صحت شخص ثالث
- تمرکززدایی دستکاری را سخت‌تر می‌کند
- معاملات امن، خصوصی و کارآمد هستند
- فناوری شفاف
- یک جایگزین و راه بانکی برای ایمن سازی اطلاعات شخصی برای شهروندان کشورهای با دولتهای ناپایدار یا توسعه نیافته

معایب

- هزینه قابل توجه فناوری مربوط به استخراج بیت کوین
- معاملات کم در ثانیه
- سابقه استفاده در فعالیتهای غیرقانونی
- مقررات

مزایای بلاک چین

معاملات خصوصی

بسیاری از شبکه‌های بلاک چین به عنوان پایگاه داده‌های عمومی عمل می‌کنند. به این معنی که هرکسی که دارای اتصال به اینترنت است می‌تواند لیستی از سابقه تراکنش‌های شبکه را مشاهده کند. کاربران می‌توانند به جزئیات مربوط به تراکنش‌ها دسترسی داشته باشند. اما اطلاعات کاربری که این تراکنش را انجام داده است در دسترس نیست. این یک تصور غلط و رایج است که شبکه‌های بلاک چین مانند بیت کوین ناشناس هستند. در حالی که در حقیقت فقط محرمانه هستند.

شفافیت

اکثر blockchainها منبع باز هستند. این بدان معناست که هرکسی می‌تواند کد آن را مشاهده کند. این به حساب‌برسان این امکان را می‌دهد تا ارزش‌های رمزنگاری شده مانند بیت کوین را از نظر امنیت بررسی کنند. این همچنین بدان معنی است که هیچ مرجع واقعی در مورد کنترل کد بیت کوین یا نحوه ویرایش آن وجود ندارد. به همین دلیل، هر کسی می‌تواند تغییرات یا ارتقاء سیستم را پیشنهاد دهد. اگر اکثر کاربران شبکه موافق باشند، نسخه جدید کد با ارتقاء مناسب و ارزشمند، می‌تواند بیت کوین را به‌روز کند.

عدم تمرکز

بلاک چین هیچ اطلاعاتی را در یک مکان مرکزی ذخیره نمی‌کند. در عوض، blockchain کپی شده و در شبکه‌ای از رایانه‌ها پخش می‌شود. هر زمان که یک بلاک جدید به بلاک چین اضافه می‌شود، هر کامپیوتری در شبکه بلاک چین خود را به‌روز می‌کند تا تغییرات را نشان دهد. با انتشار این اطلاعات در شبکه، به جای ذخیره آن در یک پایگاه داده مرکزی، دستکاری بلاک چین دشوارتر می‌شود. اگر یک نسخه از بلاک چین به دست یک هکر بیفتد، تنها یک نسخه از اطلاعات به جای کل شبکه به خطر می‌افتد.

دقت زنجیره

تراکنش‌های شبکه بلاک چین توسط شبکه‌ای از هزاران رایانه تأیید می‌شود. با این کار تقریباً تمام دخالت‌های انسانی در فرایند اعتبارسنجی حذف می‌شود و در نتیجه خطای انسانی کمتر و ثبت اطلاعات دقیق صورت می‌گیرد. حتی اگر کامپیوتری در شبکه دچار اشتباه محاسباتی شود، خطا فقط در یک نسخه از بلاک چین ایجاد می‌شود. برای اینکه این خطا به بقیه بلاک چین سرایت نکند، باید حداقل ۵۱ درصد از رایانه‌های شبکه آن را انجام دهند. این تقریباً برای یک شبکه بزرگ و رو به رشد به اندازه بیت کوین غیرممکن است.

معاملات امن

پس از ثبت معامله، صحت آن باید توسط شبکه بلاک چین تأیید شود. هزاران کامپیوتر در بلاک چین برای تأیید صحت جزئیات خرید اقدام می‌کنند. بعد از اینکه رایانه تراکنش را تأیید کرد، به blockchain اضافه می‌شود. هر بلاک در بلاک چین دارای هش منحصر به فرد خود، همراه با هش بی‌نظیر بلاک قبل از آن است. هنگامی که اطلاعات روی یک بلوک به هر نحوی ویرایش می‌شود، کد هش آن بلوک تغییر می‌کند. با این حال، کد هش روی بلاک پس از آن تغییر نمی‌کند. این اختلاف باعث می‌شود که اطلاعات بلاکچین بدون اطلاع قبلی تغییر نکند.

بانکداری بدون بانک

مهم‌ترین جنبه blockchain و بیت‌کوین این باشد که هرکسی، صرف‌نظر از قومیت، جنسیت، یا سابقه فرهنگی، می‌تواند از آن استفاده کند. طبق گزارش بانک جهانی، نزدیک به ۲ میلیارد فرد بزرگسال هستند که حساب بانکی ندارند. یا هیچ وسیله ای برای ذخیره پول یا ثروت خود ندارند. تقریباً همه این افراد در کشورهای در حال توسعه زندگی می‌کنند. اقتصاد آنها در مراحل ابتدایی خود است و کاملاً به پول نقد وابسته است. این افراد اغلب پول‌اندکی دریافت می‌کنند که به صورت نقدی فیزیکی پرداخت می‌شود. سپس آنها باید این پول نقد فیزیکی را در مکان‌هایی پنهان کنند. یا در محل زندگی خود ذخیره کرده و آنها را در معرض سرقت یا خشونت غیر ضروری قرار دهند. کلیدهای کیف پول بیت‌کوین را می‌توان روی یک تکه کاغذ، یک تلفن همراه ارزان قیمت ذخیره کرد. حتی در صورت لزوم می‌توان آن را به خاطر سپرد. برای اکثر مردم، این احتمال وجود دارد که این گزینه‌ها راحت‌تر پنهان کردن پول زیر تشک باشد. بلاکچین‌های آینده همچنین به دنبال راه‌حلی هستند که نه تنها یک واحد حساب برای ذخیره ثروت، بلکه برای ذخیره سوابق پزشکی، حقوق مالکیت و انواع دیگر قراردادهای قانونی است.

کاهش هزینه‌ها

به طور معمول، مصرف کنندگان به بانک برای تأیید معامله، دفتر اسناد رسمی برای امضای سند پول می‌دهند. بلاک چین نیاز به تأیید شخص ثالث و هزینه‌های مربوط به آن را حذف می‌کند. از سوی دیگر، بیت‌کوین دارای مرجع مرکزی نیست و هزینه معاملات محدودی دارد.

معایب بلاک چین

در حالی که مزایای قابل توجهی در بلاک چین وجود دارد، چالش‌های مهمی نیز برای پذیرش آن وجود دارد. موانع استفاده از فناوری بلاک چین امروزه فقط فنی نیستند. چالش‌های واقعی در اکثر موارد سیاسی و نظارتی است. کسی مورد هزاران ساعت طراحی نرم‌افزار، برنامه نویسی و پشتیبانی برای یکپارچه‌سازی بلاک چین چیزی نمی‌گویند. در اینجا برخی از چالش‌هایی که در راه پذیرش گسترده بلاک چین وجود دارد، ذکر شده است.

هزینه فناوری

اگرچه بلاک چین می‌تواند در هزینه‌های تراکنش کاربران صرفه جویی کند، اما این فناوری بسیار رایگان نیست. بیت کوین از سیستم "اثبات کار" برای تأیید تراکنش‌ها استفاده می‌کند. این سیستم مقدار زیادی از قدرت محاسباتی را مصرف می‌کند. در دنیای واقعی، قدرت میلیون‌ها کامپیوتر در شبکه بیت کوین نزدیک به چیزی است که دانمارک سالانه مصرف می‌کند. با فرض هزینه برق ۰.۳ دلار در هر کیلووات‌ساعت، هزینه‌های استخراج بدون هزینه سخت افزار حدود ۵۰۰۰ دلار برای هر سکه است. علیرغم هزینه‌های استخراج بیت کوین، کاربران همچنان به قرائند اعتبار سنجی ادامه می‌دهند. وقتی ماینرها بلوکی را به بلاک چین بیت کوین اضافه می‌کنند، به اندازه کافی بیت کوین دریافت می‌کنند. در مورد بلاکچین‌هایی که از ارزهای رمزنگاری شده استفاده نمی‌کنند، به ماینرها نیاز است که برای تأیید تراکنش‌ها دستمزد بگیرند. راه‌حلی برای این مسائل در حال ظهور است. به عنوان مثال، مزارع استخراج بیت کوین با انرژی خورشیدی، یا نیروگاه‌های بادی ایجاد شده است.

ناکارآمدی سرعت

بیت کوین یک مطالعه موردی کامل برای ناکارآمدی احتمالی بلاکچین است. سیستم "اثبات کار" بیت کوین حدود ده دقیقه طول می‌کشد تا یک بلاک جدید به بلاکچین اضافه کند. با این سرعت، تخمین زده می‌شود که شبکه بلاک چین فقط می‌تواند حدود هفت تراکنش در ثانیه را مدیریت کند. اگرچه سایر ارزهای رمزنگاری شده مانند اتریوم بهتر از بیت کوین عمل می‌کنند، اما هنوز با بلاکچین محدود شده‌اند. Visa با نام تجاری قدیمی، می‌تواند ۲۴۰۰۰ TPS پردازش کند. سالهاست که راه‌حلی برای این موضوع در حال توسعه است. در حال حاضر blockchain‌هایی وجود دارند که بیش از ۳۰،۰۰۰ تراکنش در ثانیه دارند.

فعالیت غیرقانونی

محرمانه بودن در شبکه blockchain از کاربران در برابر هک محافظت می‌کند و حریم خصوصی را حفظ می‌کند. در عین حال امکان تجارت و فعالیت غیرقانونی در شبکه بلاک چین را نیز فراهم می‌کند. بیشترین مورد استفاده از بلاکچین برای معاملات غیرقانونی احتمالاً جاده ابریشم است. یک بازار آنلاین دارویی "وب تاریک" که از فوریه ۲۰۱۱ تا اکتبر ۲۰۱۳ که توسط FBI تعطیل شد، فعالیت می‌کرد.

مقررات

بسیاری در فضای رمزنگاری نگرانی خود را از مقررات دولتی در مورد ارزهای رمزنگاری شده ابراز کرده‌اند. پایان دادن به چیزی مانند بیت کوین با رشد شبکه غیرمتمرکز و به طور فزاینده دشوار و تقریباً غیرممکن می‌شود. تنها دولت‌ها می‌توانند مالکیت ارزهای رمزنگاری شده یا مشارکت در شبکه‌های آنها را غیرقانونی اعلام کنند. با گذشت زمان این نگرانی کوچکتر شد. زیرا شرکت‌های بزرگی مانند PayPal اجازه مالکیت و استفاده از ارزهای رمزنگاری شده را در بستر خود می‌دهند.

بلاک چین بعد چیست؟

Blockchain اولین بار در سال ۱۹۹۱ به عنوان یک پروژه تحقیقاتی مطرح شد. بلاک چین به راحتی در اواخر دهه بیست زندگی خود قرار دارد. بلاک چین همانند بسیاری از هزاره‌های عصر خود، سهم قابل توجهی از نظارت عمومی را به خود اختصاص داده است. در سراسر جهان در مورد آنچه این فناوری قادر به انجام است و در آینده به کجا می‌رود صحبت می‌کنند. بلاک چین با کاربردهای متنوع در حال حاضر در حال پیاده سازی و بررسی است. سرانجام در بیست و هفت سالگی به خاطر بیت کوین و ارزهای رمزنگاری شده جایگاه خود را به دست آورده است. بلاکچین به عنوان یک کلمه کلیدی برای همه سرمایه‌گذاران، معنای دقت، کارآمدی، امنیت با واسطه‌های کمتر دارد. که ما خود را برای ورود به دهه سوم این تکنولوژی آماده می‌کنیم. مسئله این نیست که "آیا" شرکت‌های قدیمی از فناوری استفاده می‌کنند، مسئله "چه زمانی" است.

بودجه اولین سال قرن ۱۴

که مسیره‌های تشدید کسری بودجه مسدود خواهد شد. با بررسی بودجه سال گذشته به این مهم در می‌رسیم که سه خلل اصلی در آن نهادینه شده بود. خلل اول، درآمدهای نفتی است که در نیم‌سال اول سال جاری تنها ۱۳ درصد از مقدار مصوب ۶ دوازدهم محقق شده است. دوم، فروش انواع اوراق مالی و واگذاری سهام شرکت‌های دولتی در بورس است که کمتر از نیمی از هدف‌گذاری ۶ ماهه، محقق نشده است. سوم، منابع تنخواه بودجه‌ای به میزان ۵۴ هزار میلیارد تومان است که دولت در نیم‌سال نخست از بانک مرکزی استقراض کرده است و باید تا پایان سال بازگردانده شود. از این رو می‌توان گفت که تورم و افزایش سطح عمومی قیمت‌ها عمدتاً ناشی از کسری بودجه دولت است. براساس این جدول نه تنها اعتبارات هزینه‌ای نسبت به تورم افزایش غیرمتعادلی نداشته است بلکه مشکل اصلی از یکسو عدم‌اتخاذ سیاست‌های مناسب برای کنترل نرخ تورم و از سوی دیگر احتمالاً توزیع نامتوازن پرداخت‌ها بوده که منجر به کاهش سطح عمومی رفاه شده است. سند بودجه تبلور مالی، اقتصادی و برنامه‌های راهبردها و شیوه‌های حکمرانی و چگونگی تحقق وعده‌ها و تعهدات مدیران است که در سطح بنگاه اقتصادی، جامعه و کشور تدوین و اجرا می‌شود.

هر سال در آبان ماه بودجه سال پیش رو محور داغ محفل رسانه و سازمان برنامه بودجه است. سازمان برنامه بودجه می‌نویسد و محافل خبری به انتشار و دریافت بازخوردها از اهل فن می‌نشینند. برای نگارش چنین سندی که در داخل کشور و خارج آن نیز بازتاب دارد نیاز به ساعت‌ها کار و ده‌ها تجربه است. هر دولتی اهداف سیاسی خود را دارد و منویات خود را دنبال می‌کند و به اصطلاح آمده است تا اهداف حامیان و مدافعان خود را پشتیبانی کند. بدون شک بهترین عرصه برای پیاده‌سازی این اهداف سیاسی، لوایح بودجه سالانه است. بودجه مثالی از خونی تازه در رگ‌های اقتصاد کشور جاری است و هر بودجه باید پیام خوبی برای آحاد اقتصادی به دنبال داشته باشد؛ اما در فرآیند تدوین و تصویب بودجه اتفاقاتی رخ می‌دهد که آن را تبدیل به تهدیدی برای اقتصاد کشور می‌کند. در چند دهه گذشته اقتصاد ایران بدترین و کاری‌ترین ضربه‌ها را از بودجه‌های سالانه خورده است. مثلاً ریشه ابرچالش کسری بودجه که منجر به متاستاز سرطان تورم در بدن اقتصاد ایران شده، در چند دهه گذشته عمدتاً از طریق بودجه وارد بدن این اقتصاد شده و نقش بسیار مهمی در تضعیف و رنجور شدن جامعه ایران داشته است. از این رو رئیس سازمان برنامه و بودجه تاکید کرده است

عملکرد اعتبارات هزینه‌ای و تملک در برنامه ششم توسعه از سالهای ۱۳۹۵ تا نیمه اول ۱۴۰۰

نرخ تورم سالانه	اعتبارات عمرانی (تملك)		اعتبارات جاری (هزینه‌ای)		سال برنامه ششم
	رشد نسبت به سال قبل (درصد)	اعتبار	رشد نسبت به سال قبل (درصد)	اعتبار	
۶/۸۶	---	۴۲۱۳۶۶	---	۲۰۷۱۸۷۰	۱۳۹۵
۸/۲۴	۲/۰۹	۴۳۰۱۸۸	۱۷/۸۲	۲۴۴۰۹۹۱	۱۳۹۶
۲۶/۸۵	۱۷/۵۶	۵۰۵۷۳۹	۱۴/۵۶	۲۷۹۶۴۱۸	۱۳۹۷
۳۴/۸۳	-۱۷/۲۶	۴۱۸۴۳۳	۲۰/۸۷	۳۳۸۰۰۹۳	۱۳۹۸
۲۶/۴۳	۶۶/۲۶	۶۹۵۷۰۴	۳۳/۳۲	۴۵۰۶۳۴۴	۱۳۹۹
۴۴/۳۷	۹۱/۵۹	۶۶۶۴۴۳	۴۴/۰۶	۳۲۴۵۹۲۱	نیمه اول ۱۴۰۰

بررسی کسری بودجه سال ۹۹ از منظر مرکز پژوهش‌های مجلس

دولتی به میزانه برابر میزان مصوب سال ۱۳۹۹، بخش قابل توجهی از بودجه تامین شد. در این خصوص بررسی‌های رسمی نشان می‌دهد که با تصویب شورای عالی هماهنگی اقتصادی سران قوا به میزان ۸۰ هزار میلیارد تومان اوراق مالی منتشر شد. همچنین واگذاری‌ها براساس مصوبات و مجوزهایی بود که حین سال و در تصمیمات شورای عالی هماهنگی اقتصادی و ستاد مقابله با تحریم صورت گرفت. در نهایت اینکه مجموع کسری بودجه در سال مذکور با احتساب مجوزها بالغ بر ۲۲۹ هزار میلیارد تومان برآورد شده است. بودجه دولت در اقتصاد ایران به‌صورت تاریخی وابسته به درآمدهای نفتی است؛ به‌طوری‌که در بلندمدت (سال‌های ۱۳۷۰ تا ۱۳۹۷) به‌طور میانگین معادل ۴۳ درصد بودجه توسط درآمدهای نفتی تامین مالی شده است. اما این میانگین به هیچ وجه ثبات نداشته و از ۲۷ درصد تا ۵۶ درصد متغیر بوده و در سال‌های افت درآمدهای نفتی این رقم کاهش و در سال‌های وفور افزایش یافته است. لذا دولت برای تامین آن راهکاری به غیر از چاپ پول نداشته است. این شکل از چاپ پول برای تامین کسری در کنار سرکوب قیمت ارز باعث شده است که در مجموع اقتصاد همواره دچار نوسانات اقتصادی باشد؛ به‌طوری‌که نوسانات اقتصادی ایران حدود ۴ برابر کشورهای مشابه از نظر میزان سطح تولید ناخالص داخلی است. نوسانات اقتصادی نه در ایران بلکه در همه جای دنیا از مهم‌ترین عوامل ایجاد نارضایتی عمومی است.

مرکز پژوهش‌ها که بازوی پژوهشی مجلس است در تحلیلی به موضوع سهم پول تورمی در بودجه ۹۹ پرداخت و گزارشی را در این خصوص انتشار داد. این مرکز اعلام کرد که کسری بودجه سال ۹۹ حدود ۲۳۰ هزار میلیارد تومان و معادل ۴۰ درصد منابع بودجه عمومی است. دلیل عمده این کسری، افزایش حقوق و دستمزد کارکنان دولت بوده است. دولت برای پوشش کسری بودجه از سه راهکار انتشار اوراق مالی اسلامی، استقراض از صندوق توسعه ملی و استقراض از بانک مرکزی بهره برده که در نهایت منجر به افزایش ۱۲۳ هزار میلیارد تومانی پایه پولی شده است. مجموع عملیات مالی دولت در قانون بودجه و مخارج آن در سال ۱۳۹۹ حداقل منجر به افزایش ۱۲۳ هزار میلیارد تومانی پایه پولی بانک مرکزی شده است. پیش‌بینی منابع غیرواقعی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ و تصویب آن در مجلس و در نتیجه آن عدم تحقق بخش قابل توجهی از منابع بودجه در سال گذشته و نیز ورود مجدد شورای عالی هماهنگی اقتصادی سران قوا، سبب تشدید کسری بودجه شد. اما دلیل اصلی کسری بودجه افزایش حقوق و دستمزد کارکنان دولت بوده است. مجموع بودجه عمومی کشور در سال گذشته، عملکردی قریب به ۵۶۳ هزار میلیارد تومان داشته است. دیگر اینکه منابع حاصل از فروش نفت و گاز به میزان ۱۶ هزار میلیارد تومان در سال ۱۳۹۹ بود که تنها به میزان ۲۸ درصد مقدار مصوب محقق شد و عمده درآمد جایگزین دولت از محل واگذاری دارایی مالی محقق شد؛ به‌نحوی‌که با فروش ۱۷۱ هزار میلیارد تومان انواع اوراق و اسناد خزانه اسلامی تقریباً دو برابر میزان مصوب بودجه و با واگذاری شرکت‌های

نسخه بودجه با فرمان میرکاظمی در سال ۱۴۰۱

می‌گویند. از مهم‌ترین خصوصیات برنامه آمایش سرزمین، جامع‌نگری، کیفیت و سازماندهی فضایی آن است. پیش از این، بودجه‌ریزی در کشور بر مبنای عملکرد بود که در آن هر دستگاه و وزارتخانه برنامه‌ها و هدف‌های خود را مشخص و بر اساس آن هزینه‌ای تعریف و به سازمان برنامه و بودجه ارسال می‌کرد. پس از بررسی برنامه‌ها و هزینه‌ها توسط سازمان برنامه و بودجه، سند بودجه تنظیم می‌شد. اما به گفته میرکاظمی نحوه بودجه‌ریزی برای سال ۱۴۰۱ تغییر کرده است. او در نشست هم‌اندیشی لایحه بودجه ۱۴۰۱ در ۲ آذرماه نیز به این نکته اشاره کرده و گفته بود: ما از مجامع استانی نمایندگان مجلس و استانداران می‌خواهیم با مطالعه اسناد آمایش سرزمین و این طرح‌ها، نظرات تکمیلی خود را به سازمان برنامه و بودجه اعلام کنند. در بودجه ۱۴۰۱ بر رشد اقتصادی تمرکز شده است. طرح‌هایی که باعث ایجاد رشد می‌شوند در زیربخش‌های مختلف تا سطح شهرستان شناسایی شده‌اند؛ اجرای این طرح‌ها در دستور کار دولت و استانداران قرار می‌گیرد.

استراتژی میرکاظمی رئیس سازمان برنامه و بودجه به این شکل است که در گام نخست بودجه سال آینده با فرض ادامه تحریم‌ها بسته شده است نکته دوم تاکید کرده که از لغو تحریم‌ها و استیفای حقوق ملت استقبال می‌کنیم. نکته سوم نیز این است که به گفته میرکاظمی اولویت دولت سیزدهم، تعامل با کشورهای همسایه و منطقه است که در این راستا، برنامه‌های سازمان برنامه و بودجه در شهرهای مرزی مورد توجه قرار می‌گیرند. در این خصوص حسین امیرعبداللهیان، وزیر امور خارجه با بیان اینکه از لغو تحریم‌ها و استیفای حقوق ملت استقبال می‌کنیم، گفت: لایحه بودجه ۱۴۰۱ با فرض ادامه تحریم‌ها بسته شده است. وی تاکید کرد: ما از لغو تحریم‌ها و گرفتن حقوق ملت استقبال می‌کنیم، اما با توجه به سوابق کشورهای غربی دوباره کشور را ۸ سال معطل مذاکرات نمی‌کنیم تا سفره مردم بیش از این آسیب نبیند. از این رو رئیس سازمان برنامه و بودجه افزود: اگر در کشور تورم کنترل و فضای کار برای مردم فراهم شود، قطعاً گره‌های اقتصادی باز خواهند شد. در بودجه سال آینده رشد اقتصادی ۸ درصدی با فرض ادامه تحریم‌ها دیده شده است؛ این هدف با توجه به کنترل کرونا و رکود ناشی از عملکرد دولت قبل واقع‌بینانه است. وی گفت: بودجه سال آینده بر مبنای سند آمایش تدوین شده است، از این رو ظرفیت‌های داخلی هر استان تا سطح شهرستان تعیین و سهم هر یک از این مناطق در رشد اقتصادی استان و کشور مشخص شده است. سند آمایش سندی است که برای ارزیابی نظام‌مند عوامل طبیعی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و... به منظور یافتن راه بهینه برای افزایش و پایداری توان سرزمینی در جهت برآورد نیازهای جامعه است. به بیانی دیگر، توزیع متوازن و هماهنگ جغرافیای کلیه فعالیت‌های اقتصادی-اجتماعی در پهنه سرزمین نسبت به قابلیت‌ها و منابع طبیعی و انسانی را آمایش سرزمین

ارقام با توجه به تورم تعدیل خواهد شد. نکته آخر اینکه، براساس برنامه تعریف‌شده در سیما، هزینه دستمزد هر یک ساعت تولید برنامه حدود یک‌میلیارد تومان خواهد بود که از بودجه عمومی دولت تامین خواهد شد. تبصره ۶ لایحه بودجه به عوارض و مالیات‌ها می‌پردازد. دولت پیش‌بینی کرده است در سال آینده درآمدهای مالیاتی ۶۲ درصد افزایش پیدا کند. در این بخش موارد جالبی به چشم می‌خورد. به‌عنوان مثال قرار است از سال آینده به ازای هر پیامک ۳ تومان اضافه دریافت شود و هزینه تا سقف هزارمیلیارد تومان آن به بهزیستی برای کمک به معلولان و کودکان کار در نظر گرفته شود؛ مابقی آن نیز که حدود ۵۰۰ میلیارد تومان در نظر گرفته شده برای شبکه ملی اطلاعات شود. علاوه بر این در بند ق این تبصره آمده است که معافیت مالیاتی فعالیت‌های مربوط به انتشارات کمک درسی تا سقف ۲۰۰ میلیون تومان معاف و بقیه آن مشمول مالیات می‌شود. اما خبر بد برای موسسات کنکور است که معافیت‌های آنها حذف شده است. از سوی دیگر بر خودروهای سواری و وانت دوکابین که ارزش آن بیش از یک میلیارد تومان است، مالیات پلکانی از یک درصد تا ۴ درصد تعریف شده است. از دیگر مواردی که در تبصره ۶ قابل توجه است، بند «ش» است که در سال ۱۴۰۱ مناطق آزاد تجاری-صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی مشابه سرزمین اصلی مشمول پرداخت مالیات ارزش افزوده خواهند بود.

نکات کلیدی در بودجه ۱۴۰۱ کدام خواهد بود

اول افزایش ۲ سال به سن بازنشستگی برای حمایت از صندوق‌های بازنشستگی و شامل همه صندوق‌های بازنشستگی، دوم مکانیزم افزایش حقوق کارمندان برای سال آینده و سوم پایان کار توزیع ارز ۴۲۰۰ تومانی به شکل کنونی است. بر اساس آمارها بودجه عمومی دولت در سال ۱۴۰۱ به رقم ۱۳۷۲ هزار میلیارد تومان رسیده که نسبت به منابع بودجه عمومی سال جاری به میزان ۷ درصد رشد داشته است. این میزان رشد از سال ۱۳۹۳ یعنی اولین سال تدوین بودجه دولت روحانی کمترین میزان بوده است. موضوعی که نشان می‌دهد دولت‌ها در سال نخست خود عموماً با احتیاط حرکت می‌کنند. این بودجه با هدف تحقق رشد ۸ درصدی در سال آینده برنامه‌ریزی شده است. و مهمترین سرفصل‌های آن افزایش ۷ درصدی منابع، افزایش ۶۲ درصدی مالیات‌ها، افزایش ناچیز هزینه‌های جاری، افزایش سن بازنشستگی، افزایش ۱۰ درصدی حقوق کارمندان، تعدیل تخصیص ارز ترجیحی و ۷ ابزار لایحه بودجه است. لایحه بودجه ۱۴۰۱ شباهت‌ها و تفاوت‌هایی با بودجه سال جاری دارد. به‌عنوان مثال مالیات واردات سیگار افزایش و معافیت مالیاتی موسسات آموزشی کنکور حذف شده است. از سوی دیگر، خودروهای گران‌تر از یک‌میلیارد تومان مشمول مالیات پلکانی خواهند شد. از سوی دیگر رقم وام ازدواج و عوارض خروج از کشور از لایحه بودجه حذف شده اما گفته شده است که این

مقایسه اقلام مالیاتی در لایحه بودجه ۱۴۰۱ با قانون بودجه ۱۴۰۰ (هزار میلیارد تومان)

انواع مالیات	قانون بودجه ۱۴۰۰	لایحه بودجه ۱۴۰۱	درصد افزایش در لوائح
مالیات اشخاص حقوقی	۵۹/۷	۱۳۴/۸	۱۲۵/۸
مالیات بر درآمد	۵۴/۸	۸۵/۱	۵۵/۲
مالیات بر ثروت	۳۴/۶	۲۷/۸	-۱۹/۶
مالیات بر واردات	۵۵/۹	۷۹/۶	۴۲/۶
مالیات بر کالاها و خدمات	۱۲۴/۹	۳۰۵/۲	۶۴/۲
مالیات بر ارزش افزوده	۸۹/۲	۱۹۴/۴	۶۷/۵
مجموع مالیات‌ها	۳۲۹/۸	۵۳۲/۴	۶۱/۴

این دسته از فعالان بازار سهام می‌گویند این نرخ‌ها با گران‌ترین نرخ‌های گاز در دنیا که متعلق به بازار اروپاست تطابق پیدا کرده؛ این در حالی است که در سایر بازارهای جهان نرخ گاز تا این حد بالا نیست. تغییرات در بودجه شهرداری تهران جای تأمل داشت. بودجه اولیه سال ۱۴۰۰ که به تصویب شورای شهر در دوره پنجم رسیده بود ۴۸ هزار و ۸۸۰ میلیارد تومان بود که نسبت به رقم مصوب بودجه سال ۹۹ حدود ۶۰ درصد افزایش یافته بود. بودجه مصوب پارسال شهرداری تهران ۳۰ هزار و ۵۷۰ میلیارد تومان بود که با این افزایش، قرار بود در سال جاری رشد قابل توجهی پیدا کند. اما وضعیت مالیه شهر آن‌گونه که روی کاغذ پیش‌بینی شده بود پیش نرفته و شهرداری تهران ناگزیر به ارائه اصلاحیه بودجه شد.

پتروشیمی‌ها به ۱۰۰ درصد افزایش یابد که بررسی‌ها نشان می‌دهد قیمت گاز آنها از مترمکعبی ۱۲۰۰ تومان به حدود ۴۱۰۰ تومان خواهد رسید. گفته می‌شود که افزایش این رقم به سطح یاد شده می‌تواند عایدی حاصل از گاز را برای دولت به ۱۱۴ هزار میلیارد تومان برساند. با این حال مشکل این کار این است که افزایش رقم یاد شده در عمل فشار بسیاری بر قیمت تمام شده صنایع وارد خواهد کرد و می‌تواند برخی از شرکت‌های فعال در این زمینه را با زیان مواجه کند. برخی برآوردهای کارشناسی نشان می‌دهد این افزایش نرخ، سالانه ۲۴ هزار میلیارد تومان از سود صنعت فولاد می‌کاهد. به گفته منتقدان اگر قرار باشد قیمت مواد اولیه صنایع تا این حد توسط دولت اضافه شود، مزیت صادراتی کشور در حوزه‌های مختلف از بین می‌رود. آن‌طور که

بررسی‌های لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ حکایت از آن دارد که نگاه دولت به صنایع مصرف‌کننده گاز اعم از پتروشیمی‌ها و فولادی‌ها چندان رضایت‌بخش نیست. به باور برخی از کارشناسان بازار سهام در صورتی که نگاه مستتر در بودجه سال آینده عملیاتی شود احتمالاً در سال‌های پیش‌رو شرکت‌های سودده فعال در صنعت فولاد و پتروشیمی نیز سرنوشتی نظیر خودروسازها و نیروگاه‌ها خواهند داشت. بررسی‌ها حکایت از آن دارد که نرخ خوراک پالایشگاه‌ها، پتروشیمی‌ها، یوتیلیتی و سوخت مصرف شده در تولید فلزات اساسی حدود ۳۸ هزار میلیارد تومان برای دولت عایدی داشته است. این در حالی است که مقرر شده مبنای تعیین نرخ گاز سوخت صنایع (پتروشیمی‌ها، پالایشگاه‌ها، صنایع پایین‌دستی و یوتیلیتی‌ها) از ۳۰ درصد نرخ خوراک

بازوی پژوهشی مجلس تصویر کسری بودجه سال آینده را ارائه کرد

بررسی های این مرکز حاکی از آن است که میزان کسری بودجه سال آینده به میزان ۱۵۶ هزار میلیارد تومان خواهد رسید. از نگاه پژوهشگران، بودجه سال آینده نسبت به سقف اول بودجه سال جاری به میزان ۴۶ درصد رشد کرده است. پیش‌بینی می‌شود در سال جاری نیز هزینه و درآمدها در سطح سقف اول باقی خواهد ماند و در نتیجه بودجه

سال آینده انقباضی بسته نشده است. این بررسی‌ها نشان می‌دهد که برای تحقق درآمدهای مالیاتی بودجه سال آینده نیاز به تعریف پایه‌های مالیاتی است. در لایحه بودجه ۱۴۰۱، هزینه‌ها ۴۶ درصد از سقف اول بودجه سال جاری افزایش داشته است. با توجه به اینکه سطح هزینه‌کرد دولت در سال جاری از سقف اول بودجه ۱۴۰۰ نیز کمتر خواهد بود، مقایسه بودجه سال آینده با سقف دوم بودجه ۱۴۰۰ گمراه‌کننده بوده و معنای خاصی نخواهد داشت. هزینه لایحه بودجه سال آینده، ۱۳۷۲ هزار میلیارد تومان بوده که حدود ۷۰۰ هزار میلیارد تومان از آن به پرداخت حقوق کارمندان اختصاص دارد. در لایحه بودجه ۱۴۰۱، حدود ۲۰۰ هزار میلیارد تومان صرف بازپرداخت اصل و سود اوراق مالی و ۲۰۰ هزار میلیارد تومان برای تامین هزینه صندوق‌های

بازنشستگی اختصاص می‌یابد. در این میان، درآمدهای مالیاتی با افزایش ۶۲ درصدی به حدود ۵۲۷ هزار میلیارد تومان رسیده است. بررسی‌ها نشان می‌دهد که درآمدهای مالیاتی دولت بیش‌برآورد شده و بدون تعریف پایه‌های مالیاتی جدید از جمله مالیات بر درآمد نمی‌توان آن را تحقق داد. مرکز پژوهش‌های مجلس در گزارشی، رقم پیش‌بینی شده خود از کسری بودجه سال آینده را به شرط تحقق ۱۰۰ درصدی هزینه‌ها، ۱۵۶ هزار میلیارد تومان اعلام کرده که در مقایسه با پیش‌بینی کسری سال جاری، رقمی امیدوارکننده است.

سال آینده انقباضی بسته نشده است. این بررسی‌ها نشان می‌دهد که برای تحقق درآمدهای مالیاتی بودجه سال آینده نیاز به تعریف پایه‌های مالیاتی است. در لایحه بودجه ۱۴۰۱، هزینه‌ها ۴۶ درصد از سقف اول بودجه سال جاری افزایش داشته است. با توجه به اینکه سطح هزینه‌کرد دولت در سال جاری از سقف اول بودجه ۱۴۰۰ نیز کمتر خواهد بود، مقایسه بودجه سال آینده با سقف دوم بودجه ۱۴۰۰ گمراه‌کننده بوده و معنای خاصی نخواهد داشت. هزینه لایحه بودجه سال آینده، ۱۳۷۲ هزار میلیارد تومان بوده که حدود ۷۰۰ هزار میلیارد تومان از آن به پرداخت حقوق کارمندان اختصاص دارد. در لایحه بودجه ۱۴۰۱، حدود ۲۰۰ هزار میلیارد تومان صرف بازپرداخت اصل و سود اوراق مالی و ۲۰۰ هزار میلیارد تومان برای تامین هزینه صندوق‌های

منابع

سازمان برنامه و بودجه، مرکز آمار ایران، وزارت کشور

بازار طلا در پاییز ۱۴۰۰

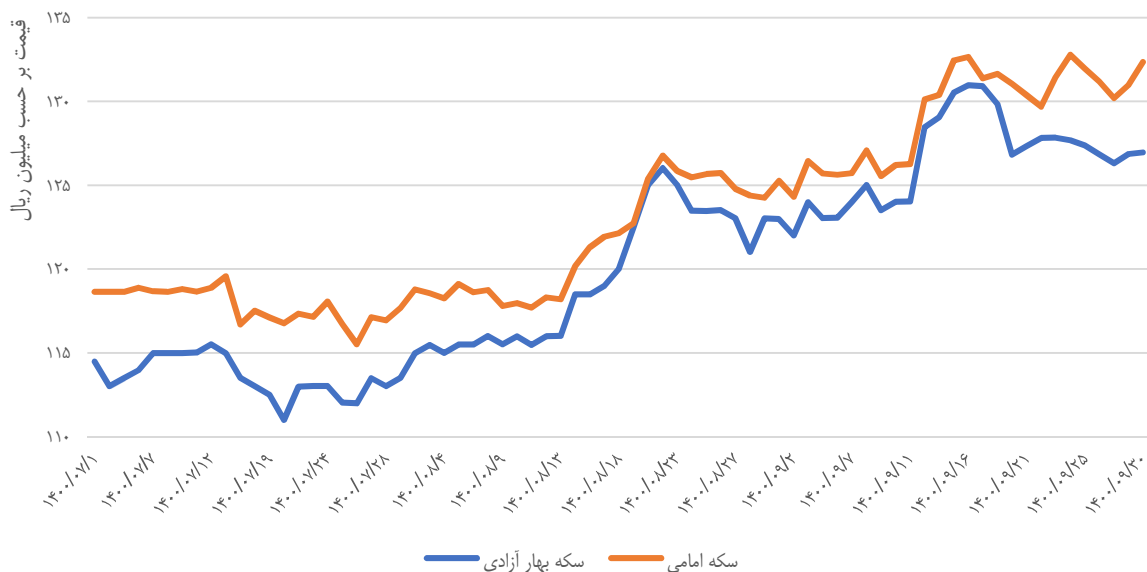
ریزش پاییزی سکه بهار آزادی

AUTUMN FALL OF FREEDOM SPRING COIN

شرایط، رشد بهای جهانی طلا توان چندانی برای اثرگذاری قابل بیان بر بازار سکه به شکل فیزیکی و گواهی ندارد. سکه امامی در اولین روز از آبان ماه در کانال ۱۱ میلیون ۸۷۹ هزار تومان قرار داشت در پنجمین روز از آبان، افزایشی‌های بازار دلار قدرت بیشتری داشتند و توانستند که قیمت سکه امامی را تا سطح ۱۱ میلیون و ۹۰۰ هزار تومان افزایش دهند. البته این کانال تنها یک روز دوام آورد و سه روز ششم تا هشتم آبان این سکه در کانال ۱۱ میلیون ۸۰۰ هزار تومان قرار داشت، البته از روز ۱۵ آبان سکه امامی توانست تابوی ۱۱ میلیونی را بشکند و وارد کانال ۱۲ میلیونی قرار بگیرد و از این روز دیگر سکه به کانال ۱۱ میلیونی برگشت. بیشترین رقم در آبان ماه ۱۴۰۰ برای سکه امامی در بازار معاملاتی قیمت ۱۲ میلیون ۶۷۷ هزار تومان بود. البته این رقم در آذر ماه شکسته شد.

سکه بهار آزادی پاییز را در کانال ۱۱ میلیون و ۴۰۰ هزار تومان آغاز کرد. در سومین روز از مهر ماه شنبه سکه بهار آزادی روند کاهشی را از خود نشان داد و یک کانال پایین تر یعنی ۱۱ میلیون ۳۰۰ هزار تومان معامله شد. روز شنبه سکه امامی مرز روانی ۱۲ میلیون تومانی را از دست داد و با ۱۳۰ هزار تومان افت به بهای ۱۱ میلیون ۹۳۰ هزار تومان رسید. به نظر می‌رسد یکی از عوامل مهمی که زمینه‌ساز افزایش فروش‌ها در بازار سکه شد، ریزش بهای اونس طلا در بازارهای جهانی انتهای هفته بود. در هفته آخر مهرماه تکانه‌های ارزی، سیگنال اصلی اثرگذار بر روند نوسان قیمتی معاملات گواهی سپرده سکه طلا در بازار مالی بورس کالا ظرف روزهای اخیر بود؛ بنابراین معامله‌گران گواهی سکه، همچنان با در نظر گرفتن احتمال افت نرخ ارز، دادوستد هر گواهی سکه را با نرخ کمی کمتر از ارزش بنیادی آن انجام می‌دهند. در این

قیمت سکه بهار آزادی و ربع سکه (معاملاتی) در پاییز سال ۱۴۰۰

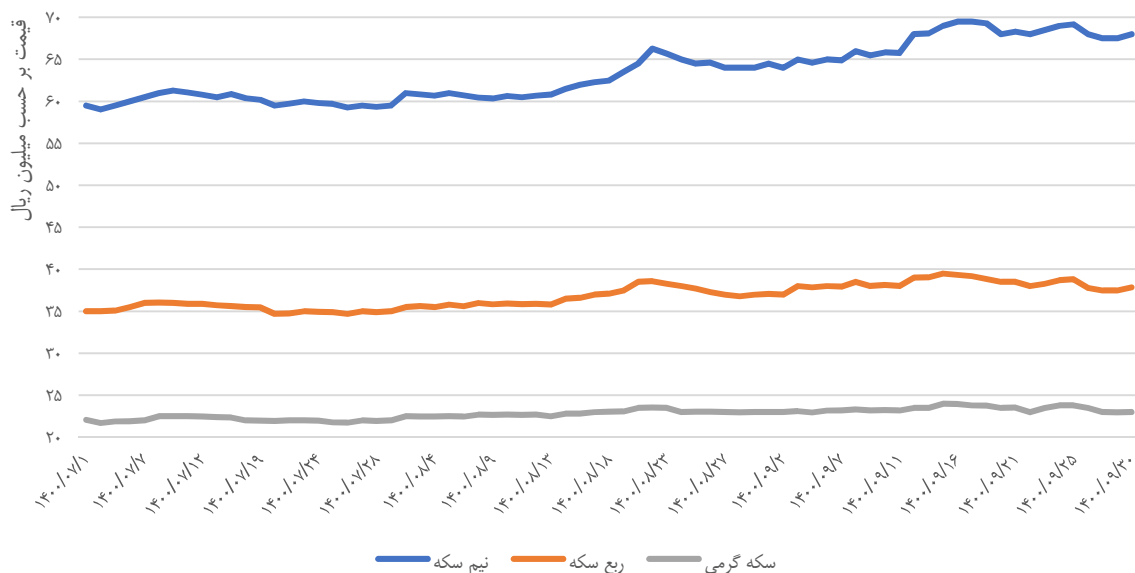

بهای اونس در بازارهای جهانی در پاییز ۱۴۰۰

اقتصاد آمریکا با سطح مطلوب بیکاری سعودی شد و به بالای کانال هزار و ۷۶۰ دلار رفت. اما با برگشت از سقف روزانه در نهایت ماه سپتامبر را در قیمت هزار و ۷۵۴ دلار به اتمام رساند. در معاملات هفته آخر مهرماه، طلا با کاهش ارزش همراه شد. با ادامه افزایش بازدهی اوراق خزانه‌داری ایالات متحده و بازگشت بازدهی اوراق ۱۰ ساله به ۱/۶ درصد، ارزش اونس جهانی در روز دوشنبه با کاهش همراه شد و تا مرز هزار و ۷۶۰ دلار کاهش یافت. شاخص دلار آمریکا که ارزش آن را در برابر ۶ ارز بزرگ دیگر نشان می‌دهد نیز با افزایش ۰/۱۶ درصدی به بالای ۹۴ واحد رسید که می‌تواند بر این روند دامن بزند. اونس سی روز سعودی را پشت‌سر گذاشت اما در فتح قله هزار و ۸۰۰ دلاری ناکام ماند.

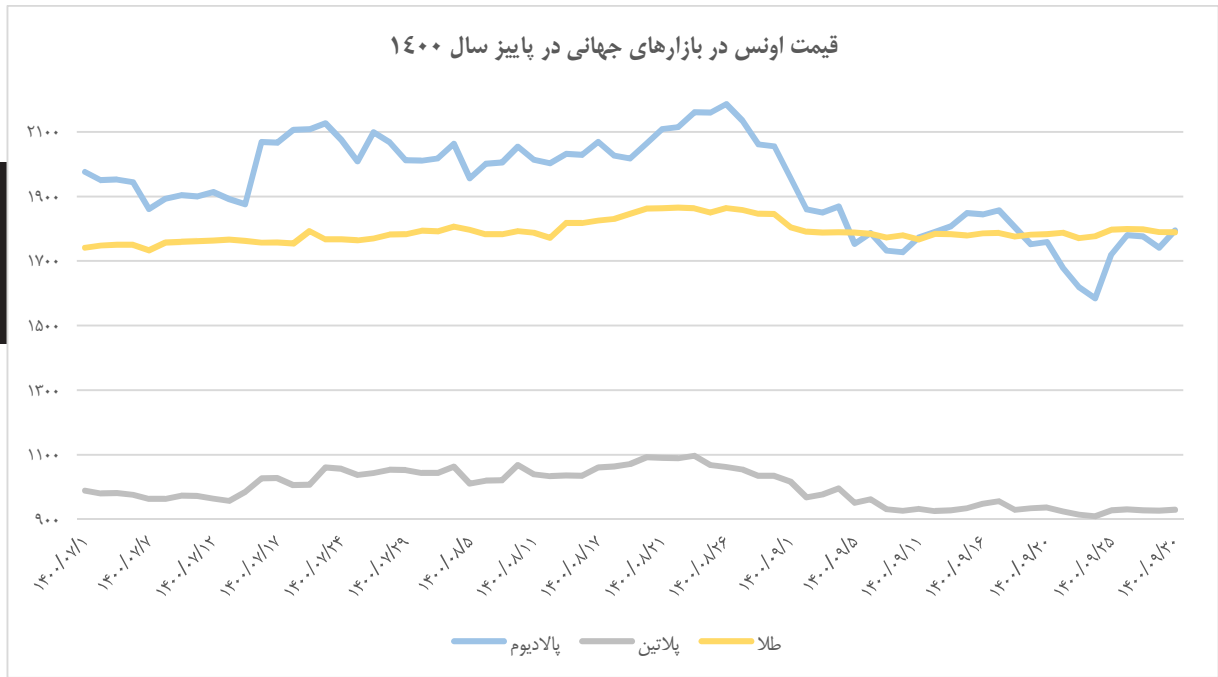
طلای جهانی از ابتدای مهرماه در مسیر افزایشی قرار گرفت و حتی توانست به محدوده هزار و ۷۸۰ دلاری برسد. در هشتمین روز از مهر بر اثر این تحولات میزان فروش‌ها در بازار طلا افزایش پیدا کرد و قیمت این فلز گران‌بها تا محدوده هزار و ۷۵۰ دلار پایین رفت. در روند نوسان اونس جهانی، روز چهارشنبه هفتم مهرماه نوبت صعود بود. طلا که در هفته‌های گذشته به صورت پله‌پله کانال‌های قیمتی بالاتر خود را از دست داده بود و از مرز هزار و ۸۰۰ دلار به هزار و ۷۳۵ دلار رسید، این در حالی بود که شاخص دلار آمریکا در این بازه همچنان روند صعودی خود را حفظ کرده بود. طلا در پایان ماه میلادی، یکی از روزهای خوب خود را ثبت کرد، اما این رشد برای سپتامبر و سه ماهه سوم سال خیلی دیر و اندک بود. طلای جهانی در هفتم مهر ماه با رسیدن نشانه‌های فاصله

قیمت سکه بهار آزادی و ربع سکه (معاملاتی) در پاییز سال ۱۴۰۰

طلا بعد از ریزش ماه سپتامبر در پی اظهارات جروم پاول، رئیس فدرال رزرو در رابطه با برنامه زمان‌بندی دقیق‌تر آغاز کاهش حمایت‌های اقتصادی، اکتبر را در کانال هزار و ۷۳۰ دلاری آغاز کرد. اما داده‌های اقتصادی ماه سپتامبر که در نیمه اول این ماه منتشر شد باعث شد تا طلا توان کافی را برای صعود مجدد پیدا کند؛ تا جایی که در این مدت سه بار نیز توانست به بالای کانال هزار و ۸۰۰ صعود کند. اما هیچ‌گاه این صعود پایدار نبود و اونس جهانی نتوانست قیمت خود را در بالای این کانال تثبیت کند. با این حال فلز زرد توانست در این ماه با رشدی ۳/۷ درصدی و ۵۸ دلاری، با قیمت هزار و ۷۸۳ دلار به پیشواز ماه نوامبر برود. اونس ماه نوامبر را با رشدی اندک آغاز کرد. طلا که در ماه اکتبر به خاطر سیگنال‌هایی غالباً منفی از اقتصاد آمریکا توانست ۵۸ دلار پیشروی کند، در نخستین روز معاملات نوامبر با وجود افزایش بازدهی اوراق خزانه‌داری و بهبود شاخص دلار آمریکا، نتوانست مانور قابل‌توجهی را در روند خود ثبت کند. طلا تا زمان تهیه این گزارش توانست با ۶ دلار رشد تا هزار و ۷۹۰ دلار پیشروی کند. به نظر می‌رسد این رخوت طلا ناشی از انتظار برای دو جلسه پیش‌رو فدرال رزرو و بانک مرکزی انگلستان در هفته جاری است. مقامات مالی انگلیس در روز پنج‌شنبه نرخ بهره جدید را اعلام خواهند کرد. جلسه دو روزه فدرال نیز از روز چهارشنبه برای بحث و بررسی بسته‌های حمایتی و نرخ بهره برگزار خواهد شد. همچنین انتظار می‌رود گزارش جدید اشتغال و بیکاری ایالات متحده نیز در هفته پیش‌رو توسط وزارت کار منتشر شود. طلای جهانی سرانجام توانست مرز هزار و ۸۰۰ دلار را به شکل قابل اطمینانی پشت‌سر بگذارد. طلا که در دو ماه گذشته در تلاش برای گذشتن از مقاومت هزار و ۸۰۰ دلاری و تثبیت قیمت خود در بالای آن بود و چندین بار نیز تلاش‌های نافرجامی را تجربه کرده بود، به شکل قابل‌قبولی توانست از این مقاومت عبور کرده و تا هزار و ۸۲۰ دلار پیشروی کند. این در حالی بود که داده‌های اقتصادی ایالات متحده، خبرهای خوشی را در حوزه اشتغال ارائه کرد. شاید به نوعی دیگر بتوان گفت رسیدن تورم آمریکا به قله ۳۰ سال اخیر، باعث جهش ناگهانی طلای جهانی شد. سطح قیمت‌ها برای مصرف‌کنندگان آمریکایی در ماه اکتبر نسبت به مدت مشابه سال قبل ۶/۲ درصد افزایش یافت تا بالاترین نرخ تورم از سال ۱۹۹۰ ثبت شود. سرمایه‌گذاران تفکرات خود مبنی بر عدم اطمینان به بازدهی طلا در دوران تورم را پس می‌گیرند. بعد از ریزش ماه ژوئن و روند نامشخص طلا بعد از آن، بسیاری از سرمایه‌گذاران نگاه خود به طلا را به عنوان پناهگاه امن برای پوشش ریسک تغییر دادند. اونس جهانی با شتابی قابل‌قبول معاملات خود را در هفته جدید آغاز کرد.

افزایش قیمت، خود را به کانال هزار و ۸۶۰ دلاری برساند. تحلیل‌گران معتقدند که فعالان بازار طلا در حال تلاش برای تثبیت قیمت آن در بالای مقاومت مهم هزار و ۸۵۰ دلاری هستند تا نیروی لازم برای ادامه مسیر و بازگشت به کانال هزار و ۹۰۰ دلاری را بعد از ۶ ماه آماده کنند. در بیست و پنجمین روز از آبان ماه تقویت دلار و رسیدن آن به سقف ۱۶ ماهه نیز نتوانست نگرانی‌های مستمر تورمی را تعدیل کند و در پی آن طلا به بیشترین ارزش خود در ۵ ماه گذشته رسید. بعد از انتشار گزارش تورم ماه اکتبر ایالات متحده و بازگشت آن به سقف ۳۱ ساله، گاوهای طلا نقش پررنگ‌تری را در بازار ایفا کردند و روند صعودی آن از سر گرفته شد؛ تا جایی که تحلیل‌گران را نسبت به بازگشت قیمت این فلز گران‌بها به کانال هزار و ۹۰۰ دلاری و در ادامه حرکت به سمت سقف تاریخی ۲ هزار و ۷۵ دلاری آن خوش‌بین کرد.

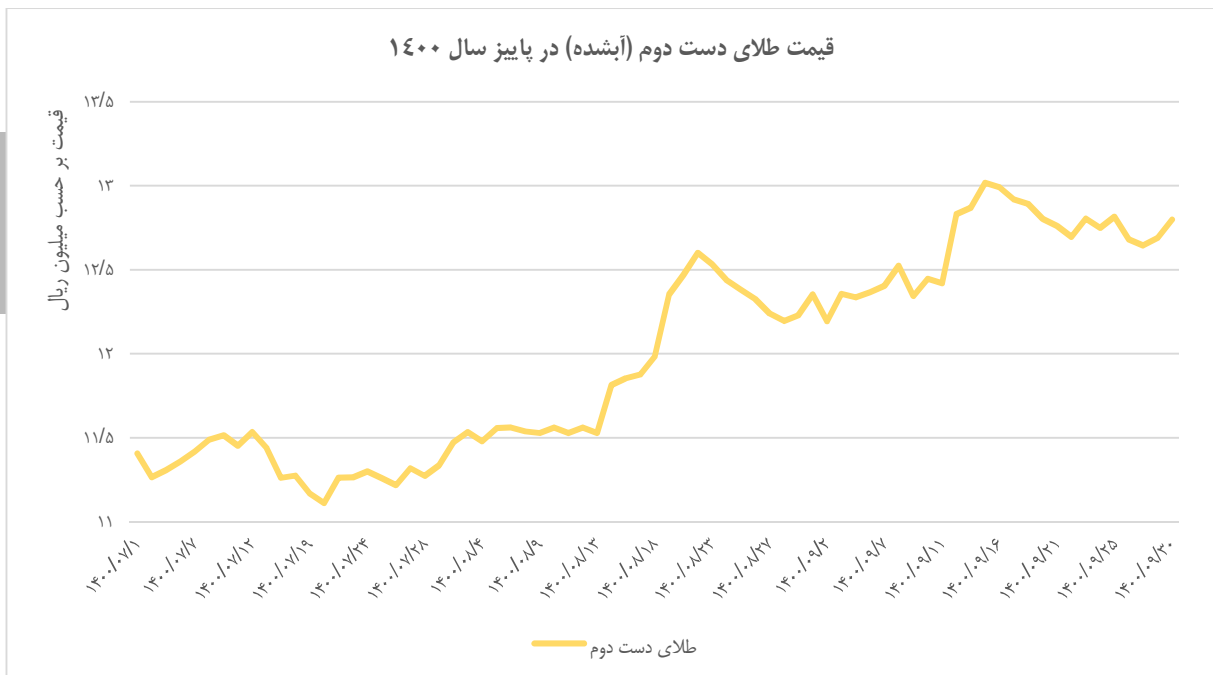
طلا بعد از گزارش تورم آمریکا در ماه اکتبر و ثبت رکود ۳۰ ساله و ۶/۲ درصدی، نیروی لازم برای شروع مجدد را کسب کرد. اونس جهانی که از ماه ژوئن ریزش خود را آغاز کرد و طی مدت کوتاهی بیش از ۱۰۰ دلار از ارزش خود را از دست داد، توانست طی ۳۰ روز گذشته با بیش از ۵ درصد رشد و ۱۰۰ دلار

فروش طلای دست دوم یا آب‌شده

فروش طلای کهنه و دست دوم فروشنده نباید هیچ نوع اجرتی را از خریدار دریافت کند و فقط باید به قیمت روز و بدون سود آن را بفروشند؛ این در حالی است که آنها سود ۱۰ درصدی را از خریدار می‌گیرند. بررسی‌ها از چگونگی نحوه فروش طلا مطابق با ضوابط و مقررات اتحادیه، حاکی از آن است که فروش طلا معمولاً به چند شکل صورت می‌گیرد، اول اینکه چنانچه خریدار خواهان مصنوعات طلا (طلای نو) باشد، فروشنده علاوه بر لحاظ قیمت روز طلای اتحادیه، اجرت و ارزش افزوده مشخص و معین را در فروش محاسبه و آن را با فاکتور به خریدار می‌فروشد. موضوع دیگر فروش طلای آب شده است که فلز طلا قبلاً توسط طلا فروش به اشکال نامنظم یا معمولاً به صورت قالبی در اوزان مختلف ذوب و خریداران با هدف سرمایه‌گذاری آن را می‌خرند که البته فروش این نوع طلا باید با کد واحد صنفی، میزان وزن همچنین فاکتور خرید همراه باشد. با این وجود فروشنده با درصدی بالاتر از قیمت روز آن را به خریدار می‌فروشد که این چند درصد قانونی است. نوع سوم فروش طلا، همان فروش طلای کهنه و دست دوم است که فروشنده نباید هیچ نوع اجرتی را از خریدار دریافت کند و فقط باید به قیمت روز و بدون سود آن را بفروشد. خرید مصنوعات طلا این روزها به نسبت ماه گذشته کم شده است، دلیل آن این است که خریداران طلا، نمی‌خواهند طلای نو که قیمت بالایی دارد را خریداری کنند در چنین شرایطی با خرید طلای آب شده و کهنه درصدد کسب سود از سرمایه‌گذاری‌های خود هستند.

همواره طلافروشان در زمان فروش طلا به مشتریان می‌گویند که در زمان فروش این محصول از شما هیچ کارمزدی کسر نخواهد شد اما با وجودی که طلای کهنه و دست دوم هیچ‌گونه اجرتی ندارد، اما خیلی از فروشندگان با فروش آن ۱۰ درصد از خریدار سود می‌گیرند که این کار غیرقانونی است، زیرا این نوع طلاها فقط باید به نرخ روز فروخته شود. خریداران طلا به دنبال مصرف در این بازار روانه خرید نمی‌شوند، عقیده بسیاری از آنها سرمایه‌گذاری است. حال از آنجا که خرید طلای نو سود، ارزش افزوده مالیات و... دارد، بنابراین خریداران برای سودآوری، طلائی را انتخاب می‌کنند که معمولاً شکسته، کهنه یا دست دوم است تا بابت آن هزینه کمتری بپردازند، اما خیلی از فروشندگان طلا با سوءاستفاده از ناآگاهی مردم، طلاهای کهنه را با ۱۰ درصد سود به خریداران می‌فروشند و بر سر آنها منت هم می‌گذارند درحالی که این کار غیرقانونی است و فروشنده طلای کهنه یا دست دوم فقط باید به قیمت روز طلا را به خریدار بفروشد و هیچ سودی را بابت این معامله از مشتری دریافت نکند. در

پیش‌بینی بازار داخلی و جهانی طلا

منابع: اتحادیه طلا و جواهر، بانک مرکزی ایران، دنیای اقتصاد

تاثیر اخبار مخابره شده بر قیمت طلا گذاشته شده و از اینجا به بعد عوامل دیگری بر قیمت موثر خواهند بود. بر اساس گفته تحلیلگران، افزایش تورم در سال آینده قطعی است، ولی با توجه به افزایش نرخ بهره، شرایط کمی برای طلا دشوار خواهد بود. در اینجا طلا برای رشد قیمتی بیشتر به کمک معامله‌گران و سببگردانان شرکت‌های بزرگ وال‌استریت نیاز دارد. تحلیلگران معتقدند که شوک وارد شده پس از انتهای برنامه خرید دارایی‌های فدرال رزرو بسیار سنگین خواهد بود و بسیاری از صندوق‌های سرمایه‌گذاری برای پوشش ریسک خود به دارایی‌های ضد تورمی مانند طلا روی خواهند آورد. ولی طلا رقیبی به نام نرخ بهره خواهد داشت که می‌تواند سود بدون ریسکی را متوجه دارندگان خود کند.

کمیته بازار باز فدرال (FOMC)، در گزارشی عنوان نمود که طلا یکی از بهترین بازدهی‌ها را در میان بازارهای دیگر به همراه داشت و با رشدهای پی در پی خود همه معامله‌گران را شگفت‌زده کرد. در حال حاضر طلا با مقاومت ۱۸۰۰ دلار درگیر است. رفتار قیمتی اونس در ادامه این هفته می‌تواند سیگنال‌های مهمی را به بازار ارسال کند و انتظارات معامله‌گران و سرمایه‌گذاران را در سراسر جهان نسبت به تصمیمات فدرال رزرو و نشست بانک‌های اروپا مشخص کند. طلا پس از آنکه مشخص شد برنامه خرید اوراق فدرال رزرو با سرعت بیشتری دنبال خواهد شد و سه دوره افزایش نرخ بهره در سال آینده وجود خواهد داشت، رشد خوبی داشت. حال بسیاری از تحلیلگران بازار معتقدند که

بازار انرژی

استراتژی دور زدن تنگه هرمز

STRATEGY FOR BYPASSING THE STRAIT OF HORMUZ

استراتژی مشترک امارات متحده عربی و ایالات متحده آمریکا برای خنثی کردن اثر بستن احتمالی تنگه هرمز بر تجارت نفت خام خلیج فارس پس از آنکه ایران در سال جاری از خط لوله استراتژیک گوره - جاسک رونمایی کرد، یکی از مهمترین جریان‌های منطقه بود. امارات متحده عربی نیز به دنبال این طرح در سمت مقابل برنامه خود برای قطع کامل وابستگی جریان صادرات نفت خام به این تنگه و دور زدن آن را با سرعت بخشیده‌اند. شرکت سرمایه‌گذاری نفت و گاز بروج (Brooge Petroleum and Gas Investment) در روزهای گذشته اعلام کرد که عملیات خود برای توسعه فاز دوم ذخایر نفتی ۶۰۰ هزار مترمکعبی خود در بندر فجیره را آغاز کرده است. با اجرای این طرح ظرفیت کل ذخیره‌سازی استراتژیک امارات در فجیره به یک میلیون مترمکعب، معادل ۶/۳ میلیون بشکه نفت خام می‌رسد. ایجاد ظرفیت اضافه در تاسیسات فجیره، بخشی از برنامه امارات و آمریکا برای رساندن ظرفیت ذخیره‌سازی نفت خام این بندر به حداقل ۱۲ میلیون مترمکعب تا سال ۲۰۲۴ است و بر اساس اظهارات مقامات این بندر قرار است ظرفیت آن در سال‌های بعد به دست کم ۱۷ میلیون مترمکعب برسد. سایمون واتکینز در اوایل پرایس نوشته است که آمریکا و امارات امیدوارند تا با این کار با تهدیدها درباره بستن تنگه هرمز که ۳۰ درصد از عرضه نفت جهان از آن عبور می‌کند و مختل شدن جریان عرضه این کالای استراتژیک مقابله کنند. این در حالی است که ایران با تکمیل پایانه نفتی جاسک، در حال قطع وابستگی خود به تنگه هرمز است. این تحلیلگر می‌گوید که در صورت بسته شدن تنگه هرمز، بهای نفت خام در سراسر جهان افزایش می‌یابد و ایران با دسترسی به جاسک در چنین شرایطی می‌تواند نفت خود را با قیمت بالاتر به فروش برساند.

کمبود گاز و برق در زمستان بحرانی مشترک

اکنون می‌ست در گزارشی در این مورد، چرایی به وجود آمدن این بحران را از دیدگاه خود توضیح داده است و در نهایت امید چندانی هم به بهبود وضعیت در زمستان متصور نیست. بر اساس این گزارش، آب‌وهوای غیرعادی که شامل زمستان سردتر از معمول پارسال و تابستان گرم امسال می‌شود، موجب افزایش تقاضا و کمبود ذخیره‌سازی گاز شده است. در عین حال، لیست بلندبالایی از اختلالات عرضه کوچک در کشورهای مختلف به کمبود عرضه انجامیده است. در همین حال، مواردی مانند خشکسالی و کمبود باد باعث کاهش تولید برق از طریق انرژی آبی و بادی شده که بار را بر دوش نیروگاه‌های گازی بیشتر کرده است. علاوه بر این، تغییر سوخت نیروگاه‌ها از گاز به سوخت‌های دیگر هم به دلیل گرانی آنها، کمبود سرمایه‌گذاری در انرژی‌های فسیلی که به کاهش تولید انجامیده و محدودیت‌های زیست‌محیطی، عملاً کار را دشوار کرده است. قیمت برق در آلمان و فرانسه در حدود ۴۰ درصد افزایش یافته است. در بسیاری از کشورها، از جمله بریتانیا و اسپانیا، دولت‌ها اقدامات اورژانسی را برای محافظت از مصرف‌کنندگان در دستور کار قرار داده‌اند. کارخانه‌ها از ذوب آلومینیوم در مکزیک گرفته تا تولیدکننده کود در بریتانیا، به‌طور موقت از مدار خارج شده‌اند. یکی از معامله‌گران در این مورد می‌گوید که اوضاع شبیه بحران مالی جهانی برای کامودیتی‌ها است. حتی در آمریکا که بزرگ‌ترین تولیدکننده گاز طبیعی جهان است، گروه‌های لابی‌گر از دولت می‌خواهند صادرات گاز طبیعی مایع شده (LNG) را محدود کند. بهای LNG به ۲۵ دلار در هر یک میلیون واحد حرارت بریتانیایی (mBTU) رسیده است که نشان‌دهنده رشد دوسومی نسبت به ماه مشابه قبلی است. تابستان داغ به رونق تقاضای گاز در آسیا افزود. طبق گزارش یک شرکت مالی به نام آلیانس برنشتاین، این منطقه سهمی سه‌چهارمی در واردات ال‌ان‌جی دنیا دارد. چین با ریکاوری سریع اقتصادی خود در صدر آنها قرار گرفت. در نیمه اول ۲۰۲۱ تولید برق این کشور ۱۶ درصد جهش را نسبت به همین دوره در سال گذشته تجربه کرد. سه‌پنجم برق چین از طریق زغال‌سنگ تولید می‌شود، در حالی که یک‌پنجم آن با انرژی برق‌آبی تولید می‌شود.

تغییر سیاست‌های جهان برای کاهش دمای زمین

است، که باید با تشویق سرمایه‌گذاری در تکنولوژی‌ها و خدمات دوستدار طبیعت همراه باشد. سومین مورد، کاهش یارانه سوخت‌های فسیلی و تنظیم روش‌هایی برای سیاست‌های تجاری مبتنی بر کربن است که نیازمند کاهش پیچیدگی‌های بازاری است که سرعت کربن‌زدایی را کاهش می‌دهد، و آخرین پیشنهاد سیاستی مجمع جهانی اقتصاد، متصل کردن تعهدات زیست محیطی و آب و هوایی با دسترسی به بازار در ادارات حمل‌ونقل و اطمینان از فضای سیاستی برای اقدامات تجاری-آب و هوایی غیرتبعیض‌آمیز است که نیازمند اطمینان تسهیل‌کننده بودن سیاست‌های تجاری برای اقدامات زیست محیطی است. کنفرانس تغییرات اقلیمی سازمان ملل متحد (COP26) از روز دوشنبه به میزبانی گلاسکو در اسکاتلند آغاز شد. این کنفرانس کلیدی با شرکت ۲۰۰ کشور جهان در ادامه کنفرانس تغییرات اقلیمی ۲۰۱۵ پاریس برگزار می‌شود؛ آن‌هم در حالی که جهان از دست‌یابی به اهداف مدنظر در توافق پاریس باز مانده است. در این اجلاس دو تن از رهبران بزرگ‌ترین کشورهای آلاینده جهان، یعنی چین و روسیه به صورت حضوری شرکت نکردند و ترکیه نیز بدون هیچ توضیحی از شرکت در این اجلاس خودداری کرد. جو بایدن نیز که با برنامه‌های ظاهراً عظیم و وعده‌های بزرگی درباره کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای در آمریکا قدرت را به‌دست گرفت، در این اجلاس نتوانست به جهان نشان دهد که می‌تواند برنامه یا قوانین مشخصی برای دستیابی به اهداف اقلیمی ارائه کند. همچنین ائتلافی متشکل از ۱۸ کشور، به علاوه ده‌ها بانک و موسسه دیگر، متعهد خواهند شد که فعالیت نیروگاه‌های برق زغال‌سنگ را در داخل کشور متوقف کنند و به بودجه پروژه‌های بین‌المللی زغال‌سنگ پایان دهند. به این دلیل که سوزاندن زغال‌سنگ تنها عامل اصلی و مهم تغییرات آب و هوایی است و پایان دادن به حمایت از آن موضوع مهمی در کنفرانس تغییرات آب و هوایی سازمان ملل است. انجمن جهانی زغال‌سنگ فوراً عنوان نمود که زغال‌سنگ برای تامین انرژی در ۸۰ کشور و معیشت بیش از ۷۹۰ میلیون نفر حیاتی است.

کربن‌زدایی از زنجیره تامین جهان در کنار سیاست‌های تجاری-صنعتی و آب و هوایی هماهنگ، مهم‌ترین اقداماتی است که باید هر چه زودتر در دستور کار کشورهای جهان قرار گیرد تا چالش‌هایی که در نتیجه گرم شدن زمین رخ می‌دهد را مهار کنند. بینشی که در آخرین گزارش مجمع جهانی اقتصاد وجود دارد، خطاب به صنایع جهان پیشنهاد می‌کند فعالان اقتصاد در راستای «رفع موانع سنتی تجارت» بکوشند، «پیچیدگی‌های بازار را درک کرده»، «در راستای هماهنگ‌سازی استانداردهای جهانی اقدام کنند» و با ایجاد توافقات تجاری، «مسیر را برای استفاده از تکنولوژی بالاتر» به عنوان مهم‌ترین ابزار هماهنگی میان سیاست‌های تجاری و آب و هوایی باز کنند. گزارش مجمع جهانی اقتصاد تاکید دارد چون سیاست‌گذاری‌های تجاری و آب و هوایی به لحاظ تاریخی به صورت جداگانه تنظیم می‌شوند، برای انتقال به اقتصاد پایدار و سبز، ایجاد یک محیط تجارت جهانی باز حیاتی است. کاهش دمای زمین بدون تغییر سیاست‌های تجاری ممکن نیست. مجمع جهانی اقتصاد معتقد است توسعه تکنولوژی تولید در جهان از طریق تجارت آزاد می‌تواند راه خوبی برای رسیدن به «کربن صفر» در بخش تولید باشد. به این منظور، جهان با رفع ۵ گام می‌تواند در گذار به وضعیت سبز و پایدار موفق شود. «سیاست واحد جهانی برای کربن‌زدایی»، «مکانیزم بازار و سیگنال‌های قیمتی برای ایجاد انگیزه در کربن‌زدایی»، «ساخت یک محیط تجاری باز و پایدار» و «پذیرفتن نقش برابر کشورها در اجرای کربن‌زدایی» در کنار «نقش‌آفرینی تجارت در بهبود تغییرات اقلیمی» پنج محوری هستند که از نظر مجمع جهانی اقتصاد می‌توانند به ایجاد جهانی سبز و پایدار کمک کنند. در وهله اول کاهش تعرفه کالاهای دوستدار محیط‌زیست و برداشتن موانع غیرتعرفه‌ای زائد می‌تواند به هماهنگ‌سازی استانداردها برای تکنولوژی‌های کربن‌زدایی منجر شود. موردی که باید با کاهش هزینه تکنولوژی‌های کربن‌زدایی همگام باشد. دومین پیشنهاد مجمع جهانی اقتصاد، گسترش خدمات و دسترسی به بازار سرمایه‌گذاری و فراهم کردن محیط قابل پیش‌بینی و مبتنی بر قانون تجارت

شورای شهر نیویورک هفته گذشته قانونی تصویب کرد که به موجب آن ساختمان‌های جدید نباید به شبکه گاز متصل باشند. این حرکت که پیش از این در برخی شهرهای دیگر آمریکا و اروپا انجام شده اما هیچکدام به بزرگی نیویورک نبوده‌اند، قرار است از سال ۲۰۲۳ برای ساختمان‌های کمتر از ۷ طبقه اجرا شود و ساختمان‌های بلندتر هم از سال ۲۰۲۷ مشمول این قانون می‌شوند. با وجود اینکه ۱۳ درصد انتشار گازهای گلخانه‌ای در آمریکا منشأ ساختمان‌های مسکونی و تجاری دارد، این رقم در کلان‌شهر نیویورک بسیار بالاتر است؛ بیشتر از بخش حمل و نقل یا هر بخش دیگری. این اولین پیروزی بزرگ فعالان محیط‌زیستی برای مقابله با سوخت‌های فسیلی در منازل است، اما به گفته آنها این تازه آغاز چالش‌ها است؛ چراکه برقی کردن وسایلی که پیش از این با گاز کار می‌کردند و تولید برق از منابع غیرفسیلی بسیار دشوار خواهد بود. نیویورک با ۸ میلیون نفر جمعیت آزمون بزرگی برای چنین موجی است و شهرهای دیگر می‌توانند از تجارب آن بهره‌گیرند. با وجود چنین اقداماتی گاز طبیعی همچنان برای دهه‌ها از سوخت‌های مهم و پرمصرف دنیا باقی خواهد ماند و حتی نقش کلیدی در گذار انرژی بازی خواهد کرد.

اخبار اتاق بازرگانی از صادرات نفت ایران

اتاق بازرگانی ایران در خصوص آمار فروش ۷ ماه نخست میلادی عنوان نمود که در دوره مذکور کمتر از ۱۱ میلیون دلار نفت به چین فروخته است که نشان‌دهنده سقوط ۹۹ درصدی آن نسبت به ۷ ماه نخست ۲۰۲۰ است که در آن زمان ۷۶۶ میلیون دلار نفت به این کشور صادر شده بود. این آمار از اتاق بازرگانی حرف و حدیث‌های فراوانی را به همراه داشت. یا به عبارت دیگر شاید بهتر بود که اتاق این پیام را مخابره نمی نمود تا با وجود تحریم‌ها دست ما جلوی سیاستگذاران خارجی بسته نباشد. متوقف شدن صادرات نفت ایران به چین برای دوره‌های کوتاه و به صورت موقتی در شرایط تحریمی معقول به نظر می‌رسد، همان‌طور که در ماه مه امسال چین امری رخ داد. شرکت پترولجستیک که نفتکش‌ها را ردیابی می‌کند اواسط ماه مه گفته بود که فروش نفت ایران به بزرگ‌ترین واردکننده جهان که در آوریل به ۷۰۳ هزار بشکه در روز رسیده بود، در مه تقریباً صفر شده بود. با این حال، سارا و خشوری از شرکت مشاوره بین‌المللی **SVB** میزان صادرات به چین را ۶۰۰ هزار بشکه در روز برای ماه مه برآورد کرده بود. همچنین موسسه کپلر میزان کل فروش نفت ایران برای ماه فوریه را ۲۴۸ هزار بشکه روزانه و برای ژانویه ۲۵۴ هزار بشکه در روز تخمین زده است. این موسسه همچنین گفته صادرات نفت ایران در ماه هفتم سال (جولای) ۱۰۱ هزار بشکه بوده است. خبرگزاری رویترز در این‌ماه گزارش کرد که تولید نفت ایران هم به ۱/۹ میلیون بشکه در روز کاهش یافته که حدود نصف میزان تولید زمانی است که تحریم‌های آمریکا هنوز اعمال نشده بود با این حال اوپک تولید نفت ایران را برای این ماه ۲ میلیون و ۴۸۵ هزار بشکه در روز گزارش کرده است. به‌طور کلی کپلر معتقد است ایران در هفت‌ماه نخست سال ۲۰۲۱، ۲۲۳ هزار بشکه در روز نفت صادر کرده است. موسسات دیگر عمدتاً خوش‌بین‌تر از کپلر هستند. شرکت رفینیتیو هم برای ماه مارس صادرات به چین را نزدیک به یک میلیون بشکه در روز برآورد کرده بود که رقم بالایی محسوب می‌شود. آمار پلتس هم نشان می‌دهد صادرات نفت ایران از فصل آخر سال ۲۰۲۰ روندی صعودی به خود گرفته است و در ژانویه امسال بین ۸۰۰ هزار تا یک میلیون بشکه در روز بوده است. هر کدام از این ارقام به‌صورت تقریبی است و بر اساس عکس‌های ماهواره‌ای برآورد می‌شوند. با این حال، اخیراً اوپل‌پرایس هم در گزارشی میزان صادرات نفت ایران را حدود ۶۵۰ هزار بشکه در روز ارزیابی کرده بود. بر اساس این پایگاه خبری تحلیلی، صادرات نفت ایران نسبت به سال گذشته میلادی حدوداً دو برابر شده است.

ایران ونزوئلا

قرارداد جدید تهران و کاراکاس مورد تحلیل رویترز قرار گرفت. خبرگزاری رویترز در گزارش مفصل و ویژه‌ای که اخیراً منتشر کرده، به نقل از منابعی آگاه مدعی شده که ایران و ونزوئلا با یکدیگر قراردادی برای سوآپ نفتی به‌امضا رسانده‌اند. طبق این قرارداد ایران به‌ونزوئلا میعانات گازی مورد نیاز برای رقیق‌سازی نفت‌خام سنگین این کشور را صادر می‌کند و در ازای آن نفت‌خام سنگین این کشور را دریافت می‌کند که مورد علاقه بسیاری از پالایشگران آسیایی است. قرارداد مهمی در رابطه با سوآپ نفت سنگین ونزوئلا با میعانات ایرانی بسته شده که به‌ونزوئلا اجازه می‌دهد تا با کمک میعانات ایرانی کیفیت نفت‌خام قیر مانند خود را افزایش دهد. این منابع گفته‌اند که نخستین محموله این قرارداد، طی هفته جاری ارسال خواهد شد. به گزارش تانکر ترکرز، نخستین محموله این قرارداد از ونزوئلا حرکت خود را با به‌نفتکش ایرانی آغاز کرده است. از سوی دیگر این قرارداد و همکاری نفتی ایران و ونزوئلا به‌گفته مقامات وزارت خزانه‌داری ایالات‌متحده می‌تواند نقض فاحش تحریم‌های آمریکا علیه بخش نفتی دو کشور باشد. امری که شاید بخشی از هدف این همکاری بین تهران و کاراکاس برای انتقال پیامی روشن به‌واشنگتن، درباره تلاش این کشورها برای بی‌اثر ساختن تحریم‌های آمریکا باشد. وزارت خزانه‌داری ایالات‌متحده اما در ایمیلی به رویترز گفته که این توافق می‌تواند نقض تحریم‌های آمریکا علیه هر دو کشور باشد و خبر از دستور دولت آمریکا برای در نظر گرفتن اقدامات تنبیهی داده است. تحریم‌های آمریکا نه‌تنها آمریکایی‌ها را از تجارت نفتی با ایران و ونزوئلا منع می‌کند، بلکه هر شخص یا نهاد غیرآمریکایی را که با این دو کشور معامله نفتی داشته باشد، مشمول تحریم‌های ثانویه می‌کند. وزارت خزانه‌داری آمریکا گفته است که هرگونه معامله با شرکت ملی نفت ایران توسط غیرآمریکایی‌ها شامل تحریم‌های ثانویه می‌شود و هرکس که به‌دنبال فعالیت در بخش نفت ونزوئلا باشد هم این وزارتخانه اختیار تحریم آن را دارد، اما به‌طور خاص درباره اینکه این توافق نقض تحریم‌ها است یا خیر، توضیحی نداده است.

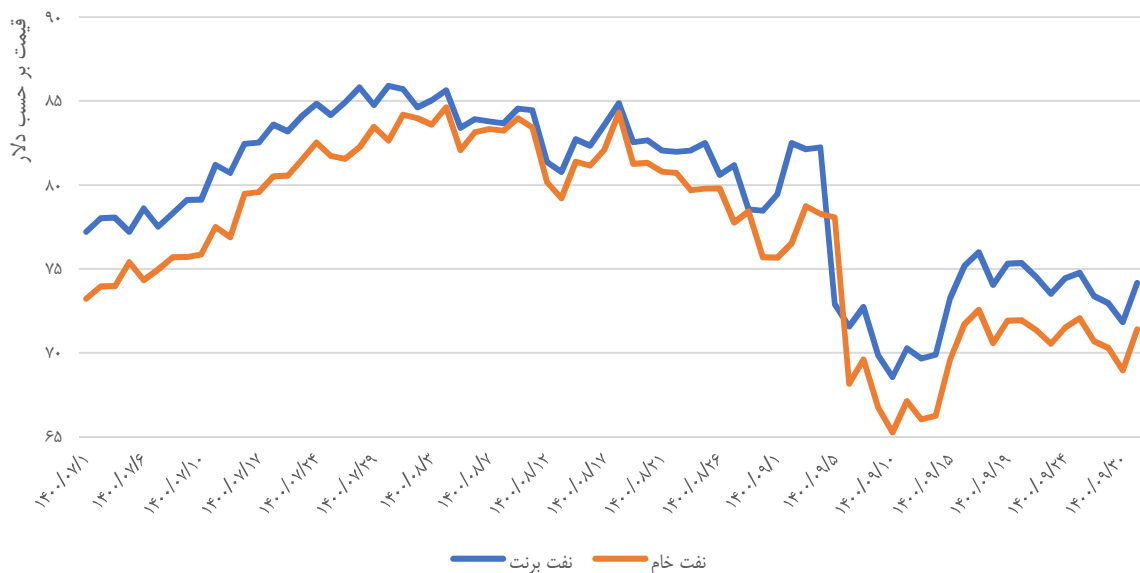

بهای قیمت نفت در پاییز ۱۴۰۰

روزهای اوج وجود خواهد داشت. نفت در ماه سپتامبر با رشد محسوس قیمت همراه شد؛ جایی که نفت برنت صعود ۷/۵۷ درصدی را تجربه کرد و رشد ماهانه نفت خام آمریکا نیز ۹/۵۳ درصد برآورد شد. اختلال شدید عرضه در آمریکا به دلیل وقوع توفان، بحران جهانی انرژی، تثبیت یا کاهش موارد ابتلا به کرونا در کشورهای مختلف و تسهیل محدودیت‌های کرونایی که به افزایش تقاضای سوخت انجامید، روند افزایشی قیمت نفت را تا آنجا پیش برد که برنت در اواخر این ماه از ۸۰ دلار بر بشکه هم عبور کرد و به نزدیکی رکورد سه‌ساله رسید.

نفت برنت در اولین روز از پاییز به قیمت ۷۸/۳ دلار معامله شد و این قیمت پایین‌ترین قیمت نفت برنت در مهر ماه بود، روند صعودی نفت برنت تا آخرین روز از مهرماه ادامه داشت و توانست در سی‌ام مهرماه به قله ۸۵/۹۱ دلار برسد. این رقم بالاترین رقم پرداخت شده به نفت در مهرماه بود. بسیار از فعالان بازار و تحلیلگران معتقد بودند که نفت پس از پاندمی کرونا به مرز ۱۰۰ دلار خواهد رسید. در فصلنامه توسعه ابنیه نیز این موضوع بررسی شده بود که در صورت تداوم بهبود بیماری‌های ناشی از کرونا و بهبود وضعیت کسب کار احتمال برگشت به

بهای نفت خام و نفت برنت در بازارهای جهانی در پاییز سال ۱۴۰۰

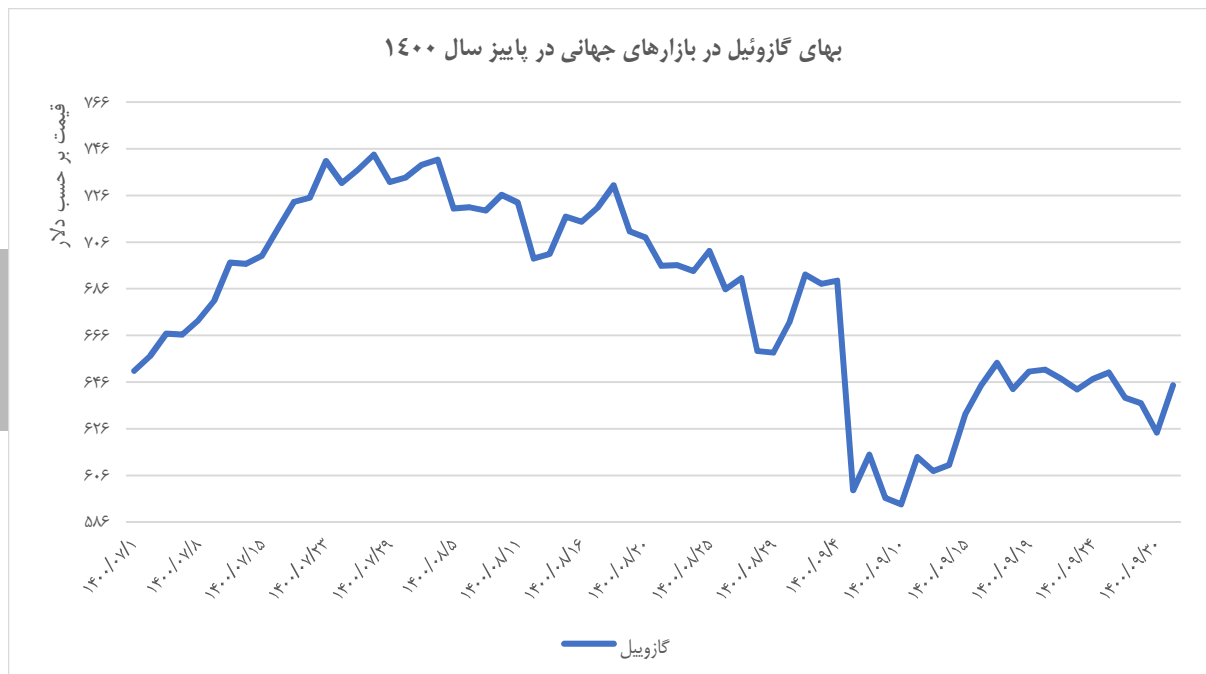

چه رویکردی آن را دید نتایج متفاوتی به ما می‌دهد؟ این نتایج همچنین سیگنال‌هایی برای دو سوی بازار می‌فرستند. جان کمپ، تحلیلگر ارشد و ستون‌نویس خبرگزاری رویترز در یادداشتی بهای طلای سیاه را از دو منظر نرخ تغییر در قیاس با سال‌های اخیر و با لحاظ کردن تورم در بازه بلندمدت بررسی کرده است. وقتی قیمت طی یک سال از ۳۸ دلار در پایان اکتبر ۲۰۲۰ به بیش از ۸۳ دلار فعلی می‌رسد، می‌توان سیگنال قوی آن را برای نیاز به عرضه بیشتر و صرفه‌جویی در مصرف مشاهده کرد، اما کمپ با در نظر گرفتن تورم می‌گوید که قیمت‌های فعلی متوسط و یا به‌طور ملایمی بالا هستند چراکه اوج تاریخی بهای نفت در سال ۲۰۰۸ با سطح ۱۴۰ دلار

همچنین در سپتامبر بهای نفت خام آمریکا رشدی ۶/۵ دلاری معادل ۹/۵۳ درصد را تجربه کرد که بهترین ماه از ژوئن به حساب می‌آید. با چنین افزایشی بهای این نفت در پایان ماه سپتامبر با سطح ۷۵ دلار و ۳ سنت بسته شد. هر چند در روز جمعه هم روند صعودی خود را ادامه داد و به ۷۵/۸۸ دلار بر بشکه رسید. وست‌تگزاس اینترمدییت ۶ هفته متوالی است که در حال صعود به سطوح بالاتر است. با گذشتن قیمت نفت از ۸۵ دلار بر بشکه (رکورد سه‌ساله) و رسیدن نفت خام آمریکا به نزدیکی رکورد ۷ ساله، تولیدکنندگان خوشحال هستند و مصرف‌کنندگان از بالا بودن قیمت‌ها نالان، اما آیا واقعا قیمت نفت بالاست؟ پاسخ کاملاً نسبی است. در واقع اینکه در چه بازه زمانی آن را بررسی کرد و با

پایین‌تر از بهای روز گذشته معامله می‌شد که برابر با ۷۳/۴۳ دلار بر بشکه بود. قیمت شاخص برنت هم با ۴/۶۸ دلار کاهش معادل ۵/۶۹ درصد به ۷۷/۵۴ دلار بر بشکه رسید، با این حال هر دو شاخص سطوح پایین‌تری هم در ساعات قبل داشتند. وست‌تگزاس اینترمدییت و برنت در پایین‌ترین معاملات به ترتیب به ۷۲/۶۴ و ۷۷/۲۵ دلار در هر بشکه هم تنزل یافته بودند. ظهور سویه جدید باعث شده بسیاری از کشورها سفرها از آفریقای جنوبی و برخی کشورهای همسایه آن را محدود کنند. همزمان بازارهای جهانی با فروش گسترده دارایی‌های پرریسک مواجه شدند و معامله‌گران به دارایی‌های امن گریختند. به گزارش خبرگزاری رویترز، بریتانیا درباره این نوع ویروس که B.1.1.529 خوانده می‌شود، گفته؛ دانشمندان این سویه را قابل‌ملاحظه‌ترین نوع از ابتدا تاکنون در نظر می‌گیرند که به نگرانی‌ها در مورد مزاد عرضه نفت که ممکن است در فصل اول سال ۲۰۲۲ شکل بگیرد، افزود. کشاوران، موسس شرکت تحلیلی اویلیتیکس به بلومبرگ گفت: «در حالی که اطلاعات کمی درباره آن (سویه جدید) داریم، بازار حق دارد وحشت‌زده شود.» او با این حال معتقد است «این یک بازی موش و گربه بین واکسن و سویه‌های کرونا است.» در دهمین روز از آذر ماه بهای نفت به ۶۵ دلار رسید که این کمترین بهای نفت در پاییز بود. این رقم با اوج این فصل ۲۰ دلار تفاوت داشت. در ماه گذشته میلادی (نوامبر) که سه‌شنبه به پایان رسید حدود ۲۰ درصد کاهش یافت که بدترین عملکرد ماهانه از مارس سال گذشته بود.

بر بشکه اتفاق افتاد و از آن زمان قدرت خرید دلار آمریکا تقریباً یک‌چهارم آب رفته است، بنابراین اوج تاریخی به بهای امروز در واقع بیش از ۱۸۰ دلار بر بشکه بوده است. برخی تحلیلگران و موسسات بهای ۹۰ و ۱۰۰ دلاری را در زمستان به‌دلیل بحران جهانی انرژی پیش‌بینی کرده‌اند. بهای نفت در پنجمین روز آذر ماه همزمان با دیگر دارایی‌ها سقوط کرد. افت شدید نزدیک به ۷ درصدی قیمت نفت به این دلیل رخ داد که سویه جدید کووید-۱۹ در کشور آفریقای جنوبی ظهور پیدا کرده که هنوز مشخص نیست دقیقاً چه قدرت سرایتی خواهد داشت اما دانشمندان معتقدند خطرناک‌ترین سویه تاکنون بوده است. پیش از انتشار این خبر، کمیسیون اقتصادی اوپک نیز در گزارشی هشدار داد آزادسازی ذخایر استراتژیک نفت که کشورهای مصرف‌کننده به سرکردگی آمریکا پیش گرفته‌اند، می‌تواند در همین‌ماه دسامبر بازار نفت را ۴۰۰ هزار بشکه در روز وارد مزاد عرضه کند که در ژانویه و فوریه به ترتیب به ۲/۳ و ۳/۷ میلیون بشکه در روز افزایش خواهد یافت. همین موضوع احتمال بازبینی سیاست افزایش ماهانه تولید اوپک‌پلاس را در جلسه پنج‌شنبه این ائتلاف بالا برده است. حالا دو عامل قوی بر قیمت نفت فشار می‌آورند: سویه B.1.1.529 و مزاد عرضه ناشی از آزادسازی ذخایر نفتی. بهای نفت به‌شدت تحت‌تاثیر خبر ظهور نوع جدید کرونا قرار گرفت که چشم‌انداز تقاضا را تیره کرد و بازارهای جهانی را به سطوح پایینی هول داد. بر این اساس بهای نفت وست‌تگزاس اینترمدییت ساعت ۱۵:۵۰ به‌وقت تهران نزدیک به ۵ دلار معادل ۶/۳۳ درصد

کشور اروپایی، محدودیت‌های جدیدی برای مقابله با سویه جدید کرونا که گفته می‌شود از سرعت انتشار بالایی برخوردار است، اعمال کرد و خبر از قرنطینه سراسری و کامل داد. به این ترتیب مقامات هلند دستور دادند کلیه مغازه‌ها، کافه‌ها، رستوران‌ها، سالن‌های ورزشی و حتی مکان‌های ورزشی در فضای باز، اماکن فرهنگی و مدارس از روز یکشنبه تا اواسط ژانویه تعطیل شوند و مارک روتته، نخست‌وزیر هلند نیز در یک کنفرانس خبری تلویزیونی اذعان کرد: «موج پنجم این ویروس به دلیل شیوع اومیکرون اجتناب‌ناپذیر است. ما باید اکنون برای جلوگیری از بدترین سناریو اقدام کنیم. بدون اتخاذ تدابیر لازم، احتمالاً شاهد یک وضعیت غیرقابل کنترل در آغاز ژانویه خواهیم بود.» مقامات بهداشتی ایالات متحده نیز روز یکشنبه از آمریکایی‌ها خواستند واکسن‌های تقویتی دریافت کنند، ماسک بزنند و در صورت سفر در تعطیلات زمستانی مراقب باشند زیرا سویه اومیکرون در سراسر جهان موج می‌زند و قرار است به‌عنوان گونه غالب در ایالات متحده جایگزین شود. وال استریت ژورنال درخصوص وضعیت این روزهای اقتصاد جهانی در

روپاریوی با سویه جدید کرونا نوشت:

«درحالی که جهان در

حال احیا از همه‌گیری

کووید-۱۹ بود اما

سویه جدید اومیکرون

قادر است بر تامین

زنجیره کالاهای اساسی تاثیر

گذاشته و باعث ایجاد اختلال

در این روند شود که منجر

به تداوم تورم خواهد شد،

از این‌رو اومیکرون می‌تواند

تاثیرات منفی بر اقتصاد

داشته باشد، به‌خصوص در

بخش سفرهای بین‌المللی؛

چراکه در روزهای اخیر

بسیاری از کشورهای اروپایی

محدودیت‌های جدیدی در

این زمینه وضع کرده‌اند.»

موضوعی که می‌تواند تقاضا

برای سوخت را با کاهش

جدی مواجه کند. همانند

اتفاقی که در مواجهه با

نفت پنج هفته کاهشی را پشت‌سر گذاشته که به دلیل گمانه‌زنی‌ها و سپس اعلام آزادسازی ذخایر استراتژیک نفتی کشورهای مصرف‌کننده به‌همراه پیش‌بینی‌ها از مازاد عرضه در فصل اول ۲۰۲۲ تحت‌فشار بود، با این حال نفت‌خام آمریکا جمعه گذشته با انتشار خبر ظهور سویه جدید کرونا موسوم به «اومیکرون» سقوط ۱۳ درصدی را تجربه کرد. نوسانات شدید بازار ادامه پیدا کرد و دوشنبه ارزیابی مجدد خطر اومیکرون باعث شد اندکی از خسارت جمعه جبران شود، اما سه‌شنبه مجدداً نگرانی در مورد اثرگذاری واکسن‌ها و اخبار منفی از سیاست‌های مالی بانک مرکزی آمریکا موجب ریزش حدود ۵ درصدی نفت شد. واضح است که مهم‌ترین عامل در حال حاضر، شدت تاثیرگذاری این سویه بر تقاضای نفت است. بازارهای جهانی در آخرین روز از آذر ماه بازگشایی سرخی داشتند. ترس سرمایه‌گذاران از سرعت بالای شیوع واریانت اومیکرون در اروپا و آمریکا و نگرانی از احتمال بالای اعمال مجدد محدودیت‌ها و همچنین آسیب‌دیدن تقاضا برای سوخت سبب شد تا شاخص‌های نفتی با افت قابل توجهی مواجه شوند. در این راستا هر بشکه نفت برنت (تا ساعت ۱۶ روز دوشنبه) ۲ دلار و ۹۹ سنت (معادل ۴/۰۷ درصد) کاهش یافت و به ۷۰ دلار و ۵۳ سنت رسید. نفت‌خام آمریکا (WTI) نیز افت ۳ دلار و ۴۱ سنتی (معادل ۴/۸۱ درصد) به ازای هر بشکه را ثبت کرد و به ۶۷ دلار و ۴۵ سنت در هر بشکه رسید. کلوبین وانگ، تحلیلگر بازار شرکت «سی‌ام‌سی مارکتس» در این‌باره به رویترز گفت:

«به‌نظر می‌رسد فضای ضعیف بازار نفت در آسیا

همسو با وضعی باشد که در معاملات شاخص

اس‌اند‌پی ۵۰۰ و نزدک ۱۰۰ مشاهده شد.

ضعفی که به دلیل نگرانی‌ها از اعمال

محدودیت‌ها روی فعالیت‌های

اقتصادی به‌منظور مهار موج

جدید شیوع واریانت اومیکرون

در سراسر جهان است و ممکن

است ریسک‌کنندگی

تقاضا را افزایش

دهد.» روز شنبه و در

زمانی که بازارهای

جهانی در تعطیلات

پایان هفته به‌سر

می‌بردند، هلند

به‌عنوان اولین

سویه‌های پیشین کرونارخ داد. اما این تمام ماجرا نبود و قیمت نفت از سمت عرضه نیز مورد فشار قرار گرفت. شرکت خدمات انرژی بیکرهیوز روز جمعه اعلام کرد تعداد دکلهای حفاری نفت و گاز طبیعی که معیاری برای سنجش تولید آتی است، در هفته منتهی به ۱۷ دسامبر، سه حلقه افزایش یافته و به ۵۷۹ حلقه (بالاترین میزان از آوریل ۲۰۲۰) رسیده است. این دومین هفته متوالی است که شرکت‌های انرژی آمریکایی به تعداد دکلهای حفاری نفت و گاز طبیعی می‌افزایند. موضوعی که خبر از افزایش عرضه می‌دهد و این مهم در حالی که احتمال ضعف تقاضا با افزایش محدودیت‌های کرونایی در اروپا و آمریکا می‌رود، فشاری مضاعف در بهای طلای سیاه وارد کرده است. با این حال کارشناسان انتظار دارند صادرات نفت روسیه کاهش یابد. در این خصوص نگاهی به برنامه صادرات سه‌ماهه این کشور نشان می‌دهد که صادرات و ترانزیت نفت از روسیه در سه‌ماهه اول سال ۲۰۲۲ حدود ۵۶/۰۵ میلیون تن خواهد بود که در مقایسه با رقم ۵۸/۳ میلیون تنی در در سه‌ماهه چهارم سال ۲۰۲۱ کاهش یافته است.

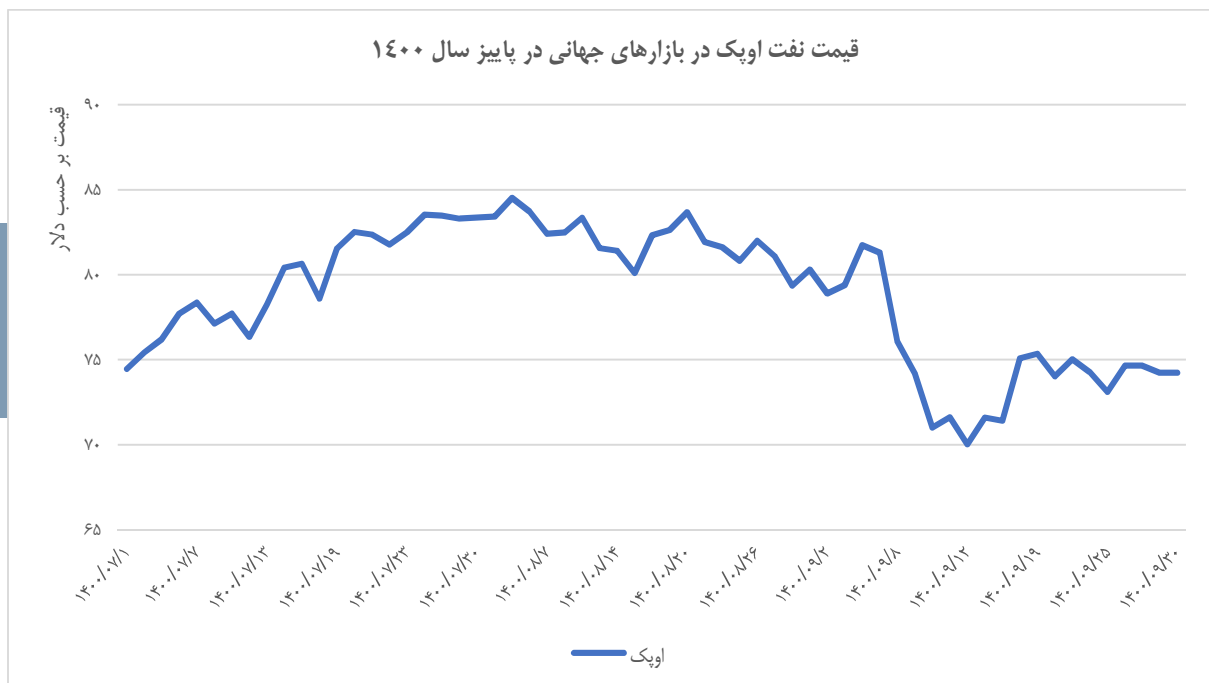
نفت به روایت اوپک

اوپک جلسه ای را در دوازدهم مهرماه یا چهارم سپتامبر رقم زد تا بتواند در خصوص روند این بازار در ماه نوامبر تصمیم‌گیری نماید. سازمان کشورهای صادرکننده نفت (اوپک) و متحدانش در گروه اوپک‌پلاس که در مجموع ۲۳ کشور تولیدکننده هستند، توانسته‌اند از آوریل سال ۲۰۲۰ که قیمت نفت آمریکا به زیر صفر هم رسید، این بازار را به سمت بالا و همین‌طور تخلیه مازاد موجودی‌های جهانی هدایت کنند. این ائتلاف به رهبری عربستان و روسیه در مورد وضعیت بازار و تولید در ماه نوامبر رقم خواهد خورد، چراکه تولید ماه فعلی (اکتبر) پیش از این تنظیم شده و تغییری نخواهد داشت. زمزمه‌های زیادی در مورد نتیجه این جلسه به‌گوش می‌رسد که گاه متناقض هم هستند. این گروه در حال بررسی گزینه افزایش بیش از ۴۰۰ هزار بشکه روزانه‌ای بوده که پیش از این مورد توافق قرار گرفت. سناریوی کلی اوپک‌پلاس افزایش این مقدار تولید در همراه تا پایان کاهش تولید بیش از ۵ میلیون بشکه‌ای است اما با جلسات ماهانه سعی می‌کند خود را با شرایط موجود وفق دهد. یکی از منابع آگاه از افزایش ۸۰۰ هزار بشکه‌ای برای ماه نوامبر سخن گفته است.

با این حال، بیشتر منابع سناریوی محتمل‌تر را پابندی به افزایش ۰/۴ میلیون بشکه‌ای برای این ماه می‌دانند. نظرسنجی ماهانه رویترز نشان داد تولید نفت اوپک در سپتامبر به بالاترین میزان از آوریل سال ۲۰۲۰ رسیده است. طبق نظرسنجی رویترز، اوپک ۲۷/۳۱ میلیون بشکه در روز نفت در سپتامبر تولید کرد که ۴۲۰ هزار بشکه در روز نسبت به آمار بازبینی شده تولید این گروه در آگوست افزایش داشت. تولید اوپک از ژوئن سال ۲۰۲۰ هر ماه به‌جز فوریه افزایش داشته است. تولیدکنندگان نفتی اوپک‌پلاس در نشست وزارتی بیستم خود تصمیم گرفتند تا افزایش تولید برنامه‌ریزی شده ۴۰۰ هزار بشکه‌ای خود را طبق تصمیمات پیشین ادامه دهند. این تصمیم اوپکی‌ها به سرعت بهای شاخص نفتی وست تگزاس اینترمدییت را به دامنه ۷۸ دلاری و اوج ۷ساله خود رساند. تولیدکنندگان اوپک و غیراوپک بدون هیچ توجهی به فشارهای بین‌المللی که از سوی کشورهای چون ایالات متحده آمریکا، هند و گروه‌های تجاری و سیاسی بر آنان وارد می‌شد، بر برنامه خود پافشاری می‌کنند. تحلیلگران بر این باورند که اوپک‌پلاسی‌ها از یک سو، نسبت به آینده تقاضا و رشد چشمگیر آن خوشبینی چندانی ندارند و از سوی دیگر از قیمت نفت ۸۰ دلاری هم ناراضی‌تری ندارند و به همین دلیل تغییری در سیاست خود ایجاد نخواهند کرد. گروه بازرگانی نفت ویتول هم بر این باور است که تصمیمات اوپک‌پلاس درباره بازار نفت تعیین‌کننده وضعیت در آینده خواهد بود. گروه بازرگانی ویتول پیش‌بینی کرد سیاست تولید اوپک‌پلاس عامل اصلی تأثیرگذار بر قیمت‌های نفت در ماه‌های آینده خواهد بود. به گزارش «ایسنا»، بزرگ‌ترین شرکت بازرگانی نفت جهان احتمال اندکی برای بازگشت نفت ایران به بازار جهانی در سال میلادی جاری می‌بیند و بر این باور است که تولیدکنندگان نفت شیل آمریکا هم به حد کافی سرمایه‌گذاری نکرده‌اند تا تولیدشان را به سرعت افزایش

دهند. مایک مولر، مدیر منطقه آسیای شرکت ویتول در وینار شرکت گلف اینتلیجنس گفت: «کنترل قیمت نفت به میزان زیادی در دستان اوپک‌پلاس است. در آمریکا شمار دکل‌های حفاری برای بالا بردن تولید به نحوی که تقاضای بیشتر برای نفت را تامین کند، کافی نیست.» در پی صعود بی‌سابقه نفت، بعضی از معامله‌گران و همچنین مقامات کاخ سفید و دولت هند از اوپک‌پلاس خواستند افزایش تولید سریع‌تر از میزانی که برنامه‌ریزی کرده است را اعلام کند. بر اساس گزارش بلومبرگ، به گفته مولر، بعضی از اعضای اوپک‌پلاس اظهار کرده‌اند که نگرانند عبور نفت از مرز ۸۰ دلار در هر بشکه به تقاضا ضربه بزند. آنها می‌خواهند پیش از ورود نفت ایران یا آمریکا، درآمد خوبی از نفت کسب کنند. رنه اورتیز، دبیرکل سابق اوپک و وزیر انرژی سابق اکوادور درباره استراتژی شرکت‌های نفت دولتی به نیویورک‌تایمز گفت: «شرکت‌های دولتی راه خود را می‌روند. آنها به فشارهای سیاسی در سراسر جهان برای کنترل انتشار گازهای گلخانه‌ای اهمیتی نمی‌دهند.» اورتیز در این باره به نکته درستی اشاره کرده، چراکه شرکت‌های نفت دولتی در کویت، امارات متحده عربی، عراق، لیبی، آرژانتین، کلمبیا و برزیل در حال برنامه‌ریزی برای افزایش تولید هستند. کارشناسان معتقدند اگر قیمت نفت و گاز کماکان بالا بماند یا بازهم افزایش پیدا کند، کشورهای تولیدکننده برای افزایش عرضه نفت بیشتر وسوسه خواهند شد. مایکل لینچ، رئیس دپارتمان تحقیقات استراتژیک انرژی و اقتصاد آمرست ماساچوست می‌گوید که سهم ۲۳ کشور عضو اوپک‌پلاس در بازار جهانی نفت از ۵۵ درصد کنونی تا سال ۲۰۴۰ به ۷۵ درصد می‌رسد و عملاً سه‌چهارم نفت جهان را شرکت‌های دولتی تولید خواهند کرد. نیویورک‌تایمز ضمن هشدار در این رابطه، می‌گوید که در صورت تحقق این امر بی‌تردید آمریکا و اتحادیه اروپا در برابر این کشورها و امیال حاکمان آنها به‌شدت آسیب‌پذیر می‌شوند.

OPEC

مازوت سوزی و تکرار آلودگی هوا

به ترتیب استفاده از گازوئیل و مازوت در اولویت‌های بعدی هستند که فعلاً تمرکز وزارت نفت بر انتقال گازوئیل به نیروگاه‌ها است. وی درباره اعداد و ارقام مصرف سوخت مایع در زمستان سال گذشته گفت: در سال گذشته آمار مصرف سوخت مایع در نیروگاه‌ها ۱۶ میلیارد لیتر و مصرف نفت کوره در نیروگاه‌ها بیش از ۶ میلیارد لیتر بوده است که عمده این مقدار در زمستان به دلیل کمبود گاز طبیعی در نیروگاه‌ها مورد استفاده قرار گرفته است. اما شاخص لحظه‌ای کیفیت هوای شهر تهران در یازدهم آبان ماه روند افزایشی داشت و حکایتی متفاوت از روایت‌های ترسیم شده مدیران را ارائه داد. در این روز آلاینده اصلی هوای تهران ذرات معلق با قطر کوچک‌تر از ۲/۵ میکرون (PM ۲/۵) بود؛ اما از آنجا که ردپای گاز نامرئی دی‌اکسید گوگرد در تهران مرئی شد، به نظر می‌رسد آنچه زمینه افزایش توانان غلظت ذرات معلق و گاز دی‌اکسید گوگرد را ایجاد کرده، احتمالاً مازوت‌سوزی در صنایع و نیروگاه‌های مستقر در اطراف تهران بوده است. بررسی تغییرات شاخص کیفیت هوا در طول ۱۰ روز نخست آبان ماه حکایت از جهش غلظت گاز دی‌اکسید گوگرد در آسمان تهران نسبت به سال گذشته و حتی نسبت به ماه گذشته دارد.

مدیرعامل شرکت ملی پالایش و پخش با رد استفاده از مازوت در زمستان آن را کم‌اولویت‌ترین سوخت برای نیروگاه‌ها پس از گاز و گازوئیل معرفی کرد. این در حالی است که با بهره‌گیری از مازوت احتمال بازگشت به روزهای آلوده دور از ذهن نیست. شرکت ملی گاز ایران در گزارشی به برگزاری سومین نشست هماهنگی و برنامه‌ریزی تامین سوخت زمستانی با حضور مسوولان وزارت نفت و نیرو از جمله مجید چگنی، مدیرعامل شرکت ملی گاز ایران و جلیل سالاری پرداخت. در این گزارش آمده بود که ارسال حداکثری سوخت مایع به نیروگاه‌ها با اولویت منطقه شمال شرق، استفاده حداکثری از نفت کوره در نیروگاه‌ها و مدیریت تامین گاز برای مهم‌ترین مراکز تولید برق در کشور، از اصلی‌ترین موضوع‌های مورد بحث در این نشست بود. سالاری با رد این عبارت که «تمرکز وزارت نفت بر استفاده حداکثری از مازوت در نیروگاه‌ها است» عنوان کرد: تمرکز وزارت نفت برای تامین سوخت مایع نیروگاه‌ها در زمستان بر انتقال و استفاده از گازوئیل در نیروگاه‌هاست، زیرا آلودگی این سوخت نسبت به مازوت (نفت کوره) کمتر است؛ یعنی اولویت اول با گاز طبیعی است ولی به دلیل کسری گاز در فصل زمستان

افزایش ۵ میلیون لیتر بنزین در روز

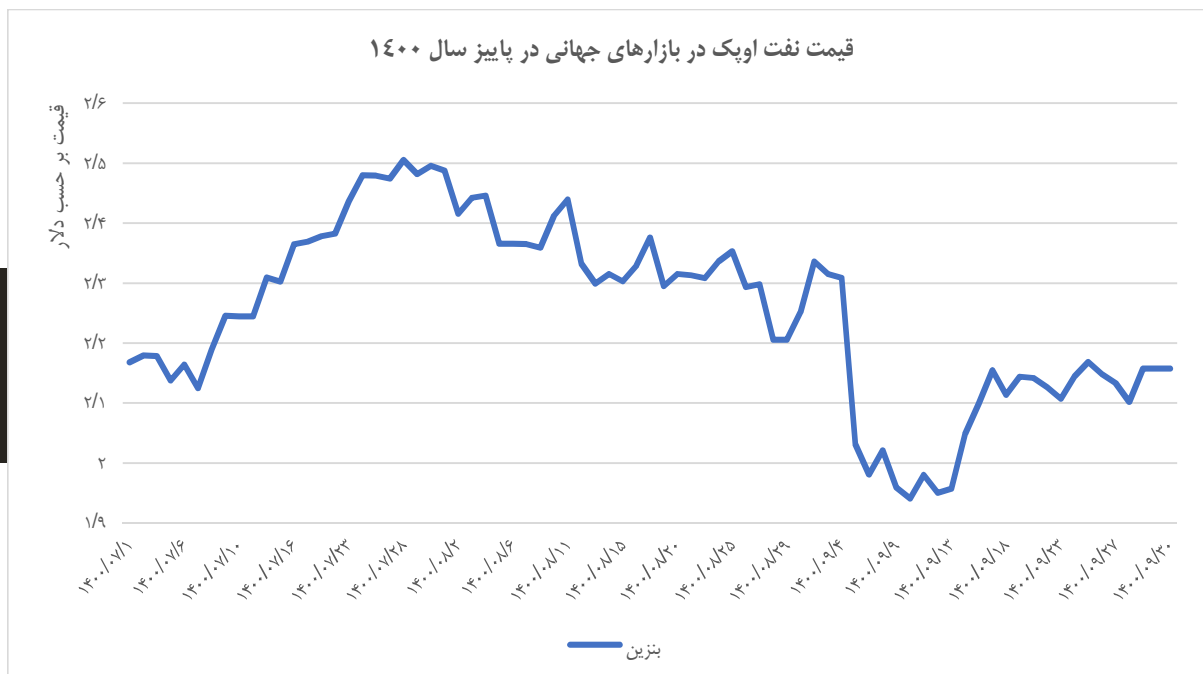
به سابقه است و از همین رو باید بازنگری اساسی در زمینه امنیت سایبری در این مجموعه که زیرساخت‌های کلیدی در اختیار دارد، صورت گیرد. برای مقابله با تهدیدات سایبری و حملاتی از این دست به زیرساخت‌های انرژی که می‌توانند تبعات فاجعه‌باری به همراه داشته باشند، باید به ایجاد تیم‌های دفاع سایبری، سرمایه‌گذاری در این بخش و همچنین آگاهی‌بخشی به عموم جامعه دست زد. شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی درباره ادعاهای منتشر شده در شبکه‌های اجتماعی و خبری مبنی بر کاهش تولید بنزین در کشور و افزایش پدیده قاچاق سوخت برای تنویر افکار عمومی توضیحاتی را ارائه کرد. بر این اساس ظرفیت کنونی تولید بنزین کشور در شرایط بهینه ۱۰۳ تا ۱۰۵ میلیون لیتر در روز است؛ متأسفانه برخی آمار ارائه‌شده در سال‌های گذشته در حالی از ظرفیت تولید ۱۱۵ میلیون لیتری حکایت دارد که با احتساب ظرفیت تولید بنزین خام در سبد تولید بنزین موتور به‌عنوان

میانگین مصرف بنزین در ۶ ماهه اول ۱۴۰۰ برابر با ۸۵ میلیون لیتر در روز بوده، که این رقم در میانه مهرماه با پنج میلیون لیتر افزایش به ۹۰ میلیون لیتر در روز رسید که می‌تواند هشدار برای افزایش مصرف بنزین باشد. شاید این موضوع مرتبط با حذف دورکاری‌ها و بازگشت ۱۰۰ درصدی کارکنان به مشاغل به محیط کار باشد. این عدد برای ۶ ماهه نخست سال ۹۹، حدود ۷۴/۵ میلیون لیتر بوده است و حکایت از رشدی ۱۴ درصدی دارد. یکی از اتفاقاتی که در حوزه بنزین رقم خورد حمله سایبری که در ابتدای آبان ماه به سیستم توزیع سوخت کشور انجام شد، ۴۳۰۰ پمپ‌بنزین کشور را دچار اختلال کرد. مسوولان مرتبط با حوزه پدافند غیرعامل، امنیت سایبری و سامانه هوشمند سوخت این حمله سایبری را تایید کرده‌اند، هر چند درباره منشأ آن کماکان اطلاعی در دست نیست، اما باید توجه داشت که چنین حملاتی به زیرساخت‌های انرژی و مشخصاً وزارت نفت و شرکت‌های تابعه آن مسبوق

به افراد به جای خودروها، به شکل آزمایشی در مناطق آزاد کیش و قشم اجرایی خواهد شد. هنوز جزئیات کاملی از نحوه اجرایی شدن این طرح به شکل آزمایشی ارائه نشده است، اما در صورت تست موفق، درباره اجرای آن در سایر مناطق کشور تصمیم‌گیری خواهد شد. ابتدای آبان‌ماه سال جاری رئیس‌جمهوری از تیم اقتصادی درخواست کرد که برنامه‌های پیشنهادی خود را برای اصلاح الگوی مصرف انرژی با رعایت عدالت اجتماعی ارائه کنند. بر اساس طرحی آزمایشی، قرار است اختصاص سهمیه بنزین از خودروها به افراد در دو منطقه آزاد کیش و قشم تغییر کند. طرحی که به گفته مسوولان در صورت موفقیت می‌تواند در سایر مناطق کشور نیز مدنظر قرار گیرد. رئیس‌جمهور در آبان‌ماه سال جاری از تیم اقتصادی درخواست کرد برنامه‌های پیشنهادی خود را برای اصلاح الگوی مصرف انرژی با رعایت عدالت اجتماعی ارائه کنند. «دنیای اقتصاد» در گزارشی با عنوان «ایستگاه اول عدالت یارانه‌ای» پنج سناریو برای این درخواست مطرح کرده بود که با توجه به مزایا و معایب، مناسب‌ترین و کم هزینه‌ترین گزینه تخصیص سهمیه بنزین به افراد به جای خودروها بود.

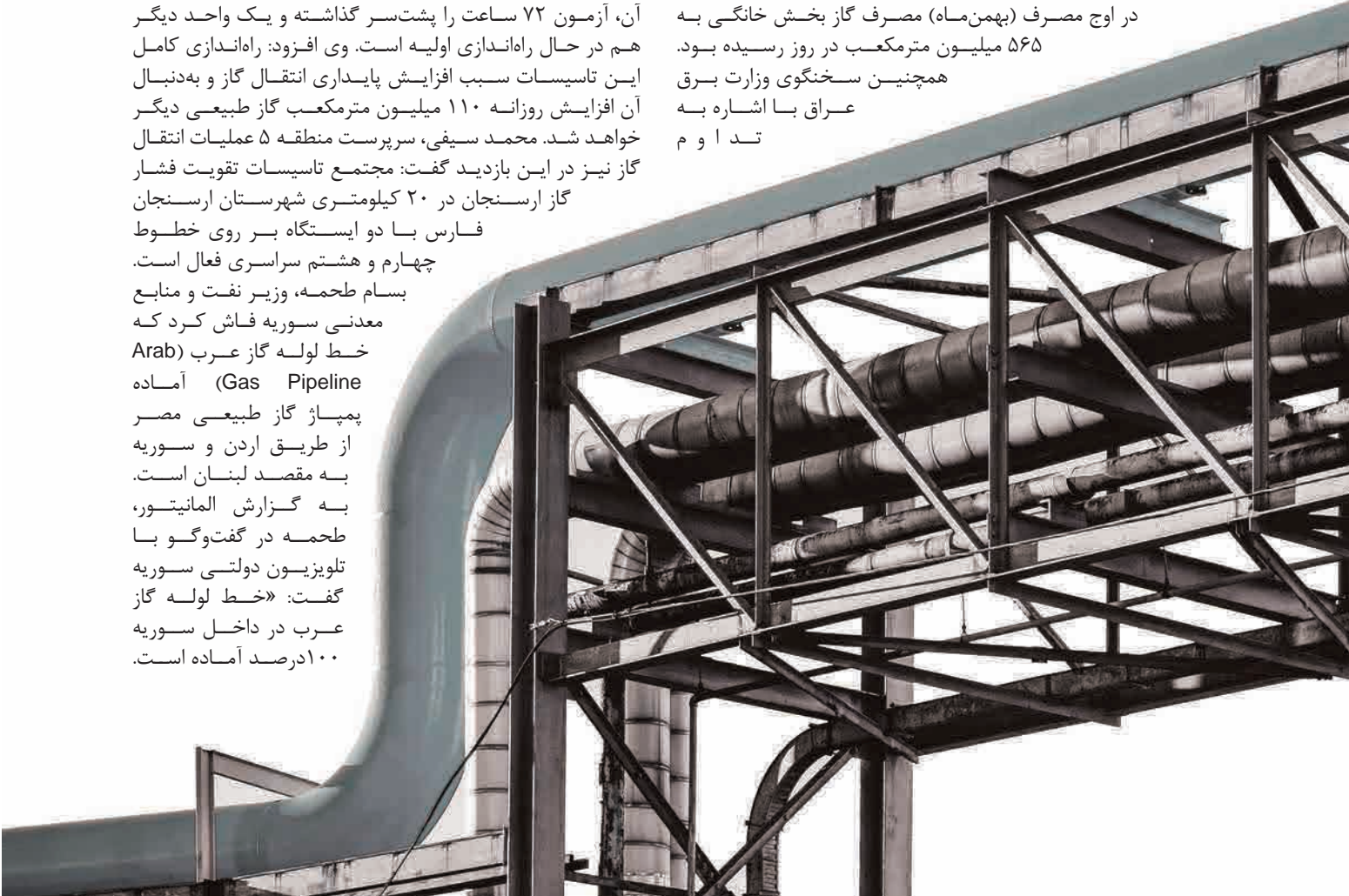
بنزین نهایی، سعی در بزرگ‌سازی ارقام داشته است. در گذشته ظرفیت تولید بنزین کشور ۱۱۵ میلیون لیتر اعلام می‌شد که ظرفیت واقعی کشور ۱۰۳ میلیون لیتر بوده است؛ در این آمار ۱۰ میلیون لیتر از ۱۱۵ میلیون لیتر اعلامی متعلق به بنزین خام پالایشگاه میعانات گازی ستاره خلیج فارس است که در صورت تزریق روزانه حداقل ۳ میلیون و ۵۰۰ هزار لیتر اکتان‌افزا می‌تواند در سبد نهایی بنزین یعنی بنزین موتور قرار بگیرد. این در شرایطی است که هم‌اکنون چنین ظرفیتی برای صنعت مهیا نیست و نمی‌توان روزانه این حجم از اکتان‌افزا را در داخل کشور تولید کرد. هم‌اکنون تنها دو شرکت شیمی‌یافت و پتروشیمی بندرامام در مجموع قادر به تولید یک‌میلیون و ۸۰۰ هزار تا دو میلیون لیتر MTBE هستند؛ بنابراین با توجه به حجم موردنیاز و میزان توان تولید اکتان‌افزا نمی‌توان ۱۰ میلیون لیتر بنزین خام ستاره خلیج فارس را عملیاتی کرد، شایان یادآوری است که همین حجم تولیدی نیز در دیگر شرکت‌های پالایشی از جمله اصفهان، اراک و تبریز استفاده می‌شود. گزارش‌ها حاکی از آن است که طرح اختصاص سهمیه بنزین

افزایش ظرفیت صادرات گاز طبیعی

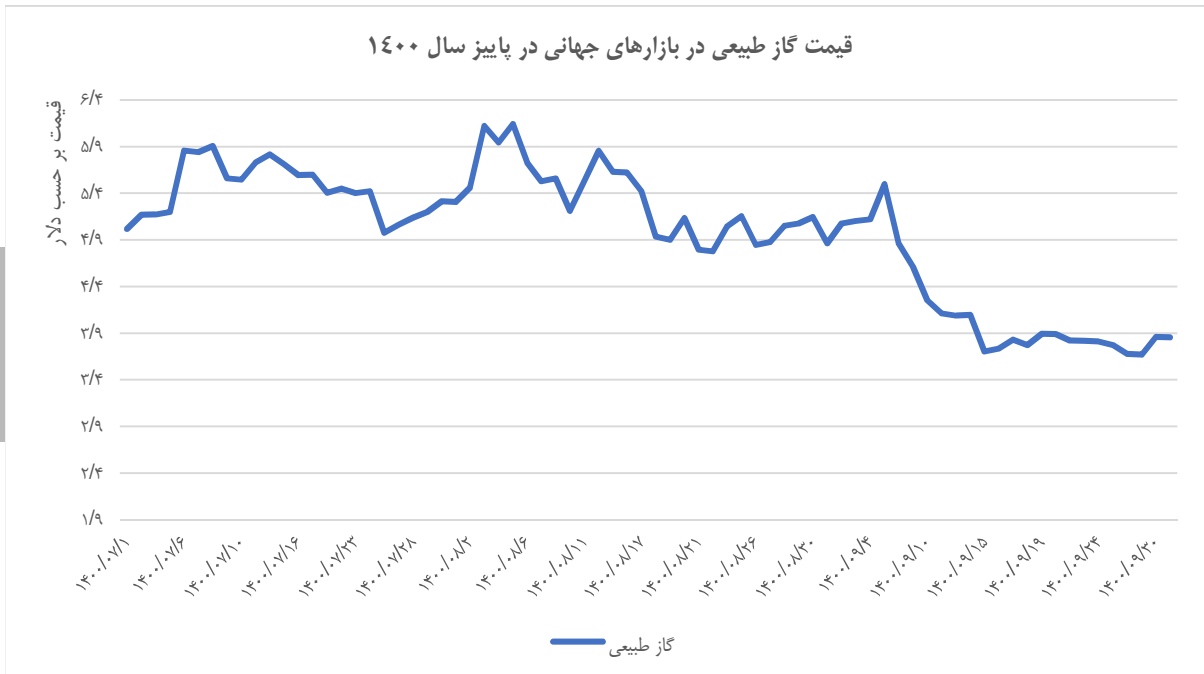
مذاکرات میان بغداد و تهران درخصوص افزایش صادرات گاز ایران به عراق تاکید کرد که هیاتی از این وزارت راهی ایران خواهد شد. به گزارش بغداد الیوم، احمد موسی، سخنگوی وزارت برق عراق اعلام کرد که بعد از کاهش میزان صادرات گاز ایران به عراق که از پنجاه میلیون مترمکعب به هشت میلیون مترمکعب رسیده، قرار است هیات‌هایی از وزارت برق عراق به منظور رایزنی درخصوص افزایش میزان صادرات گاز به این کشور راهی تهران شوند. وی تاکید کرد: مذاکرات با سفیر ایران در بغداد و وزارت نیرو ایران درخصوص افزایش واردات گاز از ایران مستمر است. سخنگوی برق عراق همچنین خاطرنشان کرد که عراق همچنان به گاز وارداتی نیاز دارد زیرا برنامه وزارت نفت عراق برای فراهم کردن کامل سوخت در داخل هنوز به پایان نرسیده است. در این راستا مهدی جمشیدی‌دانا، مدیرعامل شرکت انتقال گاز ایران در بازدید از مراحل آزمون و راه‌اندازی تاسیسات تقویت فشار گاز ارسنجان ۸، اظهار کرد: در تاسیسات ارسنجان ۸، چهار واحد توربوکمپرسور گازی نصب شده که سه واحد آن، آزمون ۷۲ ساعت را پشت‌سر گذاشته و یک واحد دیگر هم در حال راه‌اندازی اولیه است. وی افزود: راه‌اندازی کامل این تاسیسات سبب افزایش پایداری انتقال گاز و به‌دنبال آن افزایش روزانه ۱۱۰ میلیون مترمکعب گاز طبیعی دیگر خواهد شد. محمد سیفی، سرپرست منطقه ۵ عملیات انتقال گاز نیز در این بازدید گفت: مجتمع تاسیسات تقویت فشار گاز ارسنجان در ۲۰ کیلومتری شهرستان ارسنجان فارس با دو ایستگاه بر روی خطوط چهارم و هشتم سراسری فعال است. بسام طحمة، وزیر نفت و منابع معدنی سوریه فاش کرد که خط لوله گاز عرب (Arab Gas Pipeline) آماده پمپاژ گاز طبیعی مصر از طریق اردن و سوریه به مقصد لبنان است. به گزارش المانیور، طحمة در گفت‌وگو با تلویزیون دولتی سوریه گفت: «خط لوله گاز عرب در داخل سوریه ۱۰۰ درصد آماده است.

مدیر دیسپچینگ شرکت ملی گاز ایران از تحویل روزانه ۱۷۵ میلیون مترمکعب گاز به نیروگاه‌ها با وجود افزایش مصرف گاز در بخش خانگی خبر داد. محمدرضا جولایی با اشاره به کاهش دمای هوا در اغلب استان‌های کشور، گفت: موج جدید سرما در کشور باعث افزایش مصرف گاز بخش خانگی شده است. مدیر دیسپچینگ (مدیریت یکپارچه تولید و توزیع) شرکت ملی گاز ایران ادامه داد: اکنون میزان مصرف گاز بخش خانگی و تجاری روزانه به ۵۰۰ میلیون مترمکعب در روز رسیده است. جولایی افزود: بقیه تولید گاز کشور نیز در بخش صنایع و نیروگاه‌ها به مصرف می‌رسد و در حال حاضر روزانه ۱۷۵ میلیون مترمکعب گاز به نیروگاه‌های کشور تحویل می‌شود. به گزارش «یرنا» امسال هوا در مقایسه با سال قبل، سردتر بوده و از همین‌رو مصرف گاز در بخش خانگی، تجاری و صنایع غیرعمده نسبت به زمان مشابه پارسال (هفته سوم آبان) روزانه حدود ۱۰۰ میلیون مترمکعب افزایش را نشان می‌دهد. افزایش مصرف گاز آن هم در آغاز فصل سرما در حالی اتفاق افتاده که سال گذشته در اوج مصرف (بهمن‌ماه) مصرف گاز بخش خانگی به ۵۶۵ میلیون مترمکعب در روز رسیده بود. همچنین سخنگوی وزارت برق عراق با اشاره به تدابیر و م

همه چیز در حال حاضر به توافق تجاری میان لبنان و مصر بستگی دارد تا پس از آن امضای توافق نامه ترانزیتی با سوریه انجام شود.» این مقام ارشد دولت سوریه همچنین در ادامه با اشاره به وضعیت تامین گاز داخلی و نقش این خط لوله گفت که هرچه مقدار انتقال گاز از طریق خط لوله عرب بیشتر باشد، منفعت بیشتری برای سوریه دارد؛ اما هر قدر که باشد، برای پوشش کسری گاز کشور کافی نخواهد بود. بهای گاز در اروپا با عبور از سطح ۱۳۸۰ یورو در هر هزار مترمکعب، رکورد جدیدی را برای خود ثبت کرد. رکوردی که در نتیجه افزایش تنش‌های روسیه در برابر اوکراین و متحدانش ثبت شد و حالا رهبران فرانسه، اوکراین و آلمان در نشست مشترک خود باید به چالش‌های امنیتی درگیری با روسیه و احتمالاً مساله خط لوله نورداستریم و بحث گاز بپردازند. رئیس‌جمهور اوکراین دائماً از خطر خط لوله نورداستریم ۲ برای اروپا و اوکراین گفته است، وزیر خارجه آلمان نیز در اظهاراتش به روسیه هشدار داده در صورت حمله به اوکراین ممکن است نورداستریم ۲ تایید نشود، با این حال آلمانی‌ها ترجیح می‌دهند که بحث نورداستریم ۲ وارد مباحث نشست نورماندی ۳ نشود و خود آن را پیش ببرند. گفتنی است که بازار گاز اروپا در نتیجه افزایش تنش‌های روسیه و اوکراین، سرمای هوا و کمبود باد مناسب برای نیروگاه‌های بادی در شرایط بحرانی قرار گرفته و ذخایر گازی این قاره بیش از ۱۰ درصد کمتر از سطوح استاندارد فصلی است. با این حال برخی از تحلیلگران نیز به افزایش قیمت به دلیل رشد احتمالی عرضه خوش‌بین هستند و می‌گویند افزایش بهای گاز، بازار اروپا را برای معاملات نقدی LNG جذاب می‌کند.

وضعیت آب و برق در ایران

از نظر این مقام مسوول توجه به موضوع اقتصاد آب و برق باید در متن برنامه‌ها باشد و این مهم، به معنی افزایش قیمت این کالای اساسی نیست. محرابیان با بیان اینکه موضوع تقاضا و مدیریت مصرف باید محصول تدبیر تمامی ظرفیت‌ها در بخش آب باشد، اظهار کرد: اگر بتوانیم مردم را در این زمینه به خوبی اقناع کنیم نه تنها ما را در این امر مهم همراهی می‌کنند بلکه تشویق می‌کنند تا شرایط در این حوزه سامان یابد. محرابیان مقابله جدی با فساد را یکی از جدی‌ترین برنامه‌های خود دانست و افزود: شناسایی مراکز تولید فساد مهم‌ترین برنامه و گام اول برای مقابله با آن است. حساسیت به این موضوع نباید در این دوران، کم باشد. در این راستا سخنگوی صنعت برق اعلام کرد: ماینرهای غیرمجاز تاکنون ۷۰۳ میلیون کیلووات ساعت برق معادل یک‌روز مصرف برق شبکه سراسری در کشور را مصرف کرده‌اند. مصطفی رجبی‌مشهدی با اشاره به اینکه از ابتدای شروع کشفیات مراکز غیرمجاز استخراج رمزارز، ۲۲۱ هزار و ۸۲۵ ماینر کشف و ضبط شده است، افزود: این تعداد دستگاه استخراج رمزارز، به ۶۲۰ مگاوات معادل یک‌نیروگاه هزار مگاواتی برق نیاز داشتند که تا زمان کشف نیز ۷۰۳ میلیون کیلووات ساعت برق مصرف کردند.

علی اکبر محرابیان وزیر نیرو تدوین زمان‌بندی دقیق برای پروژه‌ها و کار پیگیری و رسیدگی به پروژه‌ها را از مهم‌ترین وظیفه و اولویت اصلی مدیران دانست. به گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی وزارت نیرو (پاون)، وزیر نیرو با اشاره به برنامه حوزه برق گفت: در برنامه حوزه برق دو بال توسعه و مدیریت تقاضا را داریم. در سال‌های گذشته فراز و نشیب‌های بسیاری در بال توسعه داشتیم، اما در بال مدیریت تقاضا میزان موفقیت و برنامه‌ریزی اندک بوده و با توجه به شرایط قیمت‌گذاری و دیگر مشکلات و چالش‌ها، در مصرف برق بی‌توجهی شده است و باعث شده توسعه ما به میزان تقاضا نباشد. محرابیان افزود پسندیده نیست پس از ۴۲ سال از عمر انقلاب بخش‌های مختلف مصرف دچار محدودیت باشند. باید با کمک ظرفیت‌های بخش خصوصی، توانایی‌های متخصصان و کمک صنایع به نقطه‌ای برسیم که توانایی تولید برق بالاتر از نیاز را داشته باشیم. وی تصریح کرد منابع اصلی آب در اختیار بشر نیست اما مدیریت مصرف آن در دست بشر است. ما تجربه‌های مختلف و گوناگونی از خشکسالی‌ها و ترسالی‌ها را تجربه کردیم.

پیش‌بینی بازار انرژی در سال ۲۰۲۳

۲۰۲۳ ENERGY MARKET FORECAST IN THE YEAR

به گفته گلدمن ساکس بهای نفت در سال ۲۰۲۳ به دلیل پیشی گرفتن تقاضا از عرضه به ۱۰۰ دلار بر بشکه خواهد رسید. در همین حال یکی از مقام‌های شرکت لوک‌اویل روسیه گفته یکی از سناریوهای این شرکت برای نفت در سال ۲۰۵۰ بهای ۳۸۰ دلاری را نشان می‌دهد. دامین کوروالین، مدیر تحقیقات انرژی در بانک سرمایه‌گذاری گلدمن ساکس اظهار کرد: عرضه ناکافی در برابر تقاضای قوی وجود دارد. قیمت‌های نفت باید بالاتر بروند تا به هزینه بالاتر سرمایه برای تامین مالی پروژه‌ها چیره شوند. با این حال پیش‌بینی اخیر گلدمن ساکس برای متوسط قیمت نفت برنت، ۸۵ دلار در هر بشکه در سال‌های ۲۰۲۲ و ۲۰۲۳ است. ریسک‌های صعودی برای قیمت سه‌رقمی شامل تورم مینا برای شرکت‌های حفاری و کمبود احتمالی عرضه هستند. کاهش دسترسی به تامین مالی برای پروژه‌های جدید نفت و گاز همچنان یک ریسک محسوب می‌شود زیرا وام‌دهندگان بر صنایع و پروژه‌هایی متمرکز شده‌اند که همسو با عوامل محیط‌زیستی، اجتماعی و حاکمیت (ESG) هستند.

منابع:

پایگاه اطلاع‌رسانی وزارت نفت، گزارش‌های اوپک، فایننشال تایمز، اس‌پی‌گلوبال، نشریه فوربسورس انرژی

بازار فلزات

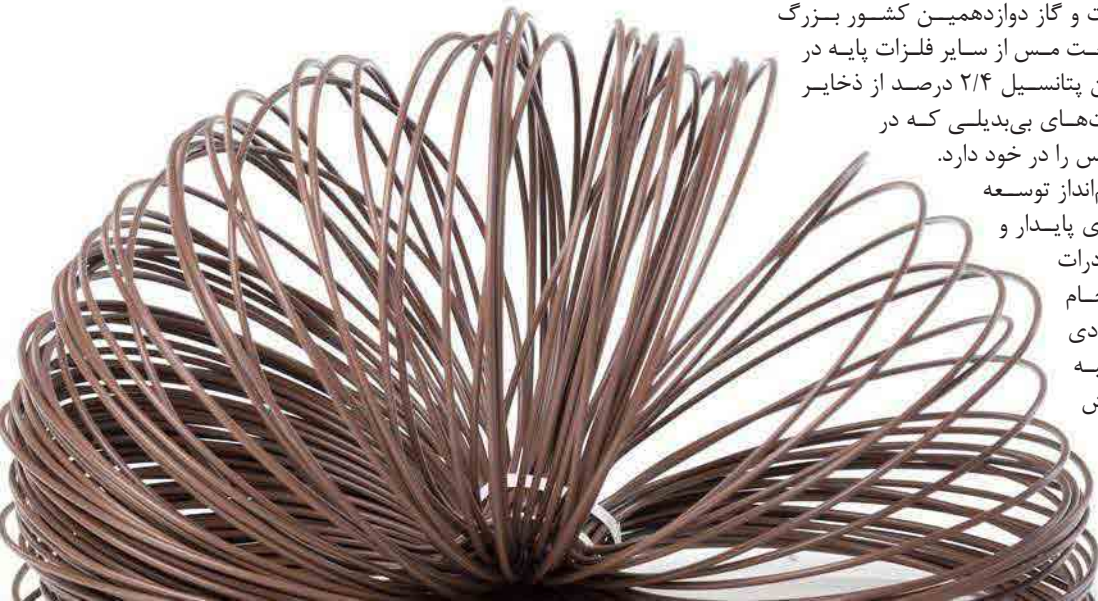
مس در بازارهای جهانی

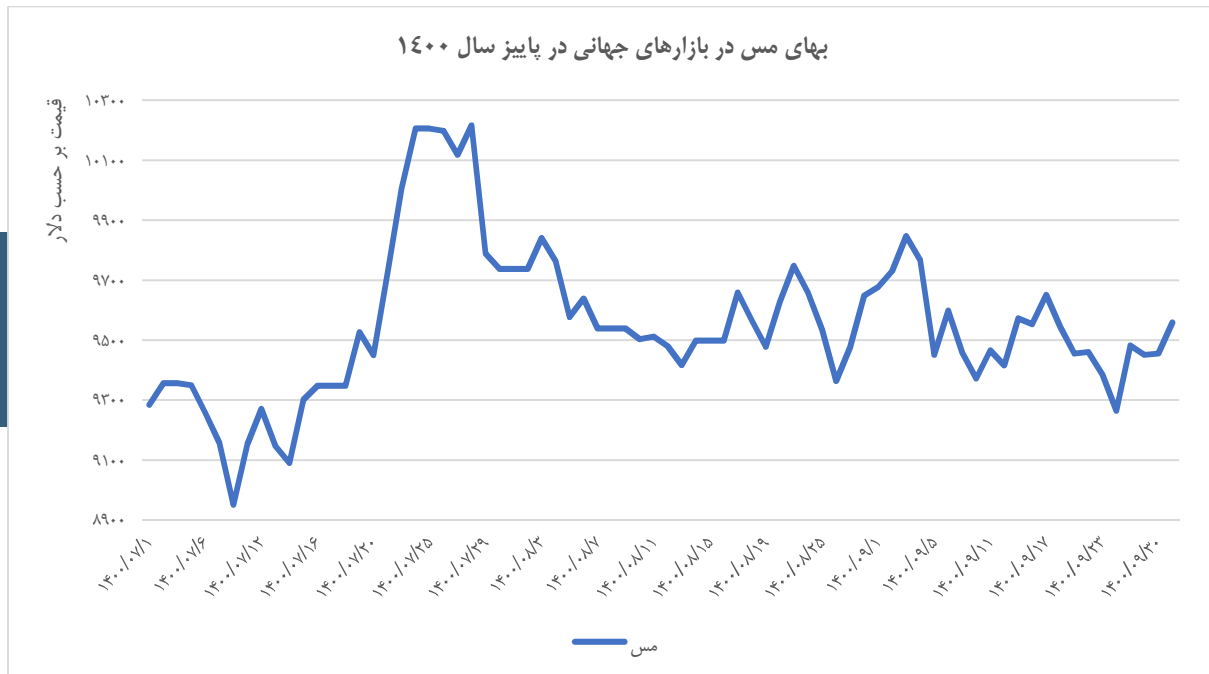
شده در دنیا و سیزدهم در آسیا را به خود اختصاص داد. بر اساس داده های بدست آمده سهم مصرف ایران در سال ۲۰۲۰ در دنیا ۰/۷ درصد و در منطقه آسیا ۰/۹ درصد بوده است. ایران با ذخیره ۳۶/۵ میلیون تنی رتبه هفتم دنیا را در زمینه داشتن ذخایر مس به خود اختصاص داده و در نظر دارد با تولید ۶۰۰ هزار تن از این فلز ارزشمند طی ۵ سال آینده به جمع ۱۰ کشور اول تولیدکننده مس دنیا بپیوندد. در ایران نیز، بزرگترین تامین کننده مس شرکت ملی صنایع مس ایران است که با سهمی معادل ۹۳ درصدی را به خود اختصاص داده است. در سال ۱۳۹۹ این شرکت با تولید ۲۷۱ هزار تن کاتد، سهم بازار ۱/۱ درصدی از ۲۳ میلیون تن کاتد تولید شده در دنیا را به نام خود به ثبت رساند. مهمترین سهامداران این شرکت را می توان سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران، شرکت های سرمایه گذاری استانی سهام عدالت، موسسه صندوق بازنشستگی شرکت ملی صنایع مس ایران و شرکت سرمایه گذاری صدر تامین را نام برد. پیش بینی می شود که در صورت تحقق برنامه های تدوین شده تولید کنسانتره مس، کاتد، اسید سولفوریک و اسید فسفریک در پایان سال ۱۴۰۴ به ترتیب به سطوح ۱،۸۱۳،۰۰۰ تن، ۴۰۰،۰۰۰ تن، ۱،۲۳۴،۷۱۸ تن و ۳۰۰،۰۰۰ تن خواهد رسید. مهمترین دلیل افزایشی شدن بهای مس در هفته های پایانی مهرماه را می توان به ظهور نگرانی هایی در زمینه عرضه مس از سوی پرو نسبت داد. درگیری میان رهبران محلی و دولت پرو شدت گرفته و باعث شده است تا برخی از افراد محلی با حمایت رهبران بومی اقدام به مسدود کردن جاده های مواصلاتی به معادن این کشور کنند. در این هفته، جاده مواصلاتی به معدن مس آنتاپاکای در اعتراض به عملکرد دولت و شرکت گلینکور با کمک مردم بومی استان اسپینار بسته شد.

بررسی گروه مطالعات بین المللی مس نشان از رشد ۴/۹ درصدی تولیدات جهانی مس در شش ماهه اول سال جاری را داشت. بزرگترین تولیدکننده مس جهان شیلی با کاهش ۱/۲ درصدی تولید در این بازه روبه رو شد. دومین تولیدکننده بزرگ مس در جهان پرو نیز شاهد بهبود تولید خود به میزان ۱۴ درصد بر مبنای سال به سال بود. اما پرو نیز در این بازه ۹ درصد کاهش را نسبت به مدت مشابه نشان داد. معدن گرسبرگ در اندونزی بر مبنای سال به سال ۶۹ درصد افزایش را نشان داد. داده ها حاکی از آن است که تولید مس پالایش شده بر مبنای سال به سال ۳/۲ درصد رشد داشته است. بزرگترین مشتری فلز سرخ صنعت برق است، چرا که این مس، بهترین و ارزانترین رسانا برای انتقال برق است. انعطاف پذیری و مقاومت در برابر وادادگی و خوردگی، مس را به ایمنترین انتقال دهنده برای ساخت سیم های برق تبدیل کرده است. آلیاژهای زیادی برای این فلز فرموله شده اند که بسیاری از آنها دارای کاربردهای مهمی هستند؛ به عنوان مثال «برنج» آلیاژ مس و روی است و «برنز» معمولاً به آلیاژهای قلع و مس گفته می شود. مصرف فلز سرخ در کشور چین در این بازه ۱/۵ درصد افزایش را نشان داد. داده ها نشان از آن دارد، که چین ۴۲۴ هزار و ۲۸۰ تن مس خام و محصولات مرتبط با آن را در ماه جولای وارد کرد که در مقایسه با ژوئن ۴۲۸ هزار و ۴۳۷ تن کاهش را نشان می داد. این فلز پر ارزش در صنعت پس از آهن و آلومینیوم، سومین فلز صنعتی پر مصرف جهان است و حدود سه چهارم مصرف این فلز برای ساختن سیم های برق، کابل های ارتباطی و الکترونیک است. فلز سرخ عنصری فلزی با ویژگی های شکل پذیری و رسانایی گرمایی و الکتریکی بالاست که پس از نقره بالاترین رسانش الکتریکی را دارد. ایران با ۵۳ میلیارد تن ذخایر معدنی در ۶۰ نوع متفاوت بدون در نظر گرفتن نفت و گاز دوازدهمین کشور بزرگ معدنی است. اما آینده صنعت مس از سایر فلزات پایه در ایران، روشن تر است. ایران پتانسیل ۲/۴ درصد از ذخایر قطعی مس جهان و ظرفیت های بی بدیلی که در عرصه استخراج و پالایش مس را در خود دارد.

از این رو ریل گذاری چشم انداز توسعه در این صنعت برای ارزآوری پایدار و

بیشتر نمودن سهم صادرات غیرنفتی کشور در حال انجام است. در سال گذشته میلادی با مصرف ۱۶۰ هزار تن، رتبه ۲۴ مصرف مس پالایش

کوتاه‌مدت با بهبود اقتصاد جهانی و افزایش تولیدات صنعتی در جهان و در بازه های بلندمدت با تغییر مسیر انرژی جهانی (در فناوری انرژی‌های تجدیدپذیر و ذخیره‌سازی باتری) با افزایش تقاضا همراه خواهد بود. تقاضای جدید برای این کامودیتی با فناوری‌های نوظهور درآمیخته است. افزایش هزینه‌های زیرساخت در طیف وسیعی از کشورها و آمریکا پتانسیل افزایشی بالاتری برای تقاضای فلز سرخ ایجاد خواهد نمود؛ پس از افزایش ۳ درصدی تولید مس تصفیه‌شده در سال ۲۰۲۰، پیش‌بینی می‌شود تولید این محصول با رشد ۴/۴ درصدی در سال ۲۰۲۱ به ۲۵ میلیون تن برسد. مهمترین دلیل این افزایش ظرفیت پالایش جدید احداث‌شده در چین بوده و قیمت‌های بالا نیز باعث افزایش نرخ فرآوری شده است. داده‌ها نشان از آن دارد که تولید مس پالایش‌شده رشدی معادل ۷ درصد را در ۲ سال آینده تجربه خواهد کرد. از این رو بدیهیست که مقداری از فشار صعودی قیمت در بازار جهانی مس نیز بگاهد. از سوی دیگر، عواملی همچون کمبود نهاده‌ها برای تولید پالایشگاه‌های چین از سال ۲۰۲۰، کمبود کنسانتره (متاثر از کاهش تولید آمریکا جنوبی)، کمبود اسیدسولفوریک و افزایش فشارهای زیست‌محیطی موجب روند افزایشی قیمت این کامودیتی باشد. پیش‌بینی‌ها نشان از آن دارد که مصرف مس تصفیه‌شده جهانی در سال ۲۰۲۱ با ۴/۴ درصد افزایش به ۲۶ میلیون تن برسد. همچنین پیش‌بینی می‌شود کل مصرف جهانی مس در سال ۲۰۲۳ به ۲۷ میلیون تن افزایش خواهد یافت.

این گروه اعلام کرده‌اند که قصد دارند توقف تولید در این معدن را ادامه‌دار کنند. این درگیری یک روز پس از آن رخ داد که دولت از ایجاد مشکل مشابهی برای معدن لاس‌بامباس MMG در این کشور جلوگیری کرد. قیمت مس در بورس فلزات لندن، روز جمعه به ۹ هزار و ۲۴۶ دلار به ازای هر تن، رشد ۱/۵ درصدی را نشان داد. بر اساس داده‌های بدست آمده قیمت مس در بازار کامکس (بورس آمریکا) در معاملات آتی هشتم اکتبر به ۴/۲۸ دلار به ازای هر پوند رسید که این رقم نسبت به بهای آن در هفته قبل، افزایش ۲/۱۶ درصدی داشت. تحلیلگران موسسه گلدمن ساکس نیز در آخرین پیش‌بینی خود با تایید بر هم خوردن توازن در بازار مس عنوان کرد: نخست روند افزایشی قیمت مس نه تنها تا انتهای امسال، بلکه تا انتهای سال ۲۰۲۵ ادامه خواهد داشت. همچنین در سی سال پیش رو برنامه‌ریزی‌ها به نحوی رقم خواهد خورد که ۱۳ درصد تامین انرژی از نفت و ۴۹ درصد از الکتریسیته خواهد بود. و دیگر اینکه در دهه پیش رو دست‌کم ۳۵ درصد خودروها در سطح جهان الکتریکی خواهند شد. که به این ترتیب، مصرف ۴ تا ۷ کیلوگرمی مس در خودروهای امروزی به بیش از ۸۹ کیلوگرم افزایش خواهد یافت. به عبارتی دیگر می‌توان گفت که نفت و مس رقبای سالیان پیش رو خواهند بود. در بیان گزارش پیش‌بینی شده است که قیمت مس در تن تا ۲۰ هزار دلار در هر تن قابل پیش‌بینی است. بر این اساس فلز سرخ به عنوان کامودیتی مهم، تقاضای قوی‌تر نسبت به گذشته خواهد داشت. که در بازه

فولاد در پاییز سال ۱۴۰۰

تجدیدنظر در روش‌ها و رویکردهای کاری مرسوم صنعت در افق ۲۰۵۰ را یادآوری می‌کند. از نظر پژوهشگران اروپایی، ویژگی بارز موج پنجم انقلاب صنعتی، سه جزء دارد که شامل تاکید بر اقتصاد چرخشی (استفاده مجدد و متعدد از منابع و مواد بازیافتی)، وابستگی به منابع پایدار انرژی و توجه به پتانسیل بالای فضای دیجیتال برای نوآوری‌های صنعتی هستند. این چارچوب موجب شده است تا برخی قوانین معمول در سطح صنایع اروپایی جای خود را به قوانینی تازه بدهند و حل مسائل انسانی به جای سودآوری صرف، محور کار قرار گیرد. فولاد نیاز به زیرساخت‌هایی پیشرو و یک محیط اقتصاد کلان پایدارتر را برای این بخش مهیا کنیم و گرنه مزیت رقابتی خود را از دست می‌دهیم. در حال حاضر صنعت فولاد در دنیا حدود ۲ میلیارد و ۳۰۰ میلیون تن (حدود) ظرفیت تولید دارد. که از این میزان، حدود یک میلیارد و ۶۰۰ یا یک میلیارد و ۸۰۰ میلیون تن (سال به سال فرق دارد) از آن ظرفیت در حال استفاده است. به عبارتی دیگر یعنی مازاد ظرفیت تولید. یعنی به شکل دیگر بسته به سال‌های مختلف ۳۰۰ تا ۴۰۰ میلیون تن قابل تخمین است. آسیا حدود ۷۲ درصد تولید فولاد جهان را داراست و حدود ۶۸ درصد آن را مصرف می‌کند که به معنی یک مازاد ۴ درصدی است. در کل آسیا، خاورمیانه حدود ۳ درصد تولید و به همین میزان مصرف دارد که این در نقطه سر به سر قرار دارد. از آنجا که ایران ۷۴ درصد کل تولید خاورمیانه را داراست بازیگری بسیار مهم در منطقه به حساب می‌آید. می‌توان گفت فقدان نگاه علمی و اقتصادی عامل کاهش بهره‌وری در بسیاری از واحدهای تولیدی صنعتی است. اقتصاد یارانه‌ای ایران و بهره‌مندی صنعت فولاد از سوبسید انرژی‌محور دیگر موضوع مورد بحث در این گفت‌وگو است. صنعت فولاد بهره‌ور با سطح بالایی از پایداری و تاب‌آوری که بتواند در تندبادهای اقتصادی و بحران‌های زیست‌محیطی دوام آورد، نقطه آرمانی تحلیلگران صنعت است. بررسی‌های حاکی از آن است که کاهش معاملات شمش و محصولات فولادی کشور در رینگ صنعتی بورس کالا و بازار آزاد خودنمایی می‌کند. شروع شش ماهه دوم با شروع سرما به تعمیق رکود مصرفی این نماد می‌انجامد و تعدیل نرخ ارز نیز رکود سرمایه‌ای در این بازار را شدت می‌بخشد. البته معاملات شمش فولاد نسبت به بازار مقاطع طولی فولادی رکود کمتری دارد؛ چرا که نوردکار حتی در شرایط رکود مصرفی نیز به‌سادگی نمی‌تواند خطوط تولید خود را متوقف کند؛ بنابراین حداقل خرید در این بازار جریان دارد. در این شرایط طرح جهش مسکن از سوی مسوولان پیگیری می‌شود؛ هرچند هنوز برای اثرگذاری این سیگنال بر بازار آزاد مقاطع طولی فولادی کشور زود است و باید منتظر این سیگنال بود.

در ترکیب آهن و کربن فولاد به دست خواهد آمد، فولاد ۲ درصد کربن و یک درصد منگنز و مقادیر کمی سیلیکون، فسفر، گوگرد و اکسیژن دارد. این آلیاژ مهم‌ترین مصالح مهندسی، ساختمانی، خودرویی، لوازم خانگی، کشتی‌های باری، تجهیزات نظامی، صنایع نفت، گاز و پتروشیمی است که قوی‌تر و ۳۵ درصد سبک‌تر از تولیدات قدیمی‌تر شده است. رشد بهای مقاطع طولی فولادی با نوسان مثبت نرخ ارز و رشد بهای جهانی شمش و محصولات فولادی تطابق دارد، اما با توجه به استمرار رکود سنگین مصرفی در بازار داخل و شروع فصل سرما که بر رکود مصرفی دامن خواهد زد، تصمیمی هیجانی تلقی می‌شود. درواقع می‌توان گفت، در حال حاضر مقاطع طولی فولادی در کف قیمت تمام‌شده تولید هستند، اما با توجه به رکود سنگین مصرفی و دشوار شدن نگهداری مقاطع در فصول سرد سال، خرید در این کف نرخ نیز چندان توجیه‌پذیر نیست و بخشی از افزایش خریدها در بازار آزاد ظرف یک هفته اخیر هیجانی و فارغ از آینده‌نگری بوده است. پدیدار شدن اینترنت اشیا یا IOT و هوشمندسازی تجهیزات و کارخانه‌ها از نشانه‌های چهارمین دوره اصلی از بدو انقلاب صنعتی است. ارائه ابزارهای مناسب برای نیروی انسانی از اهداف ایجاد کارخانه‌های هوشمند است. و این کارخانه‌ها این امکان را می‌دهند تا در سریع‌ترین زمان به دقیق‌ترین اطلاعات دسترسی داشته باشند و ثمره آن افزایش بهره‌وری ناآید. یا به عبارت دیگر هدف اصلی کارخانه هوشمند، تولید هوشمند با تجهیزات متصل (Connected Equipment) است. این هوشمندسازی می‌تواند سبب مدیریت بهتر، صرفه‌جویی در مصرف انرژی، امنیت بالاتر، انطباق‌پذیری، انعطاف‌پذیری، قابلیت خودتطبیقی، مدیریت خطرپذیری و تاب‌آوری شود. با توجه به مباحث مطرح شده با موج تازه‌ای از تحولات صنعتی، اجتماعی و انسانی شاید پنجمین انقلاب صنعتی در راه است. بررسی‌ها نشان می‌دهد، تغییر نقش صنعت و کارگران صنعتی در زندگی روزمره به‌عنوان ویژگی غالب انقلاب پنجم صنعتی باعث خواهد شد تا موج تحولات به جایی فراتر از تغییرات فناورانه در بخش‌های تولیدی و کارخانه برود و تمام ارکان جامعه از این تغییرات تاثیر بپذیرند. این موضوع پس از بررسی

تبعات بحران کووید-۱۹،
ضرورت

استراتژی فولادی‌ها در مقیاس جهانی

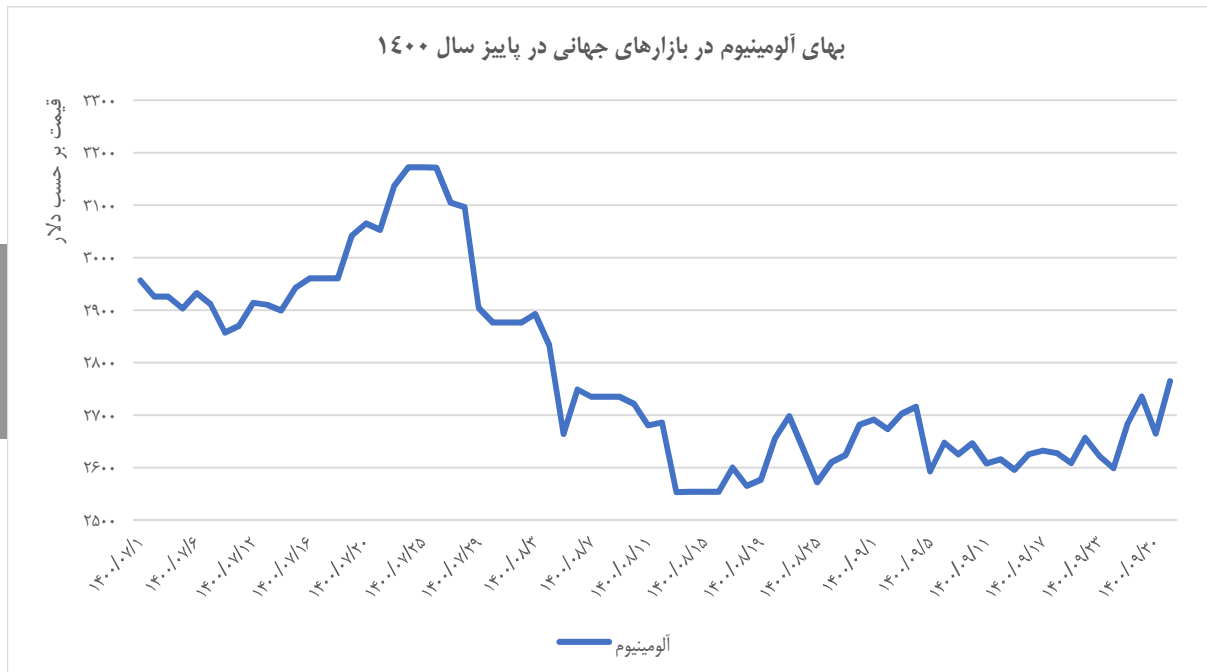
فولاد با کوره بلند اکسیژن پایه (BF-BOF) یا کوره الکتریکی که شامل قوس الکتریکی (EAF) و کوره القایی (IMF) است تولید می‌شود. BF-BOF عمدتاً از سنگ آهن، زغال سنگ و فولاد بازیافتی بهره می‌گیرد، در حالی که در روش EAF و IMF با استفاده از فولاد بازیافتی و برق انجام می‌گیرد. بسته به پیکربندی کارخانه و در دسترس بودن فولاد بازیافت شده، سایر منابع آهن فلزی مانند آهن اسفنجی (DRI) یا فلز داغ نیز می‌توانند در مسیر EAF استفاده شوند. در مجموع ۷۰٪ درصد فولاد با استفاده از روش BF-BOF تولید می‌شود. ابتدا سنگ معدن به آهن تبدیل می‌شود که به آن فلز داغ نیز گفته می‌شود. سپس آهن در BOF به فولاد تبدیل می‌شود. پس از ریخته‌گری و نورد، فولاد به صورت میلگرد، تیرآهن، کلاف، صفحه و سایر مقاطع تحویل می‌شود. مراحل فرآیند پایین‌دستی، مانند ریخته‌گری، گرمایش مجدد و نورد در روش EAF شبیه به مواردی است که در مسیر BF-BOF یافت می‌شود. حدود ۲۸٪ درصد از فولاد از طریق مسیر EAF تولید می‌شود. جدا از این دو روش از یک روش دیگر نیز برای تولید فولاد استفاده می‌شود که به آن کوره منفذ باز (OHF) گفته می‌شود که حدود ۰/۴ درصد از تولید جهانی فولاد را تشکیل می‌دهد. فرآیند OHF بسیار انرژی‌بر است و به دلیل معایب زیست محیطی و اقتصادی در حال افول است. انجمن جهانی فولاد (World Steel Association) در بروکسل بلژیک بوده و دومین دفتر آن در آوریل ۲۰۰۶ در پکن چین افتتاح شد. این انجمن نماینده تولیدکنندگان فولاد انجمن‌های ملی و منطقه‌ای صنعت فولاد و موسسات تحقیقاتی فولاد است. حدود ۸۵ درصد از تولیدکنندگان فولاد جهانی عضو این انجمن هستند. این موسسه به عنوان موسسه بین‌المللی آهن و فولاد در ۱۰ جولای ۱۹۶۷ تاسیس شد و در ۶ اکتبر ۲۰۰۸ نام خود را به انجمن جهانی فولاد تغییر داد. ۲۰ شرکت بزرگ و برتر تولیدکننده فولاد در جهان برگرفته از لیست رتبه‌بندی ۵۰ شرکت برتر تولیدکننده فولاد ۲۰۲۰ انجمن جهانی فولاد (World Steel Association) است. ۱۲ شرکت از چین، دو شرکت از ژاپن، یک شرکت از لوکزامبورگ، دو شرکت از کره جنوبی، یک شرکت از هند، یک شرکت از ایران (ایمیدرو) و یک شرکت از آمریکا است. در این میان شرکت ایمیدرو، تنها شرکت ایرانی که بر اساس بررسی‌های انجمن جهانی فولاد (World Steel Association) در میان ۲۰ شرکت برتر جهان قرار دارد با تولیدی که حاصل از تناژ ترکیبی شرکت‌های فولاد مبارکه، ذوب آهن اصفهان، فولاد خوزستان و شرکت ملی فولاد ایران است با تولید ۱۸/۹۰ میلیون تن فولاد هجدهمین تولیدکننده فولاد جهان در سال ۲۰۲۰ بوده است.

آلومینیوم از فراز تا فرود

صنعت آلومینیوم به عنوان یک صنعت انرژی‌بر در کشور با دو چالش مهم تامین برق و تامین پایدار مواد اولیه روبه‌رو است. با توجه به نبود معادن غنی بوکسیت در کشور، تهیه مواد اولیه برای واحدهای تولید شمش آلومینیوم، چالش اساسی به‌شمار می‌رود. در صورت نیافتن راهکاری برای آن، می‌تواند این صنعت را با بحرانی جدی مواجه کند. اما در نیمه آبان ماه روند کاهشی ایجاد شده در قیمت سوخت‌های فسیلی با محوریت زغال‌سنگ حرارتی در چین، از قیمت آلومینیوم کاست و زمینه تعدیل نرخ این فلز در بازارهای جهانی را فراهم نمود. هر تن آلومینیوم در بورس فلزات لندن با کاهش ۷/۶ درصدی هفتگی نرخ در معاملات فروش نقدی و تحویل فوری روبه‌رو شد و با قیمت ۲ هزار و ۴۹۰ دلار به ازای هر تن به فروش رفت. همچنین ظرف این هفته، این فلز در معاملات آتی بورس نیویورک با افت ۶/۴ درصدی قیمت روبه‌رو شد و در نهایت در روز پایانی هفته قبل با نرخ ۲ هزار و ۵۲۲ دلار به ازای هر تن مورد داد و ستد قرار گرفت. همچنان آلومینیوم در معاملات آتی با نرخی بالاتر از فروش نقدی و تحویل فوری به فروش می‌رسد که این موضوع، بیانگر انتظار معامله‌گران آن از رشد قیمتی در هفته‌های پیشروست. تعدیل بهای انرژی مهم‌ترین دلیل عقبگرد قیمتی آلومینیوم در بازارهای جهانی بود؛ اما

مهمترین مشکلات این بازار با افزایش هزینه انرژی و رشد قیمت تولید آلومینیوم در مناطق مختلف دنیا بیش از پیش شده است. که منجر به تعطیلی برخی از واحدهای تولیدی آلومینیوم شده است. قیمت آلومینیوم در بورس فلزات لندن در ۷ روز رشد ۱/۳ درصدی را تجربه کرد و به ۲ هزار و ۹۰۲ دلار به ازای هر تن رسید. آلومینیوم در معاملات آتی آمریکا در بازار کامکس وضعیتی مطلوب‌تر داشت و نرخ این محصول با رشد ۳/۱ درصدی ظرف این هفته به ۲ هزار و ۹۶۱ دلار به ازای هر تن رسید. در اواسط ماه سپتامبر بهای آلومینیوم در کامکس به ۲ هزار و ۹۷۷ دلار به ازای هر تن رسید که این رقم رکورد ۱۳ ساله قیمتی آن بود. افزایش هزینه تولید و احتمال کاهش تولید آلومینیوم به دلیل کمبود انرژی از مهم‌ترین دلایل صعود قیمتی این فلز نقره‌ای بود. چهار شرکت بزرگ آلومینای ایران، المهدی، ایرالکو و سالکو در مجموع توانستند ۲۶۰ هزار و ۶۷۹ تن شمش آلومینیوم تولید نمایند. در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته ۲۳ درصد رشد داشته است. در این مدت ۱۸ هزار و ۷۴۱ تن شمش آلومینیوم (رشد ۶۷ درصدی) در شرکت آلومینای ایران، ۷۳ هزار و ۴۹۳ تن شمش (افت ۷ درصدی) در المهدی، ۹۰ هزار و ۶۴۴ تن شمش (افت ۵ درصدی) در ایرالکو و ۷۷ هزار و ۸۰۱ تن شمش در سالکو (رشد ۲۰۶ درصدی) تولید شد.

بهای آلومینیوم در بازارهای جهانی در پاییز سال ۱۴۰۰

بر تقاضای آلومینیوم اولیه افزوده است. مصرف آلومینیوم اولیه هند در نیمه اول سال ۲۰۲۱ نسبت به مدت مشابه سال قبل ۱۹ درصد افزایش یافت و به ۹۶۶ هزار تن رسید. انتظار می‌رود میزان مصرف این فلز در نیمه دوم سال ۲۰۲۱ افزایش بیشتری داشته باشد؛ زیرا دولت هند اخیراً اقدامات محرک اقتصادی بیشتری را اعلام کرده است. در ژاپن، تقاضای آلومینیوم اولیه با افزایش ۱۳ درصدی نسبت به سال قبل به ۹۰۰ هزار تن در نیمه اول سال ۲۰۲۱ افزایش یافت که عمدتاً به دلیل افزایش استفاده از آلومینیوم در مدل‌های جدید خودرو بوده است. در ایالات متحده، مصرف آلومینیوم اولیه در نیمه اول سال ۲۰۲۱ با ۸/۹ درصد کاهش سالانه به ۲/۲ میلیون تن رسیده که این مساله به دلیل محدودیت‌های عرضه رخ داده است. به طور کلی پیش‌بینی می‌شود، مصرف جهانی آلومینیوم اولیه با افزایش ۸/۶ درصدی به ۷۰ میلیون تن در سال ۲۰۲۱ افزایش یابد.

با توجه به اینکه همچنان ریسک کمبود مجدد انرژی به دلیل رشد تقاضا با سرد شدن دمای هوا وجود دارد، امکان رشد مجدد قیمتی برای این فلز نیز دور از انتظار نیست. تامین مواد اولیه مهم‌ترین دغدغه تولید آلومینیوم در ایران است، صنایع بالادستی آلومینیوم تولیدکننده شمش و همچنین آلومینیوم جنوب با کمبود مواد اولیه مواجه هستند. همچنین می‌توان بحران برق را برای این واحدهای تولیدکننده شمش آلومینیوم پیش‌بینی نمود. سرمایه‌گذاری تنها راه حل این معزل در تولید است. البته باید اذعان کرد که در کشور صنایعی همچون فولاد و مس در تامین مواد اولیه با مشکل خاصی مواجه نیستند، زیرا معادن غنی‌ای در زمینه فولاد و مس در کشور داریم که صنایع خود را تامین می‌کنند، ولی صنعت آلومینیوم در زمینه تامین مواد اولیه خود بسیار آسیب‌پذیر است. تمام واحدهای تولیدکننده شمش آلومینیوم در کشور برای تامین مواد اولیه خود، یک واحد جازم دارند. البته شاید معادن دیگری نیز باشند که به ظرفیت مورد نظر نرسیده یا در دست اکتشاف باشند، اما در حال حاضر تنها واحدی که مواد اولیه کارخانه‌های آلومینیوم را تامین می‌کند، واحد جازم است. مصرف جهانی آلومینیوم اولیه با ۱۱ درصد افزایش سالانه به ۳۵ میلیون تن در نیمه اول سال ۲۰۲۱ رسید. این امر ناشی از افزایش سالانه ۱۳ درصدی مصرف آلومینیوم در چین، بزرگ‌ترین کشور مصرف‌کننده آلومینیوم در جهان است. افزایش هزینه‌های دولتی چین، به‌خصوص در پروژه‌های زیرساختی، به میزان قابل توجهی

چالش‌های بازار فولاد

کسب و کار در این صنعت و بازار وارد کرده است. این مرکز تاکید دارد تعدد بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های صادره از سوی ستاد تنظیم بازار موجب ایجاد بوروکراسی پیچیده و ابهام‌های متعدد در تنظیم بازار زنجیره فولاد شده و تصمیمات خلق‌الساعه و غیرکارشناسی، آینده این صنعت را با مخاطراتی روبه‌رو کرده است. بررسی آمار و اطلاعات ارائه شده از سوی شرکت بورس کالا و گمرک ایران نشان می‌دهد که بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های صادره نه تنها موجب عرضه کالا در بازار داخلی و تامین پایدار نیاز زنجیره نشده است، بلکه در برهه‌هایی قیمت فولاد و محصولات فولادی به بیش از ۱۲۰ درصد قیمت‌های جهانی نیز رسیده است. بر این مبنای این مرکز با عرضه محصولات فولادی در بورس کالا و تنظیم بازار این بخش به شکلی شفاف و بازارمحور موافق است؛ با این حال این مرکز در سند خود توصیه کرده این سیاست با ملاحظات برای آزادی بازیگران کوچک از این قانون به تصویب برسد.

مرکز پژوهش‌های مجلس با ارزیابی طرح نمایندگان مجلس برای تنظیم بازار زنجیره فولاد، مشکل عمده این شیوه از تنظیم‌گری را الزام همه بازیگران فولادساز به عرضه محصولات خود به بورس کالا عنوان کرده است. توسعه صنعت فولاد در دنیا یکی از شاخص‌های مهم صنعتی بودن کشورهاست. در حال حاضر چین بزرگ‌ترین تولیدکننده (سهام ۵۳ درصدی) و مصرف‌کننده (سهام ۵۱ درصدی) فولاد جهان است و نقش تعیین‌کننده‌ای در بازار فولاد دنیا دارد. ایران نیز در جایگاه دهمین تولیدکننده بزرگ فولاد دنیا قرار گرفته است به طوری که در سال ۱۳۹۹ بیش از ۳۰ میلیون تن فولاد تولید کرده و بر اساس پیش‌بینی‌های انجام شده این میزان در سال ۱۴۰۰ به بیش از ۳۲ میلیون تن خواهد رسید. اما مسائلی نظیر تنظیم بازار و نبود سرمایه‌گذاری در تولید و فرآوری سنگ آهن و گندله که نیازمند میلیاردها دلار سرمایه‌گذاری است، صدور بخشنامه‌های مخالف ضربه بدی به فضای

سیاه و سفید بازار سرب و روی در ابعاد جهانی و داخلی

روی از جمله فلزات پرکاربرد و نسبتاً فراوانی است که عمده‌ترین کاربرد آن برای گالوانیزه کردن است. ایران گرچه از نظر ذخایر روی جایگاه ویژه‌ای دارد اما تنها یک درصد از تولیدات کل جهان را بر عهده دارد. عمده تولیدات روی پس از مصارف داخلی، صادر می‌شود و این امر میزان حساسیت تولیدکنندگان روی به نوسانات نرخ ارز و نرخ محصول در بازارهای جهانی را شدت می‌بخشد. با توجه به مشکلات به وجود آمده بر سر پاندمی کرونا این بازار درگیر فراز و فرودهایی بسیاری بود اما در نتیجه رشد قیمت جهانی روی رخ داده است، شرکت‌های تولیدکننده این محصول بیش از پیش مورد توجه بازار قرار گرفته‌اند، به‌خصوص آنها که ذخایر بالایی در انبارهای خود نگهداری کرده‌اند. در حال حاضر قیمت جهانی روی به نزدیک ۳ هزار و ۸۰۰ دلار رسیده است. بالاترین قیمتی که از سال ۲۰۰۷ به این سو این فلز به خود دیده است. نیراستار شرکت فلزات بلژیکی هلندی اعلام کرد میزان تولید سه واحد ذوب روی خود در اروپا را به دلیل افزایش قیمت برق تا ۵۰ درصد کاهش می‌دهد و به دنبال آن قیمت روی روز چهارشنبه گذشته در شانگهای به بالاترین سطح خود در ۱۴ سال گذشته رسید و در لندن نیز به بالاترین سطح خود در بیش از سه سال و نیم گذشته رسید. شرکت Nyrstar دومین تولیدکننده بزرگ روی و یکی از بزرگ‌ترین شرکت‌های ذوب روی در جهان است و در سراسر شمال اروپا، ایالات متحده و استرالیا فعالیت می‌کند. شرکت ذوب روی اصفهان مانند دیگر شرکت‌های سرب و روی فروش منظمی ندارد و شرکت هر ماه باتوجه به شرایط صادرات و نرخ‌های جهانی محصولات خود را به فروش می‌رساند. در حالی که مقدار تولید در ماه‌های گذشته در سطح تقریباً ثابتی بوده، شرکت برخلاف ماه‌های گذشته که کالای تولیدی را نمی‌فروخت، در مرداد و شهریور اقدام به فروش کالا از محل موجودی خود کرده است.

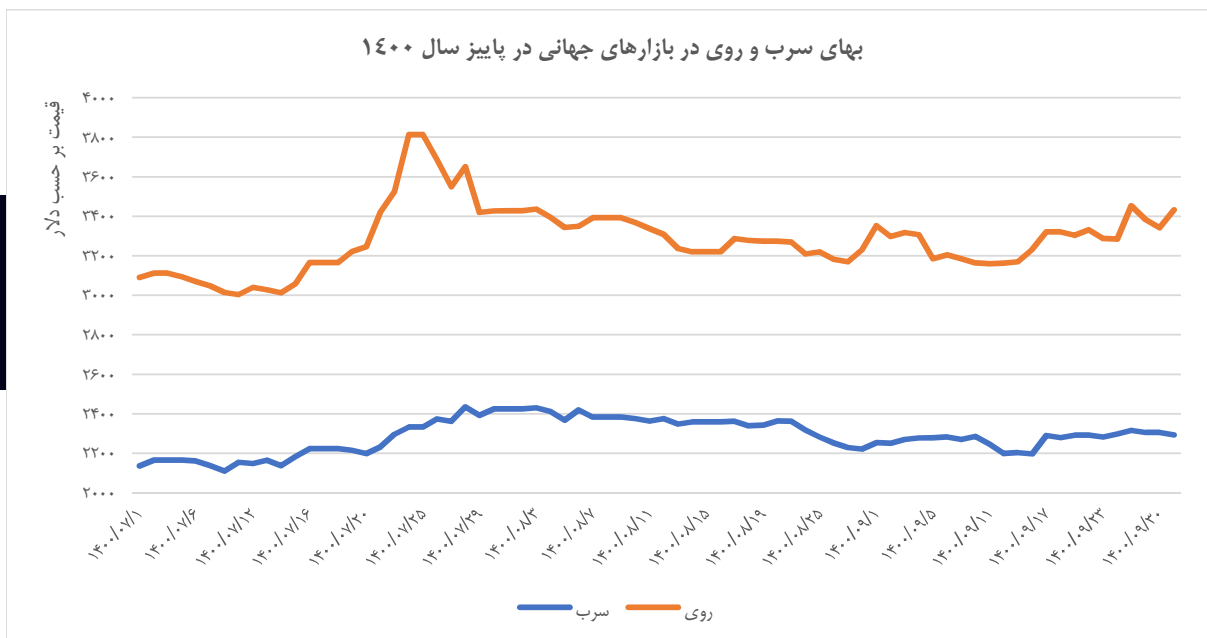

افق ۱۴۲۰ که از اوایل سال ۹۷ با مدیریت سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران وارد دستور کار فعالان بخش خصوصی شده بود دوباره در سال ۱۴۰۰ مورد بازبینی قرار گرفت.

در این برنامه برای کمی‌سازی اهداف کلان صنعت سرب و روی برای افق سال ۱۴۲۰، اطلاعات و داده‌های مربوط به نرم‌های جهانی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته و با در نظر گرفتن مقادیر متوسط مصرف سرانه و همچنین نسبت ذخایر به استخراج جهانی، افزایش سه برابری تولید روی در افق سال ۱۴۲۰، هدف‌گذاری شده است. به گونه‌ای که تولید شمش روی از حدود ۲۰۰ هزار تن فعلی به بیش از ۶۰۰ هزار تن در افق چشم‌انداز افزایش یابد.

شرکت فرآوری مواد معدنی ایران که طی ماه‌های تیر و مرداد فروش محسوسی نداشت، در شهریور ماه توانست به مبلغ فروش ۲۱ میلیارد تومانی برسد که بیشترین فروش ماهانه شرکت در سال جاری محسوب می‌شود. فروش شرکت کالسیمین در تابستان امسال با رشد مختصر ۲ درصدی نسبت به بهار به ۵۸۳ میلیارد تومان رسید. این رقم ۳۳ درصد بیش از تابستان ۹۹ بوده است. شرکت ملی سرب و روی ایران در شهریور ۱۳۸۳ تن تولید داشته است، در حالی که آمارها نشان می‌دهد، میانگین تولید ماهانه سال‌های ۹۸ و ۹۹ نیز به ترتیب ۱۲۰۰ و ۱۲۴۹ تن بوده است. فسرب مانند سایر شرکت‌های سرب و روی فروش منظمی ندارد. در شهریور ۱۱۸۱ تن و در مرداد ۱۱۷۱ تن شمش سرب و روی فروخته است. میانگین فروش ماهانه شمش سرب و روی شرکت در سال ۹۹، معادل ۹۴۸۷ تن بوده است. موجودی انبار شمش روی و سرب شرکت در پایان شهریورماه به ترتیب در حدود ۱۵۶۰ و ۹۴۹ تن ارزیابی شده است. این شرکت در شهریور ماه ۱۰۷ میلیارد فروش ثبت کرده و جمع فروش ۶ ماهه ۵۶۷ میلیارد شده است، در حالی که شرکت در کل سال مالی قبل ۷۴۱ میلیارد فروش داشته است. میزان فروش محصولات سرب و روی این ماه ۲۵۶۹ تن بوده و در مقام مقایسه باید گفت در سال گذشته مجموعاً ۳۷ هزار تن فروخته است. جمع فروش ۶ ماهه این شرکت به ۱۸/۹ هزار تن رسیده است. تدوین طرح جامع صنعت سرب و روی کشور با چشم‌انداز

منابع:

بازار فلزات ایران، سازمان بورس، مس پرس

بازار سرمایه

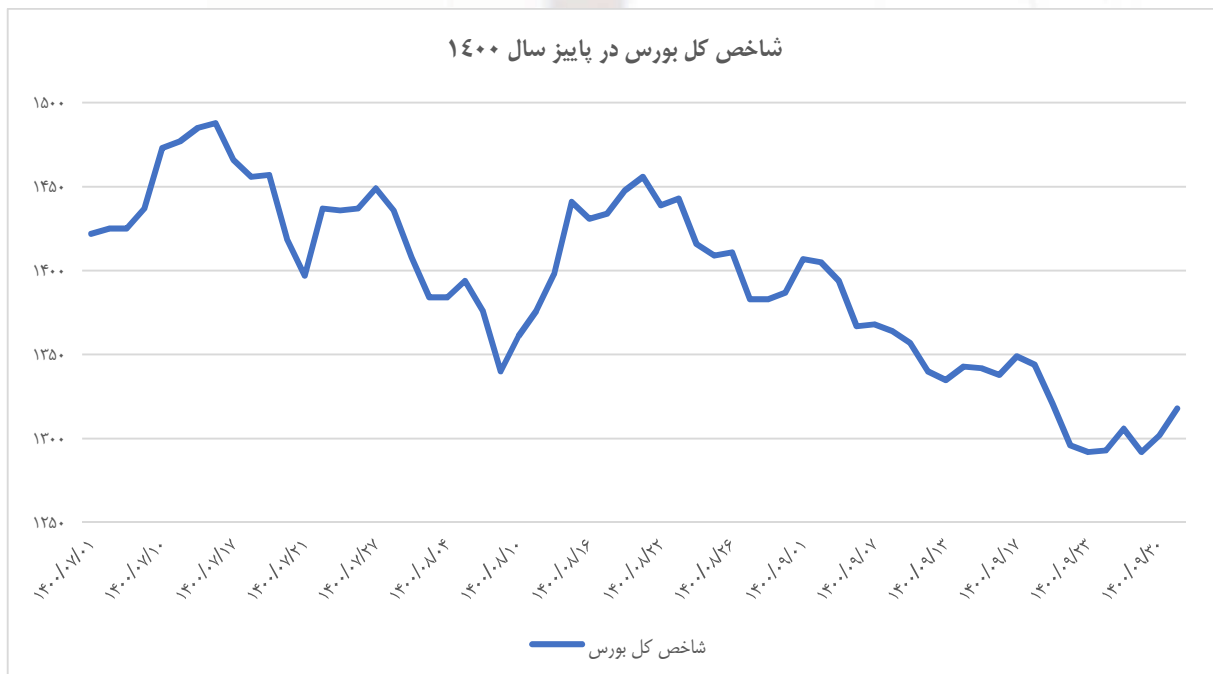
بورس درشش ماهه اول سال

بورس در نیمه اول سال ۱۴۰۰ حدود ۶ درصد بازدهی داشت که نسبت به بازارهای دیگر عملکردی ضعیف تری را نشان داد. تحلیلگران عنوان داشتند که بیش‌واکنشی بورس‌بازان به تحولات غیراقتصادی و بیم از افت نرخ دلار از مهم‌ترین دلایل جاماندگی سهام از دیگر گزینه‌های سرمایه‌گذاری بود. اولین هفته بورس نیز شرایط این بازار مناسب نبود در اولین هفته از مهر سهامداران خرد برای چهارمین هفته پیاپی فروش را برنامه داشتند و در مجموع دادوستدهای در این بازه، خالص فروش ۳ هزار و ۲۸۲ میلیارد تومانی را رقم زدند. بر این اساس در مجموع چهار هفته منتهی به هفته اول مهر ۷۸۴۰ میلیارد تومان سرمایه حقیقی از گردونه معاملات سهام خارج شده که ۱۶۲۰ میلیارد تومانی آن راهی صندوق‌های معامله‌پذیر شده و به نظر می‌رسد مابقی آن در انتظار فرصتی مناسب برای ورود مجدد به بازار سهام است. از این رو به شکلی دیگر می‌توان این موضوع را بررسی کرد که شاخص کل بورس ضمن ثبت منفی‌ترین عملکرد هفتگی از آبان ۹۹، از سقف اخیر خود بیش از ۱۰ درصد فاصله گرفت تا بر اساس تعاریف موجود در ادبیات بازارهای مالی وارد فاز اصلاحی شود. در اولین هفته مهر بورس با روند کاهشی، بیش از ۱۰ درصد از سقف پیشین خود فاصله گرفت.

در بازارها باید به دنبال نوسان گیری نبود. نوسان گیری یا سفته بازی در بازار از ثبات آن می‌کاهد و موجب ضرر زیان برای تمامی فعالان آن عرصه خواهد شد. در پایان هفته دوم مهرماه و با پیشروی حدود نیم درصدی، شاخص کل بورس این شاخص یک میلیون و ۴۸۴ هزار واحد رسید. هفته سوم رشد ۳/۶ درصدی در این بازار رقم خورد و شاخص کل رشد بیش از ۱۰۰ هزار واحدی نسبت به ابتدای مهرماه را به ثبت رساند. اما در آخرین روز از هفته سوم عقب‌نشینی انتظارات تورمی سبب شد مجدداً جوی کاهشی بر بازار دارایی‌ها حاکم شود. بورس تهران که دو هفته ابتدایی مهرماه را پر قدرت آغاز کرده بود، طی دادوستدهای هفته سوم شاهد عقب‌نشینی ۶/۱ درصدی نماگر اصلی خود بود تا عمده رشد کسب‌شده در این ماه تبخیر شود.

تا بر اساس تعاریف موجود در ادبیات بازارهای مالی فاز اصلاحی شده بود، روز چهارشنبه متأثر از رشد قیمت نفت و گاز در بازار جهانی و صعود نرخ ارز شاهد تقویت تقاضا در بخشی از بازار بود. به این ترتیب بیشترین افزایش داماسنج تالار شیشه‌ای در ۷ روز کاری ابتدای مهر رقم خورد. اخبار و شایعات معمولاً تأثیر زیادی بر تصمیماتی که می‌گیریم، دارند. این موضوع درباره بازارهای سرمایه‌گذاری نیز صدق می‌کند. اگر همزمان با شروع معاملات سری به شبکه‌های اجتماعی زده باشید، خبرهای پرمخاطبی را مشاهده می‌کنید که برخی موثق هستند و برخی دیگر از شایعات نشأت می‌گیرند. دنبال کردن این اخبار به معاملات احساسی در بازارها دامن می‌زند، و در نهایت منجر به تصمیم‌گیری‌های غیر عاقلانه و احساسی می‌شود. تحلیلگران ارشد در بازارهای مالی همواره به این نکته اشاره می‌نمایند که

شاخص کل بورس در پاییز سال ۱۴۰۰

سیزدهمین سکاندار بورس و اوراق بهادار تهران

THE THIRTEENTH HELMSMAN OF THE STOCK EXCHANGE AND TEHRAN SECURITIES

تا بورس‌بازان بین خرید یا فروش سهام سردرگم باشند؟ اینها سوالاتی است که شاید ذهن تمام فعالان بازار سهام را درگیر کرده باشد. به نظر می‌رسد بازی در زمین سوخته بورس، عدم قطعیت در متغیرهای غیراقتصادی و تناقض اخبار مربوط به آن، بیش‌واکنشی بورس‌بازان به رویدادهای اثرگذار بر سهام و ترس آنها از جاماندن از سود دیگر گزینه‌های سرمایه‌گذاری مهم‌ترین دلیل شرایط ناپایدار بورس و جابه‌جایی سهامداران از موقعیت خرید به فروش یا بالعکس است. یک روز بورس‌بازان شاهد رشد میانگین وزنی قیمت سهام هستند و روز دیگر بدون رخ دادن دلیلی خاص یا خبری جدید، روندی عکس روز قبل بر بازار حاکم می‌شود. دیروز نیز شاخص کل بورس تهران با تبعیت از همین الگوی تکراری، تصمیم به رشد گرفت و با افزایش ۰/۸۷ درصدی تا محدوده یک میلیون و ۴۴۹ هزار واحد پیش رفت. سهامداران حقیقی نیز که در روزهای گذشته، دست به ماشه فروش شده بودند در این روز کمی عقب نشستند و کمی در سمت خرید سهام نیز به فعالیت پرداختند، اما دلیل ناپایداری هوا در بورس تهران چیست؟ چه متغیرهایی سبب شده تا بورس‌بازان بین خرید یا فروش سهام سردرگم باشند؟ این شرایط تا چه زمانی ادامه خواهد یافت؟ سوالاتی که شاید ذهن تمامی فعالان بازار را به خود درگیر کرده باشد. اما اگر نگاهی به سال گذشته این بازار داشته باشیم شرایط فعلی را بسیار منطقی خواهیم یافت. این بازار پس از ابرنوسان‌های سال گذشته، تازه به مسیر صعودی بازگشته بود که دوباره شرایط تغییر کرد و با ورود به فاز اصلاحی، حالا روزهای کم‌رغمی را سپری می‌کند. اما این نوسان‌ها نسبت به مقادیر سال گذشته بسیار ملایم است. اما شرایط فعلی نیز حمایت از بازار را طلب می‌نماید. حمایت از بورس را به‌طور کلی می‌توان در دو مدل جای داد. نوع رایج حمایت از بورس که البته طی سال‌های اخیر بارها آزموده شده است، تزریق پول، تعریف معاملات دستوری برای حقوقی‌ها و کاهش نرخ بهره برای افزایش جذابیت بورس است. روشی که درس خود را در سال‌های اخیر به ویژه در ابرنوسان ۹۹ پس داده است. خبرگان بورسی اما حمایت را به شکلی دیگر معنا می‌کنند. آنها معتقدند سیاستگذار با پول‌پاشی و دستکاری متغیرهای اثرگذار نمی‌تواند سرمایه‌گذاران یک

محمدعلی دهقان دهنوی در سازمان بورس و اوراق بهادار تهران بعد از ۸ ماه سکان بورس را به مجید عشقی تحویل داد. از این رو مجید عشقی به عنوان سیزدهمین سکاندار بورس معرفی شد. اما تفاوت این سکانداری با سکانداران قبلی این است که این بار حدود ۵۰ میلیون مسافر بر روی کشتی بورس منتظر سیاستگذاری‌های عشقی هستند. با توجه به مشکلات پیش روی این بازار ذینفعان انتظار دارند تا ریاست بورس و اوراق بهادار تهران با شناسایی چالش‌های موجود نسخه بهتر یا کم‌نوسان تری را برای این بازار بیچند. کارشناسان این عرصه معتقدند که با حذف محدودیت‌های معاملاتی همچون دامنه نوسان و حجم مینا، مبارزه با قیمت‌گذاری دستوری، جلوگیری از اعمال سلیقه‌ای قوانین، توسعه بازار بدهی، گسترش جعبه ابزار بورس، تلاش برای بهبود نقدشوندگی، کارآیی و شفافیت اطلاعاتی بازار سرمایه، توسعه زیرساخت‌ها و رفع مشکلات مربوط به هسته معاملاتی، پرهیز از اجرای خلق‌الساعه قوانین، کاهش بوروکراسی اداری و تسهیل مجوزدهی و تعمیق بازار می‌توان به نوعی چراغ‌های خاموش شده را به نفع ذینفعان روشن نمود. بر این اساس شورای عالی بورس نیز در جلسه ای مأموریت اصلی مجید عشقی به‌عنوان رئیس جدید سازمان بورس و اوراق بهادار را چنین عنوان نمود: حذف محدودیت‌هایی چون دامنه نوسان، مبارزه با قیمت‌گذاری دستوری، جلوگیری از اعمال سلیقه‌ای قوانین، توسعه بازار بدهی، گسترش جعبه ابزار، تلاش برای بهبود نقدشوندگی و شفافیت اطلاعاتی. هفته چهارم مهرماه نیز روندی مشابه به روزهای قبل داشت اولین روز از هفته چهارم توفانی آغاز شد و رشد ۲/۸۷ درصدی داغ‌ترین روز تالار شیشه‌ای را رقم زد. اما این روند در ادامه روند کاهشی را دنبال نمود. در نهایت پرونده بورس تهران در اولین ماه از پاییز ۱۴۰۰ با رشد ۳/۶ درصدی نماگر اصلی این بازار و صدرنشینی آن نسبت به دیگر رقبای بسته شد؛ جایی که دلار آزاد با عقب‌نشینی ۰/۶ درصدی مواجه شد و سکه نیز به افت ۱/۵ درصدی تن داد. ظاهر و باطن تالار شیشه‌ای اما در این ماه کاملاً متفاوت بود و به سبب کاهش قیمت اکثر سهام‌ها شاهد عقب‌گرد ۴/۴ درصدی نماگر هم‌وزن بودیم. این روزها بسیار از تحلیل‌گران به دنبال دلایل ناپایداری جو بازار سهام هستند چه عواملی موجب می‌شود

بازار را مورد حمایت خود قرار دهد، بلکه حذف دامنه نوسان، رفع قیمت‌گذاری دستوری، تنوع بخشی به جعبه ابزار بورس و امثال آن است که می‌تواند واژه حمایت از بازار سهام را معنا کند. در آبان ماه و در هفته اول آن نیز روند کاهشی سهام ادامه یافت، اماگر اصلی کاهش حدود ۳ درصدی را تجربه نمود تا بار دیگر ابرکنال ۱/۴ میلیون واحد را از دست بدهد. داده‌ها حاکی از آن است حدود ۹۰ درصد از سرمایه‌های حقیقی وارد شده به گردونه معاملات سهام طی ۵ ماه نخست سال ۹۹، پس از آغاز تخلیه حباب تا مقطع کنونی از بازار خارج شده است. رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار در این خصوص طی دو برنامه زنده تلویزیونی و رادیویی پاسخگوی مطالبات سهامداران شد. وی با درباره علت نوسانات ناپایدار بورس، پشت‌پرده فروش اوراق و اثر آن بر بورس، اطمینان به سهامداران مبنی حمایت دولت از بازار و برنامه سازمان بورس برای ثبات بازار سرمایه ایراد سخن نمود، و به سهامداران اطمینان داد که شرایط بازار با سال گذشته متفاوت و از نظر بنیادی خوب است. وی تصریح نمود که می‌دانیم که در حال حاضر سهامداران نگران سرمایه‌های خود هستند اما ما اطمینان می‌دهیم قرار نیست بازار مانند اتفاقی که در سال گذشته افتاد، ریزش داشته باشد. عشقی اما با بادآوری این نکته که رشد سریع و شارپی برای بازار «سم» است، تلویحا به سهامداران گفت که انتظار نداشته باشند بازار مانند اواخر سال ۹۸ و اوایل سال ۹۹ رشد بدون وقفه داشته باشد و آن دوران تکرار نخواهد شد. طرح مجلس برای بازار سرمایه در اسفند ماه که با اعتراض فعالان و کارشناسان حوزه بورس همراه بود انجامش، آرامش بازار را از بین برد؛ دردی از سهامداران خرد دوا نکرد و نشان داد که در بورس نباید دخالت کرد، برخی از فعالان عنوان نمودند که در راستای تصفیه حساب‌های سیاسی با دولت دوازدهم ضربه اصلی را سهامداران خوردند و صدای انتقاد و اعتراضشان هم به گوش کسی نرسید. طرحی که یکی از مدافعان آن در صحن علنی مجلس و در دفاع از آن اعلام کرد که «۱۵۰ هزار میلیارد تومان سرمایه ملت در این بازار از بین رفت.» ناصر موسوی لارگانی، عضو کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی که قبلا بیان کرده بود: «مردم با ترغیب رئیس‌جمهوری و برخی از مسوولان سرمایه‌های خود را وارد بازار سرمایه کردند» دیروز در صحن علنی مجلس و در دفاع از طرح تحقیق و تفحص از سازمان بورس بیان کرد که «باید علل وضعیت نابسامان بازار مشخص شود. دست انداختن در سرمایه مردم برای تامین کسری بودجه، نقش حقوقی‌ها و شرکت‌های کاغذی و کارگزاری‌ها و تمام این موارد باید مشخص شود.» هرچند که پارسال و در زمان مطرح شدن زمره‌های انجام تحقیق و تفحص از سازمان بورس، فعالان و کارشناسان این حوزه، این اقدام را سیاسی و جناحی خواندند و بیان کردند که دخالت در سازوکار بورس و سرمایه‌های مردم است اما لارگانی که از مدافعان سرسخت این تحقیق و تفحص است، دلایل خود را برای انجام این کار داشته و دارد. در پایان دومین هفته آبان ماه بورس تهران با ثبت رشد ۰/۳ درصدی بار دیگر برای ورود به ابرکنال ۱/۴ میلیون واحد آماده شد. ورود قیمت سهام به مدار صعودی در حالی صورت می‌پذیرد که در حوزه ارزش معاملات، به جز بارقه‌های امید در روز چهارشنبه، تحول مهم مثبتی مشاهده نمی‌شود. در حوزه بنیادی نیز، تداوم چسبندگی نرخ ارز در سطوح کنونی در کنار فضای مطلوب قیمت‌های جهانی و ارزش‌گذاری معقول کلیت بازار زمینه‌ساز توقف افت قیمت‌ها و سنگینی کفه عرضه و تقاضا به نفع خریداران شده است.

در این بازه از مجموع ۳۴۶ نماد معامله شده، قیمت پایانی ۳۳۸ سهم معادل ۹۸ درصد از کل نمادهای دادوستد شده مثبت بود. در مقابل ۵ سهم (فقط یک درصد از کل نمادهای مجاز به معامله) در سطوح منفی دادوستد شدند. (از این میان ۴ نماد مربوط به سهام عدالت شرکت‌های سرمایه‌گذاری استانی بود) در این بازار همچنین ۱۴۶ نماد (۴۲ درصد) صف خریدی به ارزش ۶۳۳ میلیارد تومان داشتند اما در مقابل تنها صف فروش در ۶ نماد بورسی (۲ درصد) به ارزش ۵۴ میلیارد تومان شکل گرفت. در فرابورس ایران اما در روزی که آیفکس رشد ۲/۵۶ درصدی را ثبت کرد، ۱۳۸ نماد معامله شدند که در این میان قیمت ۱۳۷ سهم (۹۹ درصد) مثبت و یک سهم (کمتر از یک درصد) منفی بود. در این بازار ۶۶ نماد (۴۸ درصد) صف خریدی به ارزش ۹۲ میلیارد تومان تشکیل دادند و در مقابل شاهد شکل‌گیری صف فروش در یک نماد بورسی (یک درصد) به ارزش ۸۱۸ میلیون تومان بودیم. در این روز خالص خرید حقیقی به میزان ۳۶۸ میلیارد تومان مثبت بود که در مقایسه با میانگین منفی یک ماه گذشته افزایشی قابل توجه را نشان می‌دهد. گفتنی است، در این روز صنایع شیمیایی، فرآورده‌های نفتی و چند رشته‌ای صنعتی بیشترین میزان ورود پول حقیقی را داشتند. حال یک سال یک فصل از وعده‌های مسوولین در خصوص تغییر رفتار بورس می‌گذرد و سرمایه‌گذاران هر روز در انتظار چرخش مسیر قیمت‌ها در تالار شیشه‌ای هستند و روند نزولی بازار سهام ادامه دارد. و به نظر می‌رسد از متولیان بازار نباید انتظاری به جز حمایت‌های کلامی داشت. حمایتی‌هایی که برخی اوقات زیر بار فشارهای ناشی از اعتراضات به اوج خود می‌رسد و برای چند روزی نمای بازار را سبز می‌کند اما مجدداً روز از نو و روزی از نو. گلابه‌های سهامداران و توصیه کارشناسان نیز به‌جایی نمی‌رسد. کارشناسانی که چندسالی است از چالش‌های موجود در قوانین معاملاتی بورس تهران سخن می‌گویند و تاکید زیادی بر حذف دامنه نوسان و لغو قیمت‌گذاری دستوری اعمال شده بر صنایع بورسی دارند. شاید به همین دلیل است که بعضاً و در برش‌های زمانی مختلف، سیاستگذار مخالفت علنی خود را با این محدودیت‌های صف‌ساز اعلام می‌کند اما برنامه‌های مدون برای رفع آن ارائه نمی‌دهد. در پایان آبان ماه این بازار نوعی از رخوت را به نمایش گذاشت، بازار سهام در طول هفته‌های اخیر تا حد زیادی تحت‌تاثیر مداخلات نابهنگام دولتی قرار گرفت. بی‌اعتنایی به رفتار بازار در ابعاد جهانی و رشد قیمت دلار، دغدغه خود در خصوص بهبود وضعیت بازار را به نحوی دیگر به نمایش گذاشته است.

روند کاهشی در پایان آبان سریال ادامه‌دار خروج پول حقیقی از این بازار را همچنان نشان داد. تحلیلگران معتقد بودند که ریزش بازار سهام در هفته پایانی آبان و هفته اول آذر ماه ناشی از منفی شدن بازار جهانی بود که آن‌هم به دلیل ترس از موج جدید کرونای آفریقایی به وجود آمد. از سوی دیگر ۶۰ درصد بازار ما هم کامودیتی‌محور است و ریزش قیمت‌های جهانی باعث شده که سهام آنها منفی شود، اما دلیل منفی شدن بقیه بازار این است که موج هیجان منفی ۶۰ درصد کامودیتی به بقیه بازار هم سرایت کرد تا در نهایت شاهد افت قابل توجه میانگین وزنی قیمت‌ها در بازار سهام باشیم. در پایان دهمین روز از آبان نیز رفتاری مشابه دو ماه و ۱۰ روز گذشته را داشتیم و شاهد بیشترین خروج پول حقیقی نیز از بازار بودیم. همه دغدغه

فعالان بورسی در این روزها پایان سرخپوشی شاخص بورس است اما امیدی به پایان ندارند. آبان ماه، حمایت‌های کلامی بازار را در بر گرفته بود و حتی محسن رضائی، معاون اقتصادی رئیس‌جمهور چندین بار بر لزوم تقویت بازار سرمایه تاکید کرد و گفته بود در آذرماه خبرهای خوش بورسی در راه است. با این حال شاخص بورس که روزهای بی‌شماری است خیز جدی برای صعود برداشته، حالا به میانه کانال ۱/۳ میلیون واحد نیز نزدیک شده است. این وضعیت گرچه برای سرمایه‌گذاران بورسی خوشایند نیست اما برخی تحلیل‌ها از احتمال ورود پول‌های هوشمند به این بازار سخن می‌گویند. به اعتقاد این دسته از کارشناسان، جذابیت قیمت سهام در کنار اخبار نهانی مرتبط با حوزه‌های اقتصادی و بین‌المللی می‌تواند سرعت ورود پول‌های بزرگ به بازار سرمایه را افزایش دهد تا ناجی بازار شود. در پایان هفته دوم آذرماه بازار سهام یک هفته منفی دیگر را پشت سر گذاشت تا با افت ۳/۹ درصدی شاخص کل، عمر دوره رکود فعلی بازار به یک ماه نزدیک شود. به این ترتیب، دامسنج بورس دوباره در کانال ۱/۳ میلیون واحدی با حمایت‌های نموداری مهم خود درگیر شده است؛ حمایت‌هایی که در چند ماه گذشته به طور منسجمی مانع فرو افتادن شاخص به کانال پایین‌تر شدند. ارزش معاملات خرد روزانه سهام نیز با ورود به کانال ۳ هزار میلیارد تومانی در حداقل میزان خود از خردادماه تاکنون قرار گرفت. یکی از عوامل تعیین‌کننده مسیر بورس همواره جهت‌گیری دلار در بازار آزاد بوده است. رفتار پاییزه بازار سهام اما از واگرایی این دو خبر می‌دهد. یکی از عوامل موثر بر این رفتار متناقض وجود رکود عمیق و لیست بلند بالایی از ابهامات و نگرانی‌ها است. با این حال به نظر می‌رسد در صورتی که مسیر فعلی کاهش ارزش ریال ادامه یابد، زمینه واکنش بازار در کوتاه مدت فراهم خواهد شد؛ واکنشی که معمولاً به صورت غیرمترقبه و مقارن با اوج بدبینی در میان سرمایه‌گذاران روی می‌دهد. سایه رکود فرسایشی همچنان بر سر بازار سهام سنگینی می‌کند و در همین حال کارشناسان و تحلیلگران بورسی پیش‌بینی می‌کنند این روند در هفته جاری هم ادامه داشته باشد. خروجی نشست اخیر برای احیای برجام و جزئیات لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ مهم‌ترین فاکتورهایی هستند که به عقیده کارشناسان می‌توانند روند معاملات بازار را مشخص کنند.

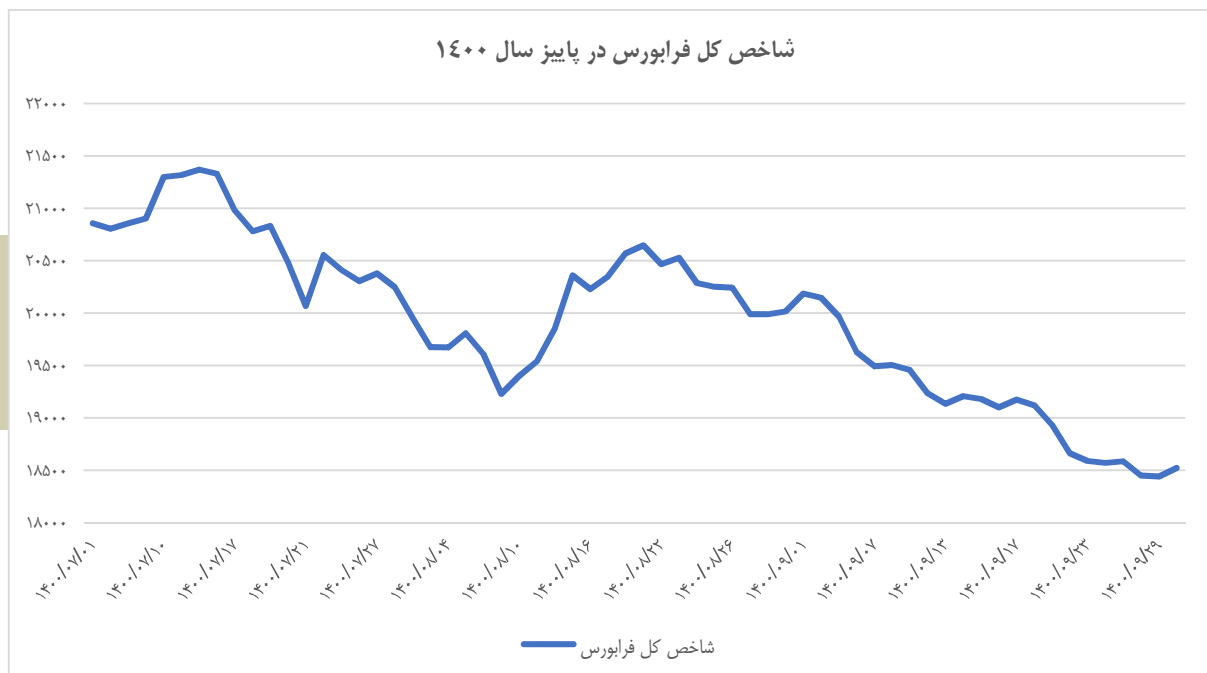
روند کاهشی در پایان آبان سریال ادامه‌دار خروج پول حقیقی از این بازار را همچنان نشان داد. تحلیلگران معتقد بودند که ریزش بازار سهام در هفته پایانی آبان و هفته اول آذر ماه ناشی از منفی شدن بازار جهانی بود که آن‌هم به دلیل ترس از موج جدید کرونای آفریقایی به وجود آمد. از سوی دیگر ۶۰ درصد بازار ما هم کامودیتی‌محور است و ریزش قیمت‌های جهانی باعث شده که سهام آنها منفی شود، اما دلیل منفی شدن بقیه بازار این است که موج هیجان منفی ۶۰ درصد کامودیتی به بقیه بازار هم سرایت کرد تا در نهایت شاهد افت قابل توجه میانگین وزنی قیمت‌ها در بازار سهام باشیم. در پایان دهمین روز از آبان نیز رفتاری مشابه دو ماه و ۱۰ روز گذشته را داشتیم و شاهد بیشترین خروج پول حقیقی نیز از بازار بودیم. همه دغدغه

مثبت اهالی بازار به تصویب این بسته حمایتی ارتباط دادند، اما اغلب کارشناسان معتقدند اثر این حمایت‌ها موقتی است و رونق پایدار بازار مستلزم رفع محدودیت‌ها و ایجاد مکانیزم‌هایی برای رشد واقعی صنایع بورسی است. ۱- در سال ۱۴۰۱ سقف قیمت گاز خوراک پتروشیمی‌ها، معادل قیمت گاز صادراتی و حداکثر ۵۰۰۰ تومان در نظر گرفته شد و سقف سوخت گاز برای صنایع همچون فولادی و پالایشگاه‌ها و پتروشیمی‌ها معادل ۴۰ درصد خوراک پتروشیمی و حداکثر ۲۰۰۰ تومان و برای سیمانی‌ها ۱۰ درصد خوراک پتروشیمی در نظر گرفته شد. قیمت‌هایی که هر چند نسبت به گذشته خبر خوبی برای بورس‌بازان به شمار می‌رود اما کارشناسان معتقدند از آنجا که قیمت گاز در اروپا با افزایش قابل توجهی مواجه شده است و بحران گازی نیز در این کشور ادامه دارد، شاید سقف ۵۰۰۰ تومانی نیز چندان برای سهامداران خوشایند نباشد چرا که حالا نیز نرخ خوراک پتروشیمی‌ها در همین ارقام برآورد می‌شود و مزیتی نسبت به تولیدکنندگان پتروشیمی آمریکایی و کانادایی برای پتروشیمی‌های داخلی به‌ویژه برای متانول‌سازان وجود ندارد. ۲- مقرر شد مالیات شرکت‌های تولیدی معادل ۵ واحد درصد کاهش داشته باشد. ضمن آنکه فرمول قیمت‌گذاری مورد نقد کارشناسان است. ۳- در سال ۱۴۰۱ فرمول حقوق دولتی معادن تغییر نکند. خبری که البته پیش‌تر نیز مورد تاکید کارشناسان قرار گرفته بود و نگرانی چندان‌ی از این بابت در بازار مشاهده نمی‌شد.

به اعتقاد آنها باید دید هر یک از این متغیرها چه تاثیری بر معاملات سهام می‌گذارند و بر اساس آنها برای چینی پرتفو یا ورود سرمایه‌های جدید به بازار تصمیم‌گیری کرد. آخرین تیر در پاییز خبر ساز شدن مبحث بودجه و حذف دلار ۴۲۰۰ تومانی، افزایش نرخ تسعیر، واریز مالیات معاملات به صندوق تثبیت، معافیت ۵ درصدی معاملاتی شرکت‌های تولیدی، کاهش انتشار اوراق و ثابت‌ماندن فرمول بهره مالکانه و خوراک پتروشیمی‌ها به نفع بازار سهام است، با این حال گفته می‌شد نرخ سوخت صنایع در لایحه بودجه ۱۴۰۱ چندان به مزاج فعالان بورسی خوش نیامده است، اما بعد از اعلام آخرین تغییرات نرخ سوخت صنایع و مهار افزایش نرخ سوخت صنایع کوچک و قراردادن سقف برای قیمت سوخت مصرفی بزرگان انتظار می‌رفت بازار به روند تعادلی بازگردد. در پایان هفته سوم آذرماه حدود ۹۹ درصد از پول‌های حقیقی وارد شده در ۵ ماه نخست سال گذشته، در ۱۶ ماه اخیر، از بازار سهام خارج شده‌اند. پیش‌تر صندوق‌های معامله‌پذیر میزبان پول‌های خروجی از تالار شیشه‌ای بودند؛ اما این روزها ورود سرمایه به این نهادهای مالی نیز چنگی به دل نمی‌زد. به نظر می‌رسد سرمایه‌گذاران تصمیم گرفته‌اند شانس خود را در بازارهای دیگر همچون مسکن بیازمایند. ۱۰ پیشنهاد دولت برای حمایت از بازار سرمایه تصویب شد و همزمان شاخص کل بورس صعودی شد. هرچند برخی رشد دیروز قیمت سهام را به واکنش

شاخص کل فرابورس در پاییز سال ۱۴۰۰

منابع:

سازمان بورس و اوراق بهادار ایران، پایگاه خبری بازار سرمایه ایران، شرکت فناوری بورس ایران

۴- در سال ۱۴۰۱ معادل مالیات نقل و انتقال سهام، جهت تقویت صندوق تثبیت بازار برگردانده شود.

۵- مبلغ ۳۰ هزار میلیارد تومان جهت افزایش سرمایه صندوق تثبیت بازار تخصیص داده شود. کارشناسان معتقدند این بند حمایتی شاید برای کوتاه‌مدت بتواند به رشد قیمت سهام به دلیل حمایت‌های این صندوق منتهی شود اما در نهایت تنها اتلاف منابع است و به هر حال رونق پایدار بورس در گرو رفع موانع دیگری است و در ادامه مطلب بیشتر به آن پرداخته خواهد شد.

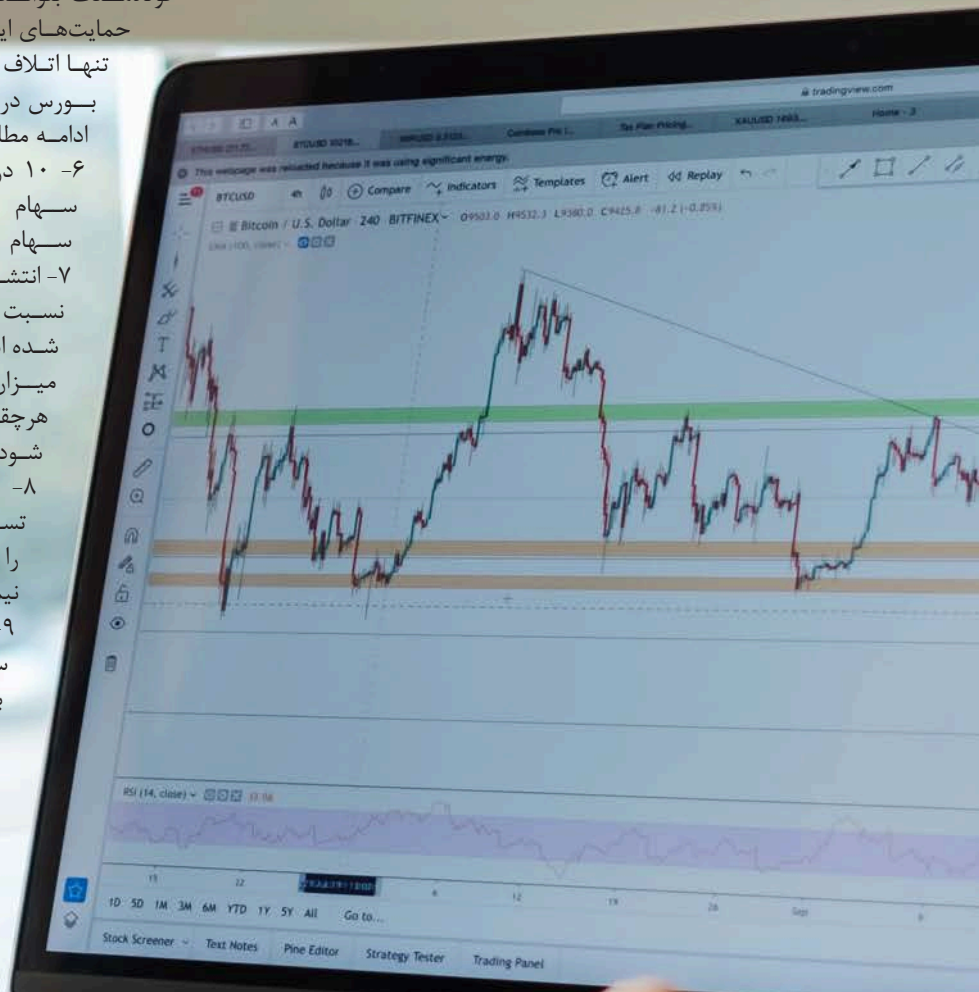
۶- ۱۰ درصد وجوه حاصل از عرضه اولیه سهام دولتی جهت بازارگردانی همان سهام و حمایت اختصاص پیدا می‌کند.

۷- انتشار اوراق دولتی در بازار منوط به رعایت نسبت ۵۰ درصد جریان ورودی به بازار سرمایه شده است. اگر جریان ورودی سرمایه کم باشد میزان عرضه اوراق در بازار کمتر می‌شود. هرچقدر جریان ورودی پول به بازار کم شود انتشار اوراق دولتی هم کمتر می‌شود.

۸- بانک مرکزی موظف شد نرخ تسعیر دارایی‌های ارزی بانک‌ها را حداقل معادل ۹۰ درصد نرخ نیما در ۶ ماه گذشته اعلام کند.

۹- رئیس سازمان بورس برای جلسات ستاد اقتصادی و تصمیم‌گیری برای انتشار اوراق دعوت می‌شود.

۱۰- بانک مرکزی موظف شد با مداخله فعال در بازار بین بانکی و خرید اوراق در بازار ثانویه، میانگین نرخ سود در بازار بین بانکی را در سقف ۲۰ درصد مدیریت کند.

بازار پول

عبور از فصل گرم با تورم ۳ درجه

شده است. اما سوال اینگونه مطرح می شود این طرح باعث ایجاد تورم نخواهد شد؟ کسر بودجه با اولویت‌های اصلی در اصلاح بودجه مشخص خواهد شد. در بخش اصلاح نظام مالیاتی، گام موثر اخذ مالیات بر مجموع دارایی است که البته مقدمات دریافت آن فراهم است. در بخش سیاست‌های حمایتی، اصلاح یارانه پرداختی به خانوار از طریق بازسازی برای بنزین و حامل‌های انرژی و اصلاح یارانه پرداختی به صنعت، از طریق اصلاح قیمت سوخت و خوراک پیشنهاد شده است. حذف دهک‌های پردرآمد و پوشش بهتر دهک‌های کم‌درآمد، گام دیگر اصلاح سیاست‌های حمایتی است. این فشارها به انضمام تحریم‌ها، اثری منفی بر رفاه خانوار گذاشته و کاهش استانداردهای زندگی اقشار کم درآمد را حادث شده است. که می توان به آن مثلث ضد رفاه گفت که شامل تحریم‌ها، تورم و رکود گفت. داده‌ها نشان از آن دارد که مصرف خانوارها در این یک دهه با آسیب روبه‌رو شده، اما اشتغال در ایران تاب‌آوری بیشتری در مقابل تحریم دارد. بر این اساس خانوارهای روستایی بیشترین آسیب را از تحریم دیده‌اند و طی یک دهه، نرخ فقر مناطق روستایی دو برابر شده است. همچنین مطابق این پژوهش، در این زمان حدود ۸ میلیون نفر از طبقه «متوسط» به طبقه «متوسط رو به پایین» نزول کردند و ۴ میلیون نفر نیز به صف فقرا اضافه شده است. البته در بخش اشتغال این آسیب کمتر بوده؛ زیرا با کاهش ارزش پول ملی (ریال در مقابل سایر ارزها)، سودآوری بخش‌های قابل تجارت غیرنفتی افزایش یافته و این روبه منجر به تشویق روند جایگزینی واردات شده است.

بازار پول در عبور از آخرین ماه تابستان شهریورماه با افزایش ۰/۷ درصدی تورم ۳/۹ درصد و در کل فصل ۳ درصدی را پشت سر گذاشت، حال سوال اینگونه مطرح می شود که پیک سومی در راه است. اقتصاد ایران پیش از این در سال‌های ۹۷ و ۹۹ دو پیک تورمی را پشت سر گذاشت. حال سه هشدار «رکورد ۱۰ ماهه تورم ماهانه»، «رکورد ۱۰ ساله تورم پیش‌نگر» و «رکورد ۱۰ ساله پایه پولی» نشان از توفان یا پیک سوم تورم را دارد. اما اگر با گشایش ارزی و دسترسی بانک مرکزی به منابع خارجی، بخش قابل توجهی از نقدینگی جمع‌آوری شود، عبوری سریع از پیک سوم خواهیم داشت. اما اگر تحریم‌ها باقی بماند، و تامین مالی بودجه از منابع تورم‌زا تداوم یابد پیک سوم تورم خطرناک و شدید می‌شود. و در صورت تاخیر لغو تحریم‌ها، دولت می‌تواند از ابزارهای تامین مالی غیرتورمی نظیر اوراق استفاده کند تا اثرات تورمی پیک سوم را کاهش دهد. یکی از چالش‌های مهم دولت در شش ماهه دوم سال ۱۴۰۰، کسری بودجه است. از این رو مدیر کل عملیات پولی و اعتباری بانک مرکزی، راهکار اصلی تامین مالی غیرتورمی برای بودجه را انتشار اوراق مالی اعلام کرد. به گفته نادعلی، بانک مرکزی به دولت برای استفاده از این گزینه، کمک و همراهی خواهد کرد. پیش‌تر رئیس کل بانک مرکزی نیز بر استفاده از گزینه اوراق تاکید کرده بود. به عبارت دیگر داده‌ها حاکی از آن است بودجه تدوین شده برای سال جاری با حدود ۳۰۰

هزار میلیارد تومان کسری به تصویب و تامین این میزان کسری از راه استقراض از بانک مرکزی یا برداشت از منابع صندوق توسعه ملی تدوین

مدیریت نقدینگی مورد نیاز بازار بین‌بانکی ربالی، عملیات بازار باز را به صورت هفتگی اجرا می‌کند. به عبارت دیگر سیاستگذار پولی برای هموارسازی منابع در شبکه بانکی اقدام به اجرای عملیات سیاستی خود می‌کند. موضع عملیاتی بانک مرکزی در این مرحله مشابه ۷ مرحله قبلی، تزریق نقدینگی بود؛ به نحوی که طی این مرحله به میزان ۳۴/۱ هزار میلیارد تومان در قالب عملیات ریپو مداخله کرد. علاوه بر این در مرحله مذکور به میزان ۳۰/۳۱ هزار میلیارد تومان از توافقی‌های باز خرید شده، سر رسید شد. افزون بر عملیات بازار باز، بانک مرکزی در بازه زمانی مذکور عملیات اعتبارگیری قاعده‌مند را نیز انجام داد. بنا بر آمارهای رسمی، میزان مداخله سیاستگذار در قالب تسهیلات قاعده‌مند به میزان ۶۰۰ میلیارد تومان بود و همچنین معادل ۱/۷ هزار میلیارد تومان نیز از محل اجرای این سیاست سر رسید شد. در پایان آبان ماه آمارهای اقتصادی این ماه نیز بسته شد و بر اساس آمارهای منتشر شده از سوی مرکز آمار ایران حاکی از آن است تورم نقطه به نقطه با ثبت تورم ۳۵/۷ درصدی، به پایین‌ترین سطح خود در ۱۴ ماه گذشته رسیده است. این تورم نسبت به اوج خود در فروردین ماه سال جاری حدود ۱۴ درصد کاهش را ثبت کرده است. تورم نقطه به نقطه تغییرات شاخص بهای مصرف‌کننده را نسبت به مدت مشابه سال قبل اندازه‌گیری می‌کند. همچنین در آبان ماه تورم ماهانه با ۱/۲ درصد کاهش نسبت به مهرماه به ۲/۵ درصد رسید. مهم‌ترین کاهش ثبت شده در آمارهای تورم به تورم نقطه به نقطه مربوط باشد. تورم نقطه به نقطه کالاهای خوراکی از سطح ۶۰/۵ درصدی به حدود ۴۶/۴ درصد رسیده است که با توجه به وزن بالای خوراکی‌ها در سبد خانوار ایرانی این کاهش تورم محسوس خواهد بود. بر اساس گزارش ارایه شده تورم ماهانه آبان به سطح ۲/۵ درصد رسید. و نرخ تورم میانگین سالانه در آبان ماه ۴۴/۴ درصد اعلام شد.

در پایان اولین ماه از پاییز ۳۰ هزار میلیارد تومان از طریق عملیات ریپو به شبکه بانکی تزریق شد. این موضوع به آن معنی است که به میزان ۹۷ هزار میلیارد تومان منابع در بازار بین بانکی جانمایی شده است؛ در حالی که نرخ سود بازار در این مدت طی یک روند افزایشی به ۱۹/۸۶ درصد رسیده است. این آمارها حاکی از آن است که عطش نقدینگی در بازار پول افزایش یافته است که با توجه به رشد محدود متغیرهای حقیقی اقتصاد، نشان از رشد انتظارات تورمی در بازار پول دارد. به عبارت دیگر با وجود اینکه تزریق منابع نسبت به قبل شدت یافته، اما همچنان نرخ سود افزایشی است. کارشناسان اقتصادی بر این باورند که کارکرد نقدینگی در اقتصاد در دو مورد است؛ نخست اینکه زمانی که اقتصاد در حالت رکودی به سر می‌برد، سیاستگذار از اهرم تزریق نقدینگی در راستای اجرای عملیات انبساط پولی بهره می‌برد. هدف از این کار، تقویت توان تولید بنگاه‌های اقتصادی برای رشد اقتصادی است. در هفته دوم آبان‌ماه و همزمان با سی‌وسومین مرحله از اجرای عملیات سیاست پولی، بانک مرکزی با توجه به پیش‌بینی خود از وضعیت نقدینگی در بازار بین بانکی، به مداخله در قالب توافقی باز خرید ریپو به میزان ۳۴/۱ هزار میلیارد تومان اقدام کرد. مورد دیگر اینکه میزان مداخله سیاستگذار پولی در قالب تسهیلات قاعده‌مند در مرحله مذکور به میزان ۶۰۰ میلیارد تومان بود. افزون بر این، نرخ سود بانکی نیز به میزان ۲۰/۳۱ درصد رسید. بررسی آمارهای رسمی حاکی از این است که با وجود اینکه بانک مرکزی در ۸ مرحله متوالی از اجرای عملیات سیاست پولی، به تزریق نقدینگی در بازار بین بانکی دست زده است، اما میزان تقاضا برای نقدینگی و نرخ سود بازار بین بانکی در مسیری صعودی قرار دارند. آخرین مرحله از عملیات بازار باز در تاریخ ۱۰ آبان انجام شد، سی‌وسومین مرحله از اجرای عملیات بازار باز در سال جاری محسوب می‌شود. بانک مرکزی در راستای

صالح آبادی سکاندار جدید پولی

نرخ تورم در دوره‌های رییس کل بانک مرکزی از سال ۱۳۳۹ تا ۱۴۰۰				
ردیف	سال شروع به کار	نام و نام خانوادگی	نرخ تورم ابتدای دوره	نرخ تورم پایان دوره
۱	۱۳۳۹	ابراهیم کاشانی	۷/۹	۱/۶
۲	۱۳۴۰	علی اصغر پورهمايون	۱/۶	۴/۵
۳	۱۳۴۳	مهدی سمیعی	۴/۵	۲/۶
۴	۱۳۴۸	خداداد فرمانفرمایان	۳/۶	۱/۵
۵	۱۳۵۰	عبدالعلی جهانشاهی	۵/۵	۱۱/۲
۶	۱۳۵۲	محمد یگانه	۱۱/۲	۹/۹
۷	۱۳۵۴	حسن علی مهران	۹/۹	۲۵/۱
۸	۱۳۵۶	یوسف خوش کیش	۲۵/۱	۱۰
۹	۱۳۵۷	محمد علی مولوی	۱۰	۱۱/۴
۱۰	۱۳۵۸	علی رضا نوبری	۱۱/۴	۲۲/۸
۱۱	۱۳۶۰	سید محسن نوربخش	۲۲/۸	۲۳/۷
۱۲	۱۳۶۵	مجید قاسمی	۲۳/۷	۱۷/۴
۱۳	۱۳۶۸	سید محمد حسین عادل	۱۷/۴	۳۵/۲
۱۴	۱۳۷۳	سید محسن نوربخش	۳۵/۲	۱۶/۳
۱۵	۱۳۸۲	محمد جواد وهاجی	۱۶/۳	۱۶/۳
۱۶	۱۳۸۲	ابراهیم شیبانی	۱۶/۳	۱۵/۴
۱۷	۱۳۸۶	طهماسب مظاهری	۱۵/۴	۲۳/۳
۱۸	۱۳۸۷	محمود بهمنی	۲۳/۳	۳۹
۱۹	۱۳۹۲	ولی الله سیف	۳۹	۸/۷
۲۰	۱۳۹۷	عبدالنصر همتی	۸/۷	۴۱
۲۱	۱۴۰۰	اکبر کمیجانی	۴۱	۴۵/۸
۲۲	۱۴۰۰	علی صالح آبادی	۴۵/۸	-

باز هم رییس کل عوض شد! اما آیا مشکل اصلی اقتصاد ایران رییس کل بانک مرکزی است؟ در نهایت با رای هیات وزیران، علی صالح آبادی به عنوان رییس کل جدید بانک مرکزی معرفی شد. در آخرین جلسه هفته گذشته هیات دولت، به پیشنهاد وزیر اقتصاد و با رای هیات وزیران، علی صالح آبادی کلیددار ساختمان میرداماد شد تا این ساختمان در سال ۱۴۰۰ میزبان سه رییس کل باشد. در ابتدای سال، عبدالناصر همتی، با توجه به فعالیت‌های انتخاباتی از این سمت کنار گذاشته شد تا نوبت به اکبر کمیجانی برسد. می توان ۶ ماموریت اصلی صالح آبادی را مهار نرخ تورم، انتشار اوراق بدهی، اصلاح نظام بانکی، سیاستگذاری ارزی، عملیات بازار باز و انتشار شفاف و منظم آمارهای اقتصادی عنوان نمود. در جدول زیر نرخ تورم تورم ابتدا و انتهای دوره ۲۲ رییس بانک مرکزی از سال ۱۳۳۹ تا ۱۴۰۰ مورد بررسی قرار گرفته است. این داده ها تا سال ۱۳۹۷ از بانک آمار بانک مرکزی برداشته شده است. و از آنجا که این سازمان مسوول از سال ۱۳۹۷ از انتشار آمار تورم سر باز زده است، اطلاعات آمار از سایت مرکز آمار ایران برداشت شده است. حال سوال به این شکل است که تورم در دنیا نسخه ای ندارد که بتوان از آن کمک گرفت؟ در شماره های پیشین این فصلنامه، نشریات، جلسات، همایش ها و ... بارها از تجربه های تاریخی کشورهای مختلف جهان مستندات آرایه شده است، اما گوش شنوایی وجود ندارد.

چشم انداز اقتصاد ایران از نگاه بانک جهانی

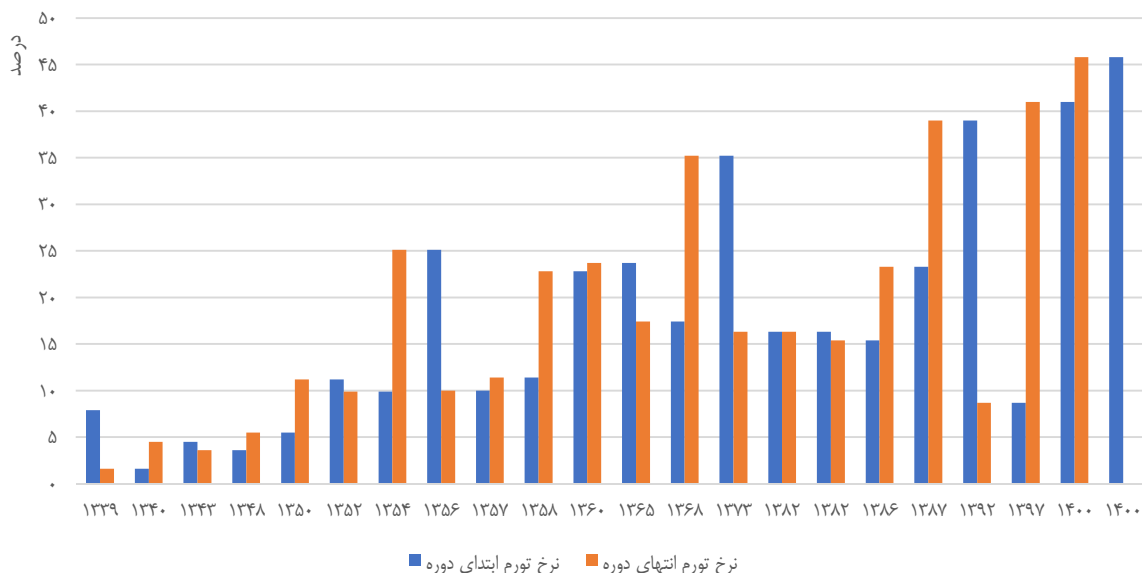
بانک جهانی در آخرین گزارش خود از روند اقتصادی جهان در خصوص ایران تحریر نمود که رشد GDP از ۶- درصد در سال ۲۰۱۸ به ۲/۲ درصد در سال ۲۰۲۴ خواهد رسید البته GDP دقت کافی را کیفیت زندگی تمامی اقشار جامعه نشان نمی دهد. GDP نشان از هزینه کرد یک خانوار دارد. اما دقتی بر روی این موضوع ندارد که این هزینه مربوط به بیمارستان است، تخریب از سیل و زلزله است یا تفریحات. بانک جهانی با بررسی چشم انداز اقتصاد ایران، پیش بینی کرد رشد اقتصادی در سال جاری (۲۰۲۱-۲۰۲۲) به رقم ۳/۱ درصد خواهد رسید. از نگاه بانک جهانی، اقتصاد ایران در سال های آینده نیز رشد متوسط در محدوده ۳ درصد خواهد داشت.

جهان» که به تازگی منتشر شد، از ادامه روند بهبود اقتصاد جهان با وجود ادامه همه‌گیری ناشی از شیوع کووید-۱۹ خبر داد. با این حال، این نهاد بین‌المللی تأکید کرده است که شکاف ایجادشده در اقتصاد جهان به واسطه کووید، پایدارتر از آنچه پیش از این انتظار می‌رفت، خواهد بود که این امر آثاری میان‌مدت خواهد داشت. از چالش‌های پیش‌روی اقتصاد جهان باید به مسائلی چون کاهش رشد اشتغال، افزایش تورم، ناامنی غذایی، تغییرات آب و هوایی و بحران در انباشت سرمایه انسانی اشاره کرد. در مسیر احیای اقتصاد، تعادلی ناموزون میان اقتصادهای پیشرفته و اقتصادهای کم‌درآمد ایجاد شده است که هزینه آن بر دوش کل اقتصاد جهانی خواهد بود؛ اختلال در زنجیره تامین کالا و خدمات، رشد تورم و پیچیده‌تر شدن محیط و سیاست‌های تجاری تنها برخی از تبعات آن است. همچنین موسسه اعتبارسنجی فیچ در تازه‌ترین گزارش خود پیش‌بینی کرد که اقتصاد ایران در سال ۲۰۲۲ از رکود تورمی خارج خواهد شد. از نگاه این موسسه نرخ تورم ایران در سال آینده میلادی به ۸ درصد و نرخ رشد اقتصادی به ۴/۴ درصد بالغ خواهد شد. این گزارش تأکید می‌کند تا میانه ۲۰۲۲ رسیدن به توافق و برداشته شدن تحریم‌ها قابل حصول است. موسسه فیچ، یکی از سه موسسه برتر اعتبارسنجی دنیا محسوب می‌شود و پیش‌بینی‌های آن مورد توجه سرمایه‌گذاران خارجی و کارشناسان اقتصادی دنیا قرار می‌گیرد.

چهار چالش مهم پیش روی اقتصاد ایران در این گزارش «موج‌های آینده کرونا»، «بپهام درباره لغو تحریم‌ها»، «تنش‌های اخیر در افغانستان» و «اثر تغییرات آب‌وهوایی بر بخش کشاورزی و صنعت» است. خبر امیدوارکننده این گزارش آن است که اقتصاد ایران توانسته به کمک افزایش تدریجی تولید نفت و مهار محدود کرونا، از رکود دوساله اقتصادی خارج شود؛ اما تحریم‌های اقتصادی اعمال‌شده در کنار هزینه‌های بالای پاندمی از یکسو باعث عدم تعادل مالی در اقتصاد شده و از سوی دیگر، زمینه را برای بروز تورم بالا مهیا کرده است. همچنین کارشناسان بانک جهانی اعتقاد دارند با وجود برخی پیشرفت‌ها در متنوع‌سازی اقتصاد، حضور پررنگ اقتصاد دولتی، مانع توسعه بخش خصوصی در بخش اشتغال‌زایی و سرمایه‌گذاری است. در این راستا صندوق بین‌المللی پول نیز در گزارشی بر این موضوع تأکید کرده است. بر اساس گزارش این نهاد، رشد اقتصادی در سال ۲۰۲۱ به ۲/۵ درصد می‌رسد و در سال ۲۰۲۲ نیز ۲ درصد به تولید اقتصادی کشور اضافه خواهد شد. این صندوق در آخرین گزارش خود عنوان نمود که رشد اقتصادی ایران در سال ۲۰۲۰ به رقم ۳/۴ درصد رسیده است که این رقم برای سال ۲۰۲۱ معادل ۲/۵ درصد و برای سال ۲۰۲۲ معادل ۲ درصد گزارش شده است. به این ترتیب از نگاه این نهاد، رشد اقتصادی در سه سال متوالی برای اقتصاد ایران مثبت خواهد بود. صندوق بین‌المللی پول (IMF) در آخرین گزارش خود از «چشم‌انداز اقتصاد

نرخ تورم در دوره‌های رییس کل بانک مرکزی از سال ۱۳۳۹ تا ۱۴۰۰

سیاست‌گذاری یارانه‌ها در منزل سوم

برابر، در بخش خانگی ۲ برابر، در بخش تجاری و عمومی ۱/۶ برابر و در بخش صنعت و حمل‌ونقل ۱/۴ برابر متوسط جهانی است. همچنین آمارها نشان می‌دهد که سرانه مصرف نهایی گاز طبیعی ۶/۴ برابر و نفت خام و فرآورده‌های آن ۱/۵ برابر متوسط مصرف جهانی است. اختلافات چشمگیر آمارهای ایران در تولید گازهای گلخانه‌ای و سرانه مصرف آن دلایل متعددی دارد که می‌توان گفت از بهره‌وری پایین در بهره‌برداری، مصرف بالای انرژی و استفاده از کالاها و خدمات انرژی‌بر ناشی می‌شود. به طور کلی اقتصاد ایران حدود ۲ درصد از مصرف سوخت مایع جهان را به خود اختصاص داده، در حالی که سهم آن از اقتصاد جهان تنها ۰/۶ درصد است. این در حالی است که آمریکا با مصرف حدود ۲۰ درصد از سوخت مایع جهان، ۲۵ درصد از اقتصاد جهان را به خود اختصاص داده است.

در دولت ریسی می‌بخت یارانه انرژی می‌بخت داغ یارانه هاست، در این راستا بازوی پژوهشی سازمان برنامه و بودجه با مقایسه تجارب موفق کشورها، سه گام اصلی موفقیت در اصلاح یارانه انرژی را معرفی کرد. مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری، اصلاح یارانه انرژی را اقدامی بسیار پیچیده در سطح اقتصاد سیاسی دانست که نیازمند حمایت و همراهی قوی مردم است؛ زیرا حذف یا کاهش یارانه‌های انرژی بخشی از افراد آسیب‌پذیر جامعه را متاثر می‌کند. بنابراین در گام نخست، ضمن آگاه‌سازی مردم نیاز است که برنامه‌های رفاهی جبرانی در دهک‌های کم‌درآمد معرفی و اجرایی شود. گام دوم این است که با مطالعات جامع بر اساس تجارب بین‌المللی و تجارب سال‌های گذشته کشور، جوانب اقتصادی، اجتماعی و سیاسی در نظر گرفته شود و یک برنامه میان‌مدت کاهش یارانه‌های پنهان انرژی در دستور کار قرار گیرد. از ابتدای برنامه اول توسعه پس از انقلاب، اصلاح یارانه‌ها به‌خصوص یارانه انرژی همواره مورد توجه سیاستگذاران بوده است. بر همین اساس سازمان برنامه و بودجه کشور در گزارشی به بررسی ابعاد مختلف یارانه انرژی در ایران پرداخته است. بر این اساس طبق آمار آژانس بین‌المللی انرژی در سال ۲۰۱۹، ایران با ۸۶ میلیارد دلار یارانه انرژی معادل ۱۹ درصد از تولید ناخالص کشور در صدر پرداخت‌کنندگان یارانه انرژی ایستاده است. جایگاه دوم پرداخت یارانه انرژی در جهان متعلق به چین است که عدد آن کمتر از ۳۱ میلیارد دلار است و اختلاف چشمگیری با ایران دارد. همچنین طبق این آمار، بالاترین سهم از یارانه‌های پرداختی متعلق به برق است که ۵۸ میلیارد دلار از یارانه ۸۶ میلیارد دلاری ایران را به خود اختصاص داده است. نفت با سهم بیش از ۱۸ میلیارد دلاری و گاز با سهم ۱۶ میلیارد دلاری در رده‌های بعدی دریافت یارانه پنهان انرژی قرار گرفته‌اند. از سوی دیگر طبق اعلام آژانس بین‌المللی انرژی، در سال ۲۰۱۶ ایران با تولید ۵۵۷ میلیون تن دی‌اکسید کربن در سال پس از چین، آمریکا، هند، روسیه، ژاپن، آلمان و کره جنوبی در رده هشتم بزرگ‌ترین تولیدکنندگان این گاز گلخانه‌ای ایستاده است. سرانه مصرف انرژی در ایران در بخش کشاورزی ۳/۴

حمایت، کنترل یا عدم دخالت با پول تورم‌ساز

روش حمایت از معیشت خانوار را در دستور کار قرار دهد. بر اساس این طرح در اولین قدم دولت مکلف می‌شود تا با ارائه سبیدی از کالاهای اساسی، شامل گوشت، روغن، مرغ و تخم‌مرغ از معیشت خانواده‌ها حمایت کند. منابع این بخش از طرح حمایت از طریق مابه‌التفاوت نرخ ارز ترجیحی و بازار تامین می‌شود. دومین وظیفه‌ای که با تصویب این طرح به دولت محول می‌شود معافیت کامل یا تخفیف در بهای آب، برق و گاز خانوارهای مشمول است. قرار است منابع این بخش از طریق افزایش بهای آب، برق و گاز برای پنج دهک بالای جامعه تامین شود. سومین اقدامی که به واسطه این طرح بر عهده دولت قرار خواهد گرفت، کمک‌هزینه ودیعه مسکن خانوارها خواهد بود. بر این اساس قرار است تا در کلان‌شهرها تا سقف صد میلیون تومان و در شهرهای کوچک‌تر تا سقف پنجاه میلیون تومان از محل منابع داخلی بانک‌ها یا خط اعتباری بانک مرکزی تسهیلات ودیعه پرداخت شود. در نهایت چهارمین شیوه حمایتی پیش‌بینی شده در این طرح، حمایت از خرید دارو برای بیماران مبتلا به بیماری‌های خاص است. مرکز پژوهش‌های مجلس در این گزارش هر چهار محور اصلی این طرح را مورد بررسی قرار داده و پیشنهادهای لازم را برای اصلاح آن ذکر کرده است.

طرح حمایت از معیشت خانوار سالیان بسیاری است که محور دلواپسان مردم است. ولی سوال این گونه مطرح می‌شود که حمایت از اقشار کم درآمد به نفع آنهاست یا به ضرر آنها؟ آیا حمایت با پول تورم‌ساز دهک‌های پایین درآمدی را از چاله به چاه نمی‌اندازد؟ در این خصوص مرکز پژوهش‌های مجلس در گزارشی طرح حمایت معیشتی از خانوارهای را نیازمند بررسی عنوان کرد. بر این اساس برخی از رویکردهای موجود در این طرح اشکالاتی دارد که تا زمانی که نتوان آنها را برطرف کرد، ریسک‌های مختلفی موفقیت این طرح را با ابهام روبه‌رو می‌کند. نکته مهم این است که این گزارش، حمایت از دهک‌های پایین را با پول‌های تورم‌ساز ممنوع کرده است. از سال ۱۳۹۷ و با رشد تورم و کاهش قدرت خرید نمایندگان مجلس شورای اسلامی طرح‌هایی برای حمایت از معیشت خانوارهای کشور ارائه دادند. در این برنامه دولت موظف بود در تامین نیازهای اساسی خانوارهای کشور به پنج دهک پایینی جامعه یاری برساند و از آنها حمایت کند. پس از کش‌وقوس‌های فراوان در نهایت در آبان ماه سال ۹۹ دو فوریت و یک فوریت این طرح رای ندادند و قرار شد که در ادامه کار به‌طور عادی به آن پرداخته شود. بر اساس این طرح قرار است دولت چهار

برنامه دولت رئیسی برای کنترل تورم و تولید

داشت. به گفته او سه راهکار دولت برای حمایت از صنایع پیشران به این ترتیب خواهد بود: اولاً مشارکت شرکای خارجی با تکیه بر کشورهای دوست و همسایه، ثانیاً از طریق انتشار سهام پروژه و صندوق پروژه‌هایی که در داخل کشور ایجاد خواهد شد و ثالثاً از طریق هدایت اعتبار و استفاده از ظرفیت هلدینگ‌های زیرمجموعه بانک‌ها و شرکت‌های بزرگ دولتی و عمومی اقتصاد. اما اگر بخواهیم واقع بینانه این موضوع را مورد بحث قرار دهیم ماشین تولید برای حرکت به سوخت نیاز دارد. اینکه باک ماشین تولید برای حرکت پرشتاب با چه باید پر شود، محل سوال است: تزریق پول یا تجهیز سرمایه؟ سرمایه یکی از عوامل تولید محسوب می‌شود نه پول یا نقدینگی. اما آنچه عمدتاً سیاستمداران مورد تاکید قرار می‌دهند، «هدایت پول و نقدینگی» است. سرمایه از دو مسیر تجهیز پس‌اندازهای داخلی و جذب سرمایه خارجی تامین می‌شود. برای جذب پس‌اندازهای داخلی در تولید نیاز است که اقتصاد جذاب و قابل پیش‌بینی شود، در این شرایط سپرده‌های خانوار و بنگاه‌ها به جای حرکت به سمت بازارهای غیرمولد نظیر ارز، طلا و ملک وارد بازار مولد می‌شود. برای جذب سرمایه‌گذاری خارجی نیز نیاز است که علاوه بر اقتصاد جذاب، دیوار تحریم‌ها نیز برداشته شود. اما هدایت پول و نقدینگی، نه تنها مفهوم مشخصی در اقتصاد ندارد، بلکه تزریق نقدینگی به اقتصادی که ظرفیت محدود دارد، ایجاد تورم خواهد کرد. خود این تورم، باک ماشین تولید را سوراخ کرده و باعث نشت سرمایه می‌شود.

وزیر اقتصاد دولت آقای رئیسی ابعاد طرح دولت برای تولید و تورم در دو سال آینده را تشریح نمود. احسان خاندوزی طی سخنانی برنامه اقتصادی دولت برای رشد غیرتورمی را تحول در سه حوزه سیاست پولی، سیاست ارزی و سیاست‌های بودجه‌ای عنوان نمود. برنامه دولت برای تسهیل کسب‌وکار، ابتدا کاهش اصطکاک‌های تولیدکنندگان، تامین مالی زنجیره‌ای برای آنها و افزایش مالیات بر سوداگری خواهد بود. بر این اساس سیاست قطعی دولت، تمرکز ویژه بر افزایش رشد اقتصادی در ماه‌ها و سال‌های آینده و مهار تورم است. برای مهار تورم در سه حوزه سیاست پولی، سیاست ارزی و سیاست‌های بودجه‌ای باید اقدام کرد. مهار نوسانات ارزی، کاهش فشار بر منابع ارزی، کنترل سریع رشد ترازنامه بانک‌ها در حد ۲ درصد، مدیریت نرخ در بازار بین بانکی، کنترل رشد مخارج دولت در حد یک‌سوم تورم انتظاری، همه از مجموعه اقدامات دولت برای مهار تورم خواهد بود. در مقابل برای رشد اقتصادی نیز دولت برنامه‌ای جداگانه خواهد داشت. «ثبتي نمودن ۳۰ درصد مجوزهای کسب‌وکار»، «اعتبار انحصاری اسناد رسمی و تقویت حقوق مالکانه»، «بالا بردن هزینه تغییر مکرر مقررات و هزینه لغو تعهدات دستگاه‌های حاکمیتی» و «مالیات‌ستانی از فعالیت‌های سوداگرانه و سودهای نامولد» از جمله اقدامات دولت جدید برای رشد اقتصادی خواهد بود. همچنین دولت در دو زمینه تسهیل در فضای کسب‌وکار و حمایت از صنایع پیشران نیز وظایفی خواهد

پیش‌بینی ۲۰۲۲ از زبان بلومبرگ

منابع: صندوق بین‌المللی پول، بانک مرکزی ایران، مرکز آمار ایران

سه کشور آرژانتین، آفریقای جنوبی و ترکیه بیشترین آسیب را دیدند؛ بلومبرگ معتقد است در دور جدید افزایش نرخ بهره آمریکا، علاوه بر سه کشور قبلی برزیل و مصر نیز در برابر این افزایش آسیب‌پذیر خواهند بود. و عوامل ضعیف‌تر دیگری مانند توقف رشد اژدهای زرد، آشفتگی سیاسی در قاره سبز، قیمت مواد غذایی و خاورمیانه، بالاگرفتن تنش‌های چین و تایوان و کاهش تولید نیمه‌هادی‌های تایوانی، انتخابات ترکیه و برزیل نیز در سال ۲۰۲۲ و ۲۰۲۳ نیز در دو سال آینده مخاطرات اصلی اقتصاد در ابعاد جهانی خواهد بود. اگر بخواهیم این موضوع را در ابعاد داخلی بسنجیم نیاز است که در ابتدا با متغیرهای اقتصادی را بر اساس علم اقتصاد به درستی بشناسیم. متغیرهای واقعی مانند «تولید ناخالص داخلی»، «سرمایه‌گذاری»، «مصرف» و متغیرهای اسمی مانند «تورم»، «نرخ ارز» و «نقدینگی». سردسته متغیرهای بخش واقعی، تولید و سردسته متغیرهای بخش اسمی نیز تورم است. ایران در طول ۵۲ سال، فقط دو سال تورم بالای ۳۰ درصد داشت که در سال‌های ۷۳ و ۷۴ بود. اما طی ۱۰ سال گذشته چهار سال تورم بالای ۳۰ درصد داشته‌ایم. هدف از مرور آمارها این است که بدانیم چه عواملی شرایط حاضر اقتصادی را به وجود آورده است. علم اقتصاد به ما می‌گوید که نقدینگی مهم‌ترین متغیر اقتصادی مرتبط با تورم است. عامل دوم را می‌توان شرایط ارزی بر کشور عنوان نمود و عامل سوم: انتظارات مردم از تحولات پیش‌رو است. در کنار دو عامل قبل، در اقتصاد ایران از اثرگذاری بالایی برخوردار است. انتظارات مردم از تحولات آینده، روی عملکرد اقتصاد در زمان حال بسیار اثرگذار است. این موارد همه و همه دست به دست هم داده تا سال آینده میلادی را همانند سال‌های گذشته بپنداریم مگر آنکه رویه‌های فوق‌مورد بحث و بررسی و تغییر دیدگاه قرار گیرد.

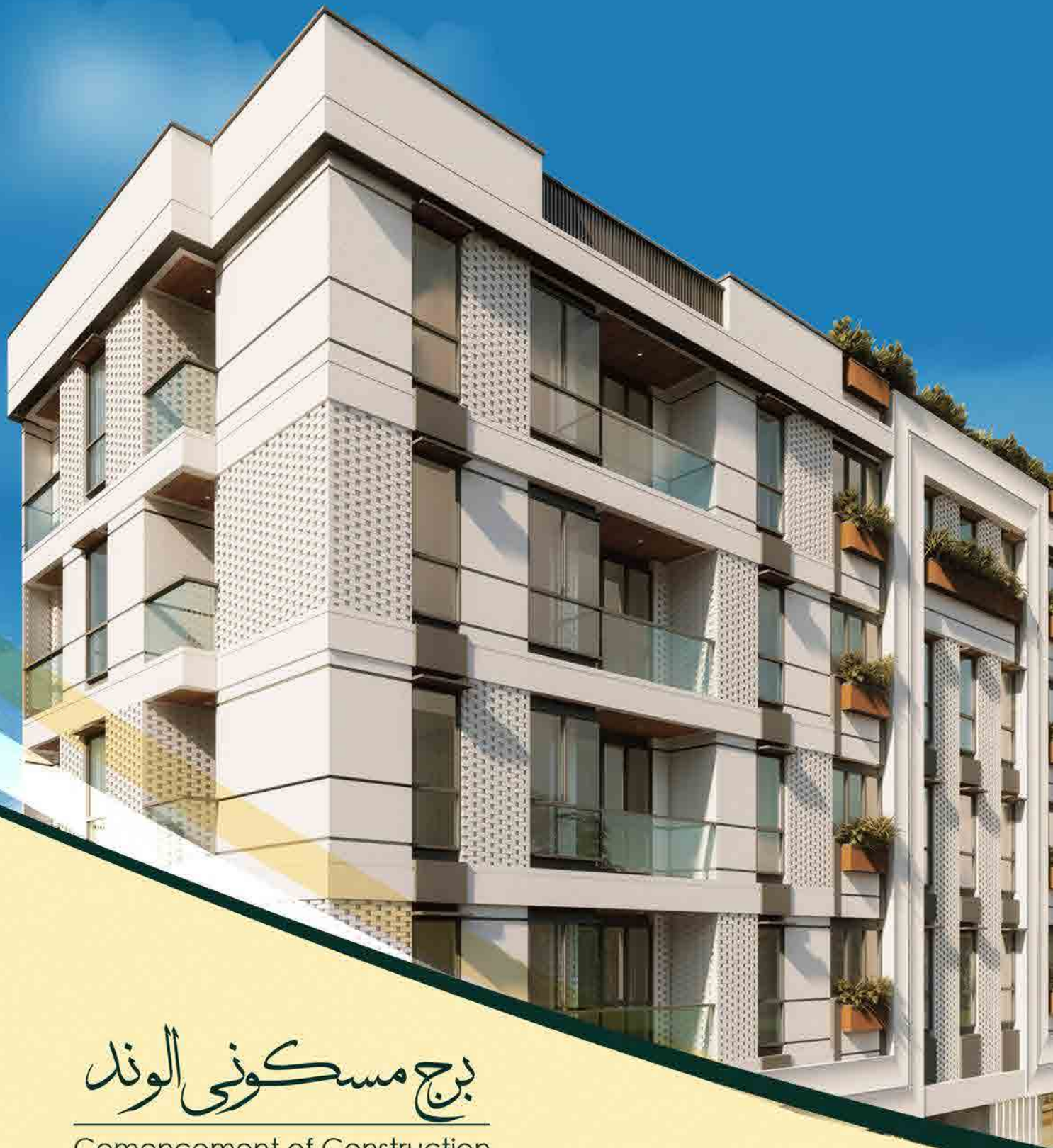
با پایان یافتن پاییز و همچنین سال ۲۰۲۱ میلادی بلومبرگ در آخرین گزارش خود در سال جاری ۱۰ ریسک عمده اقتصاد جهان در سال میلادی پیش‌رو را بررسی و به تبعات هر یک از آنها اشاره کرده است. ظهور سویه‌های جدید ویروس کرونا، بازگشت تورم پس از چهار دهه به اقتصاد جهان، افزایش نرخ بهره فدرال رزرو و تقویت دلار، رکود اقتصادهای نوظهور، کاهش رشد چین، آشفتگی سیاسی اروپا، پایان سیاست‌های مالی حمایتی، افزایش قیمت مواد غذایی در خاورمیانه و تحولات سیاسی و ژئوپلیتیک مهم‌ترین ریسک‌های بالقوه در سال ۲۰۲۲ از مهم‌ترین آنها خواهد بود. در این گزارش بلومبرگ پیش‌بینی نموده است که سویه‌های کرونا ادامه خواهند داشت و همچون دو سال گذشته مشکلات اقتصادی تداوم خواهد یافت، اما شرایط بهتر دو سال گذشته رقم خواهد خورد. شاخص بهای مصرف‌کننده آمریکا در ماه نوامبر تورمی معادل ۶/۸ درصد را تجربه نمود که این رقم از سال ۱۹۸۲ سابقه نداشته و اقتصاد آمریکا رکورد تورم ۴۰ ساله خود را شکست. این موضوع در کنار کاهش اشتغال و تولید موجب شده است قدرت خرید خانوارهای آمریکایی کاهش یابد. از سوی دیگر رفتار انقباضی فدرال رزرو بین سال‌های ۲۰۱۳ تا ۲۰۱۸ نشان از آن دارد که این اقدام چه تاثیری می‌تواند بر بازارهای مالی بگذارد. با توجه به اوج‌گیری دوباره تورم و رشد شاخص‌های اصلی بازارهای مالی و بیم‌حبابی بودن آنها، بیم آن می‌رود که فدرال رزرو بار دیگر سیاست‌های انقباضی را پیگیری کند، سیاست‌هایی که پس از ۲ سال سیاست انبساطی دور از انتظار نیست. نتیجه منطقی چنین اقدامی رکود اقتصادی در سال ۲۰۲۳ خواهد بود. حال با مقدمه فوق می‌توان این‌گونه افزود که با افزایش نرخ بهره افزایش قدرت دلار را به دنبال خواهد داشت، که این خبر خوبی برای اقتصادهای نوظهور نخواهد از این رو خروج سرمایه از کشورهایی با بازارهای نوظهور شدت می‌گیرد و گاهی اوقات به بحران ارزی در این کشورها بدل خواهد شد. در دوره قبلی افزایش نرخ بهره توسط فدرال رزرو،

RESIDENTIAL TOWER

ALVAND

برج مسكونی الوند

Comencement of Construction
of ALVAND residential project

دفتر فروش: تهران، ساحل شرقی دریاچه چیتگر، پروژه لکسون

02144755719-23-24 | 02144710097 | 0214784

09123118190 | 09121011061 | 09121003623

RESIDENTIAL TOWER
ALBORZ

برج مسكونی البرز

Comencement of Construction
of ALBORZ residential project

دفتر فروش: تهران، ساحل شرقی دریاچه چیتگر، پروژه لکسون

02144755719-23-24 | 02144710097 | 0214784

09123118190 | 09121011061 | 09121003623

سیم و کابل دامغان

سیم و کابل دامغان

(بهره‌ر)

تهران، میرداماد، پاساژ پایتخت، طبقه ۷، واحد ۷-۲B

۸۸۶۴۵۹۲۱-۸۸۶۵۱۷۳۲-۸۶۰۸۷۳۵۱

Email: misco444@yahoo.com

Site: www.cabledamghan.com

کارخانجات تولیدی

مهراصل

متخصص تهویه و تبرید

MEHRASL

MANUFACTURING CORPORATION

General Catalogue 2019

WWW.MEHRASL.IR

PABR Series Packages

Range: 5 , 10 , 20 & 30 RT

Unit Heaters

Range: 28200 - 806600 Btu/Hr

Electric Fan Motors

Range: 0.2 to 6 Kw

Split Chiller

Range: 3RT & 5RT

گروه صنعتی ایران توحید

تولید کننده پیچ و مهره فولادی به روش فورج سرد

ما از ابتدا تا پایان شما را
همراهی می کنیم

- ◀ تهیه لیست های اقتصادی پیچ و مهره
مصرفی پروژه
- ◀ تولید، حمل و تحویل

- ◀ بازرسی دوره ای و آموزش کارگاهی
فرایند نصب و ایجاد پیش تنیدگی در
اتصالات

- ◀ برگزاری دوره های آموزشی نحوه
کنترل، تحویل گیری و نصب پیچ و
مهره

T.C Bolt در ایران دیگر یک رویا نیست

T.C Bolt is not a Dream any more , in IRAN

COVENTYA

precote

MAGNI EUROPE

IRAN TOHID CO.

Steel Structure
Bult & nut Family

آدرس دفتر مرکزی: ایران - تهران - بلوار آفریقا
بلوار گلشهر - مجتمع تجاری آی تک - طبقه ۱۲ الی ۱۴
تلفن تماس: +۹۸ - ۲۱ - ۲۲۰۵۰۷۰۷

جهاد بتن

تولید کننده بتن آماده تا رده مقاومتی C50

دفتر نمایندگی فروش: آیت الله کاشانی، روبروی مسجد نظام مافی

مجتمع تجاری و اداری اترک A، طبقه ۲، واحد ۲۰۷

تلفن تماس: ۰۹۱۲۲۸۸۰۵۷۰

www.jahadbeton.ir

JAHAD BETON

Manufacturer of ready
mixed concrete up to
C50 strength class

نوین افزار

طراح و مجری سیستم های
هوشمند پارکینگ و ساختمان

Wulian

FERMAX

•Zennio®

www.novin-afzar.ir

88283760

طراح و مجری سیستم های هوشمند پارکینگ برج مجل لکسون

شرکت آسانسور و پله برقی بهمن

Elevator and escalator company

تهران، میدان آرژانتین، ابتدای خیابان آفریقا، ساختمان شماره ۵

طبقه اول، تلفن: ۸۸۷۹۰۱۰۱ (خط ویژه) فکس: ۸۸۷۹۳۲۰۳

www.bfelevator.com

info@bfelevator.com

**FIRMLY
WALK INTO FUTURE ...**

NEGIN BORJ GHAEM

Industrial Group

Unit 14, Floor 6, Daryoosh Complex, 196 street

South Bagheri Highway, Tehran, Iran

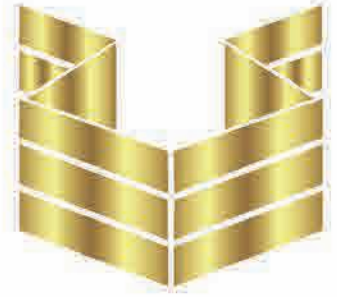
Tel: +9821-77726004

neginborjco@gmail.com

Design, Fabrication, Transportation and Installation of
Various Steel Structures For Buildings,
High-rise and Industrial Projects

طراح، ساخت، حمل و نقل و نصب سازه های
مختلف فلزی برای ساختمان ها،
پروژه های بلند مرتبه و صنعتی.

FARZANEGAN

Residential Tower

برج مسكونے فرزانگان

تجربہ اے از آرامش ہمہ با چشم اندازے زیبا

FARZANEGAN
RESIDENTIAL TOWER

AN EXPERIENCE
OF RELAXATION
WITH A BEAUTIFUL
VIEW

شہرک گلستان - میدان موج - خیابان حدفا - دفتر پروژہ

02144755719-23-24 - 02144710097 - 0214784
09123118190 - 09121011061 - 09121003623

www.TOSEABNIEH.com

نتایج خوب حاصل انتخاب‌های هوشمندانه است

FINE RESULTS COME FROM WISE CHOICES

OFFICE
BUILDING

LEXON

Luxury Tower
Eternal Fortune WWW.LEXONTOWER.COM

02144755719-23-24 | 02144710097 | 0214784

09123118190 | 09121011061 | 09121003623

KARANEH PARS

Karane Pars

شرکت فنی مهندسی خدمات مشاوره ای گردشگری، ارائه دهنده طرح های توجیهی، ظرفیت سنجی، سود آوری ایده پردازی در حوزه صنعت گردشگری

Technical engineering company, tourism consulting services, provider of justification plans, profitability, Ideation in the field of tourism industry

